

1 KASIM 1992 / YIL: 6 / SAYI: 44 / 10.000 TL

2000

İKİBİN'E DOĞRU

DEVLET, BARZANİ, TALABANİ, APO İLİŞKİLERİNDE SICAK KIŞ

TÜYAP Kitap Fuarı'nda

☐ Anne Bak Kral Çıplak	-Melih Pekdemir	-50.000TL
☐ Emperyalist Türkiye	-Yalçın Küçük	-50.000TL
☐ Kurtuluş Yazıları	-Yalçın Küçük	-50.000TL
☐ Kürtler Üzerine Tezler	-Yalçın Küçük	-40.000TL
☐ İçi Seveda Dolu Yolculuk	-Cahit Külebi	-20.000TL
☐ Şiir Her Zaman	-Cahit Külebi	-25.000TL
☐ Güz Türküleri	-Cahit Külebi	-10.000TL
☐ Her Ömür Kendi Gençliğinden Vurulur	-Yılmaz Odabaşı	-15.000TL
☐ Ayçiçeklerim	-İslam Çankaya	-15.000TL
☐ Firar Öyküleri	-Adnan Gerger	-28.000TL
☐ Seni Anlatabilmek Eskişehir	-Adnan Gerger	-20.000TL
☐ Dağların Ardı Kimin Yurdu	-Adnan Gerger	-25.000TL
☐ Türk-İslam Sentezi	-Vecihi Timuroğlu	-20.000TL
☐ Yazımızdan Portreler	-Vecihi Timuroğlu	-30.000TL
☐ Varidat	-Vecihi Timuroğlu	-15.000TL
☐ Diyarbakır Gerçeği	-Edip Polat	-18.000TL
☐ Nevrozladık Şafakları	-Edip Polat	-18.000TL
☐ Bozkırda Kılıncım	-Mahmut Makal	-25.000TL
☐ Kuru Seveda	-Mahmut Makal	-20.000TL
☐ Karanlığı Zorlayanlar	-Mahmut Makal	-20.000TL
☐ Kente İndi İdris	-Talip Apaydın	-25.000TL
☐ Yüreğin Sesi Zeytin Ülkesi	-Mehmet Başaran	-20.000TL
☐ Kimliksiz Değişim	-Şükrü Erbaş	-10.000TL
☐ Hekimhan Dağlarından 335 Gün İşçilerin Direnişi	-H. Nedim Şahhüseyinoğlu	-20.000TL
☐ Buğulu Cam	-Cemal Gürlek	-15.000TL
☐ Can Pazarı	-Fikret Otyam	-15.000TL
☐ Marx'ın Kapitali Üstüne	-Engels	-15.000TL
☐ Bakunciler İş Başında	-Engels	-5.000TL
☐ Matematiksel El Yazmaları	-Marx	-25.000TL
☐ Karl Marx ve Öğretileri	-Lenin	-10.000TL
☐ Din Üstüne	-Lenin	-10.000TL
☐ Aydın Kesim Üstüne	-Lenin	-25.000TL
☐ Proleter Devrimi ve Dönek Kautsky	-Lenin	-15.000TL
☐ Ne Yapmalı?	-Lenin	-20.000TL

Yukarıdaki listeden işaretleyeceğiniz en az 400.000 TL tutarındaki kitapları, peşin fiyatına 10 ay vade ile size göndereceğimiz posta çekleri ile ödeyerek edinebilirsiniz.

Eder en az 400.000 TL tutan kitapların tamamı peşin alınırsa % 25 indirim uygulanır.

NOT: Peşin ödeme sipariş bedelini % 25 eksiğiyle 170127 no.lu posta çekimize yatırıp, makbuz örneğini ve siparişlerinizi adresimize gönderiniz.

BAŞAK BASIN YAYIN LTD. ŞTİ. SAĞLIK SOK. 2. KISIM. 63/1 TEL: 434 76 95-434 51 81 FAX: 433 61 54

İSTEK KUPONU / İşaretlemiş olduğum kitapları

☐ Peşin

☐ Taksitle

edinmek istiyorum

Adı, Soyadı.....

Ev Adresi

Ev Tel:

İş Adresi

İş Tel:

Mesleği

Doğum Tarihi.....

İmza.....

Teslim Yeri

☐ Ev

☐ İş

1 KASIM 1992

YIL: 6 / SAYI: 44 / 10.000 TL

Güney Yayıncılık Tic. ve San. A.Ş. Adına

Sahibi: Mehmet Sabuncu

Genel Yayın Yönetmeni: Ferit İlsever

Yazışleri Yönetmeni: Serhan Bolluk

Sorumlu Müdür: Hale Soysu

Ankara Temsilcisi: Hikmet Çiçek

Haber Müdürü: Adnan Akfırat

İşçi-Sendika: Ruhsar Şenoğlu

Toplum: Şule Perinçek

Kültür-Sanat: Tunca Arslan

Arşiv-Araştırma: Fahri Özel

Teknik Sekreter: Fethi Özalp

BÜROLAR

İstanbul: Deria Çağlar, Kamil Erdoğan, Funda Öz,

Meriç Ozel, Oğuz Sakallı, Emsal Şahin, Dilek Uğuz

Ankara: Soner Yalçın (Şef), Nail Bulut,

Sinan Onuş, K. Deniz Öğüt, Aylin Özdemir

Yarbakır: Halit Güngen, Ahmet Sumbul

İzmir: Namık Alkan

Adana: Tel: (71) 593 960

Zonguldak: Niyazi Işık Tel: (381) 20083

YURTDIŞI

Almanya: Frankfurt Bürosu: Mehmet Salih Çeviker

Tel: (49 / 69) 7075514 Fax: 7075524

Hamburg: Işık Soner Tel: (49 / 40) 810927

Fransa: Ali Rıza Taşdelen (Paris)

Tel: (33 / 1) 50340683 Fax: 50340849

Hollanda: Ali Develioğlu (Rotterdam)

Tel: (31 / 10) 4140487

İsviçe: Erol Sever Tel: (46 / 8) 531 72729

İsviçe: Hasan Karateke Tel: (41 / 61) 8215402

Yunanistan: Andonis Zikas (Atina)

Tel: (30 / 1) 3251143 (Adres: P.O.B. 3738/10210)

Danimarka: Şevki Nart (Kopenhag)

Tel: (45 / 1) 869402

İngiltere: Murat Metin (Londra)

Tel: (44 / 71) 9231937

Norveç: Özcan Buze (Oslo) Tel ve Fax: (47 / 2) 904671

Dağıtım-Pazarlama: Alaaddin Oğuz

İstanbul İlan: Alev Üst, Tel: (1) 5139677

Ankara İlan: Dondu Karakul (4) 2298380

Teknik Hizmetler: SİSTEM OFSET

Tel: (1) 5206627 Fax: 5113432

Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık A.Ş. İSTANBUL

Dağıtım: Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.

ADRES ve TELEFONLAR

Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. 19/2 34410

Cağaloğlu / İSTANBUL

Tel: (1) 5138352-5138353 Fax: 5139676

Ankara: Necatibey Cad 94/15 Kızılay/ANKARA

Tel: (4) 2294280 Fax: 2298380

Diyanbakır: Ekinçiler Cad. Kışla Sk. Çalışkanlar

2 Ap. Daire:9 Ofis/DIYARBAKIR

Tel: (832) 45715 Fax: 45715

Frankfurt: Kasseler Str. 1a 6000 FRANKFURT 90

Tel: (49 / 69) 7075514 Fax: 7075524

2000'e Doğru Basın Meslek İktelerine uymayı taahhüt eder.

ABONE KOŞULLARI

YURTDIŞI:

6 Aylık 240.000 TL 1 Yıllık 450.000 TL

Abone bedellerinin Mehmet Sabuncu, Türkiye İş

Bankası Cağaloğlu Şubesi 346 497 no.lu hesaba

yatırılması rica olunur.

YURTDIŞI:

Avrupa ve Ortadoğu 6 Aylık 110DM, 1 Yıllık 200DM

Amerika ve Avustralya 6 Aylık: 80 \$, 1 Yıllık: 150 \$

Amerika uçak ile 6 Aylık: 110 \$, 1 Yıllık: 200 \$

Avustralya uçak ile 6 Aylık: 130 \$, 1 Yıllık: 250 \$

Yurtdışı abone bedellerinin, Döner Tütüncübaşı,

Postgürokontu 554730-609 Postgürokont: Frankfurt

am Main Bankle irzahi: 500 100 00

Hollanda abone bedellerini: Gulağa Kazankaya,

Vekeerungum 3822201 53

İsviçre abone bedellerini, Hasan Karateke, Scheiz

Bankverein 4002 Basel Kontu Nr: 10.185, 141.0

hesabına transferlerini rica ederiz.

Almanya 5 DM, İsviçre 5 F, İngiltere £ 2, İsviçre 25 Kr,

Danimarka 28 Kr, Norveç 28 Kr, Hollanda 6 Fl,

Avustralya 40 \$, Belçika 100 F, Fransa 20 F.

KAPAK

● Devlet, Barzani, Talabani, Apo
İlişkilerinde sıcak kış. 2000'e
Doğru Kuzey Irak'taydı. "Türkiye te-
peleri işgal edecek... Girer, bir böl-
geye kadar yayılır..." "Türkiye,
ABD'nin desteğini ve bölge güç-
lerinin kör noktasını yakaladı..." De-
mirel: "Eğer koruculuğu kaldırırsak,
PKK'nin savaşan miltan sayısı 25
bine çıkar..."

POLİTİKA

● MİT-Hariclye kavgası baş-
ladı. Sönmez Köksal'ın atan-
masının ardından. Güreş: "Yıl-
başına kadar teşkilatta tek asker
kalmayacak."
● Güneydoğu'da yüzlerce memur
sürgüne gönderiliyor. 413 sayılı ka-
rarname yürürlükte.
● Bilimsel sosyalizmin üstünlüğü.
20 Ekim'den K. Irak operasyonuna.
2000'e Doğru olanı biteni hep
önceden yazdı.
● "Saldırganlar MÇP Seçim Bü-
rosu ve Bizim Ocak'tan çıktı."
MÇP'den İşçi Partililer'e saldırı.
● İşkenceyi tıbbileştirmek. "İşkence
ve Tıp Mesleği" sempozyumu. "Or-
ganları tahrip etmeden uygulanan"
tıbbi idam cezası.
● Radar
● "Bugünün sosyalistliğini an-
yoruz." Devrimci İşçi'den İbrahim
Sevimli. "Avrupa'da Devrimci
Yol'u doğru bulanlar Devrimci İş-
çi'de kaldı."

İŞÇİ SENDİKA

● Ücrette enlasyon ölçütlü serma-
yeye yarar. Sendika uzmanları tar-
tıyor. Sendikali işçi ücretlerinin "ası-
nılığı" iddiasıyla sınıfın farklı kesimleri
birbirine düşman edilmeye çalışılıyor.
● İstanbul Kurultayı 7 Kasım'da.
İşçi Seçeneği Ege Bölge Kurultayı
yapıldı.

● Birliğe bir adım daha. Eğitim-İş ve
Eğit-Sen Ankara şube genel kurulan. 35
● Yönetimler değişmedi. Altı sen-
dikanın genel kurulu yapıldı. 36
● Vardiya 37
● Rüzgârgülü 38

DÜNYA

● Mücadele devam ediyor. Ta-
cıkistan. Nebiyev taraftarları Du-
şanbe'de. Grevler yasaklandı. 42
● Moskova kayınıyor. Halk kong-
resine bir ay kaldı. 44
● "Dünya devriminin yeni dal-
gası."Aydınlık Yol lideri Gonzalo,
anti-terör polis şubesinde basına
açık bir konuşma yaptı. 45

TOPLUM

● Rebeca, Tuzlali kadınların ko-
nuşuydu. Küba Kadın Federasyonu
temsilcisi Türkiye'deydi. 46
● "Halkın emeğini seferber etmek
önemli." İşçi Partisi Çiğli belediye
meclis adayı Nural Güran. 49

KÜLTÜR-SANAT

● "Barl aktör olayım" mantığı.
Müjdat Gezen'den konservatuvar
eğitimine eleştiri 50
● Kitap 52
● Sinema. Genç Bekâr Bayan
Aranyor. Dertsiz başa... 54
● Züğürt tesellisi ırkçılık. Tiyatro
Ayna / Amerika Nerde misin. 55
● Her Telden 56
● Milyonlarca sayfada devr-i alem.
11. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı. 58
● Müzik. Popta eskiye dönüş. 59
● TV 60
● Spor. Doğan Koloğlu: "Şiddeti
eğitmeliyiz." 64

YAZAR VE ÇİZERLER

● Semih Balcıoğlu: Karikatür 6
● Ferit İlsever: Barışa mecburuz 7
● Dr. Şükrü Günbulut: Gâvur kı-
zı Hatice'nin türküsü 66

Kaymakamlık ve Sümerbank, MEB çalışanlarını dolandırdı

Biz Milli Eğitim Bakanlığınca bağlı kurumlarda çalışan hizmetlileriz. Çalışma koşullarımız çok ağırdır. Saat 7.30'da işbaşı yapar, akşam 18.30-19.00'da iş bırakırız. Günlük çalışma süremiz 12 saatten fazladır. Ayrıca hafta sonları okulların yıkanması ile uğraşırız. Bütün bu fazla çalışmalara karşılık bir yıllık fazla mesai ücretimiz, saati bin liradan toplam 60 bin liradır. Devlet biz hizmetlileri ortaçağ zihniyetiyle çalıştırıyor. Günde dört saat fazla çalıştırıp, hafta sonlarında zorunlu mesai

yaptırarak bunun karşılığında çalışanlara komik miktarlarda ücret ödemesi angaryacılıktan başka ne olabilir? Yine biz hizmetliler zaman zaman idarecilerin özel işlerini yapmaya zorlanıyoruz.

Bu yıl, giyim yardımı olarak Sümerbank Bahçekapı mağazasından 400 bin liralık takım elbise, 150 bin liralık ayakkabı olmak üzere toplam 550 bin liralık alışveriş yapabileceğimiz belirtili. Mağazaya gittiğimizde bu fiyatlarla elbise ve ayakkabı satmayacaklarını belirttiler.

Bizler de çok zorunlu olmayan ihtiyaçlarla 550 bin liralık alışveriş yapmak zorunda kaldık.

Devletin bize yaptığı giyecek yardımıyla devletin mağazasına anlaşmalı ve zorunlu olarak gönderiliyoruz. Fakat alacağımızı söyledikleri şeyleri alamıyoruz. Üstelik evraklarda belirtilen fiyatlarla takım elbise ve ayakkabı almış gösteriliyoruz. Kaymakamlık, Mal Müdürlüğü ve Sümerbank biz hizmetlileri tabiri caizse dolandırmıştır.

Bizlere uygulanan baskılara, angaryaya,

hak gaspına son verilmedir. İnsanca yaşayabileceğimiz miktarda ücret verilmeli, haftalık çalışma süremiz 40 saatle sınırlandırılmalıdır. Fazla mesailer isteğe bağlı olmalı, yeterli saat ücreti ödenmelidir. Öğretmenlere olduğu gibi bizlere de belediye otobüs pasosu verilmeli, öğretmen-hizmetli arasında ayırım yapılmamalıdır. Fazla mesai ücretlerimiz öğretmenlerin ek ders saat ücretleriyle denkleştirilmelidir.

İSTANBUL EYÜP'TEN
BİR GRUP HİZMETLİ

SÖZ UÇAR

7 KASIM 1917. BÜYÜK SOSYALİST EKİM DEVRİMİ. 7 Kasım 1917'de (eski Rus takvimine göre 25 Ekim 1917) Rusya'daki Geçici Hükümet'in merkezi olan Kışık Saray, Petersburg Sovyetleri tarafından kuşatıldı. Geçici Hükümet, Kışık Saray'ın tesliminden sonra devrildi. Aynı gün "2. Tüm Rusya Sovyetler Kongresi" toplandı. Kongrede; bütünüyle Bolşevikler'den oluşan bir işçi-köylü hükümeti seçildi. Lenin hükümet başkanıydı. Troçki dışişleri, Stalin ise milliyetler sorunu ile görevlendirilmişti. Böylelikle, 1917 Şubat Devrimi ile birlikte ortaya çıkan burjuvazi ile proletarya arasındaki ikili iktidar durumu, Ekim 1917'de "Bütün iktidar sovyetlere!" çağrısının gerçeğe dönüşmesi ve proletaryanın burjuvazinin iktidarına son vermesiyle bitti. Dünya tarihinin zafer kazanan ilk proleter devrimi gerçekleşti.

"Laiklik alla Turca" komedisi

29 Ekim 1990 doğumlu, ikinci çocuğumuz A. Cem'in din hanesi boş kimliği için, bağlı bulunduğumuz Lüksemburg Konsolosluğu'ndan aylarca ses çıkmayınca altı ay önce Bakırköy Nüfus Memurluğu'na gittim.

Oğlumun İslamli kimliğinin gönderildiğini öğrendim.

1. Oğlumun kimliğine ne oldu?

2. Çocuğun 18 yaşına kadar babasının dinini alma zorunluluğu hangi kanunda yer alıyor?

3. 1985 nüfus sayımında, sayım memuru din hanesini dinsiz diye doldurmuştu. Devletin hâlâ Müslüman görmesi neyin nes?

4. 1987 doğumlu kızım D. Melissa'nın dinini devletin İslam olarak tes-cil etmesi "Devlet Baba" politikası mı?

5. Ana tarafından Yulanlı olan çocuklarımın, laik olmayan bu devlette dinsiz, laik Türkiye'de İslam olması insan haklarının gereği mi?

6. Yahudilik çocuğa anneden geçer. Yahudi kadın, başka dinden birinden çocuk sahibi olursa, Hahambaşılığı göre Yahudi, devlete göre değil. Devlet kutsal saydığı bu dine saygısızlık yapmıyor mu?

Analara hürmet, aile kurumuna saygı, insan ve çocuk hakları... masallarından sonra "Laiklik alla Turca" komedisi. Ve de devlet her zamanki gibi iyi karakter oyuncusu. biz de "me"leyen kötü adamlar.

Daha çok güzel günler göreceğiz Sevgili Turan Dursun.

HAYRİ ERDOĞDU /
LÜKSEMBURG

Yeni cumhuriyetin temelleri atılıyor

Türkiye'de yeni, sağlam bir cumhuriyetin temel inşaatı başlamıştır. Ancak emperyalistlerin ve ülke içindeki kuvvetlerinin inşaatı engellemeleri "kötü hava şartları" olarak değerlendirilebilir. Bunun dışında doğacak güzel günleri engelleyemezler. Bu bakımdan aydınlarımızın yani yazar-çizer takımımızın karamsarlığa düşmelerinin gereği yoktur. Köşelerinde egemenleri insafa çağırarak serzenişlerinin bir yararı da yoktur. Asıl iktidar sahipleri ve sözcüleri bu defa gelen kasırganın iktidardılarını nerelere sürükleyeceğinin bilincindedirler. "Topyekûn savaş" çılgınlıkları tıkanmışlıklarının en bariz kanıtıdır. Demirel'in "10 trilyonu bir defasında orduya tahsis etmesinin" görün-

tülerini TV ekranlarında izleyenler gördüler. Olay hiçbir zaman "gönül rızasına" dayanmıyordu. Nefes almakta zorlanıyordu. Kolay mı? Gücün kılıçları tepesinde sallanıyordu. Bir kalemden 10 trilyonu götüren ordunun davranışı, aynı zamanda yatırım, sağlık, eğitim, imar projelerini yırtıp atmak demektir ve "ülkede herkese aş ekmek vardır" diyebilmek yalandan başka bir şey ifade etmez artık. 70 yıldan beridir halkın bağımsızlık, demokrasisi, özgürlük mücadelesini vahşi metodlarla bastırmakta maharetli olan egemenler, sefil işler uğruna ülke değerlerini nasıl hovardaca harcadıklarının bu defa hesabını vermek durumundadır.

MEHMET ŞEN / NİZİP

İKİBİNDEN

Ahmet Sümbül'e mektup

Diyarbakır muhabirimiz Ahmet Sümbül 12 Ekim akşamından beri özgürlüğünden yoksun. Oysa ertesi sabah Kuzey Irak'a geçecekti. 2000'e Doğru'nun Kuzey Irak'taki gelişmeleri en ayrıntılı bir şekilde yansıtmaya çalıştığı da engellenmiş oldu. Ankara büromuzdan Deniz Ögüt, Ahmet'in görevini devraldı. Bu sayımızda Deniz'in Kuzey Irak izlenimlerini okuyacaksınız.

Ahmet Sümbül, 8 ayda 9 gazetecinin öldürüldüğü bölgede görev yapan, iki çalışanını şehit vermiş 2000'e Doğru'nun muhabiri. Halit Güngen, 18 Şubat'ta Ahmet'in bürodan ayrılmasından 15 dakika sonra öldürüldü. Ahmet, ruhsatsız silah bulundurma suçundan tutuklandı. 13 Kasım'da mahkemeye çıkarılacak. Mektuplarınızı bekliyoruz.

Adresi: Diyarbakır Kapalı Cezaevi 5. Koşuş /
DIYARBAKIR

* * *

Alman ARD radyosu dergimizin Ankara İstihbarat Şefi Soner Yalçın'la bir söyleşi yaptı. Konu Türkiye'deki basın özgürlüğü.

SERHAN BOLLUK

YEREL BASIN

Haftada altı gün yayımlanan Çorum Haber gazetesi, 23 Ekim tarihli sayısında, DYP

Boğazkale İlçe Yönetim Kurulu'nun sahte imzalarla istifa etmiş gibi gösterilip, yerine yeni bir yönetim atanmasını "Skandal!" manşetiyle duyuruyor.

15 günlük Samsun

Doğuş gazetesi, yeni

yapılan kaplıca tesisle-

ri nedeniyle Havza'da

turizm patlaması oldu-

ğunu yazıyor. Kaplıcaların ka-

dın hastalıkları, romatizma, çeşitli

cilt hastalıkları başta olmak üzere birçok

hastalık üzerinde etkili olduğu belirtiliyor.

Kıbrıs'ta yayımlanan günlük Yenidüzen gazetesi, 17

Ekim tarihli sayısında, Lefkoşe'deki evinde ve bahçesinde

gömülü olarak çok miktarda silah ve patlayıcı madde bu-

lunan Tukyü Umar adlı kişinin 26 milyon lira para cezası-

na çarptırıldığını duyuruyor. Gazete, sanık avukatının sa-

vunmasında Umar'ın vatansever biri olduğunu söylediği-

ni kaydediyor. Yenidüzen, 20 Ekim tarihli sayısında da,

Rum polisinin Baf açıklarında "Çankaya 1" adlı Türkiye

bandıralı bir gemide

uyuşturucu bulduđu-

nu, dördü Türk biri

Mısırlı mürettebatın

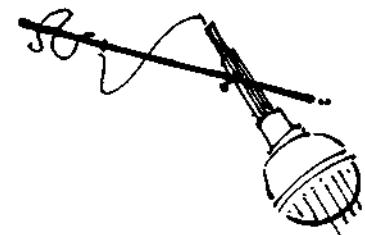
tutuklandığını yazıyor.

DOĞUŞ

ADALET BAKANI: " Bir milyon fişli
insanın fişleri imha edilecek .." dedi.

ACELE ETMEYİN
DEYLER.. BELKİ
ALİŞ-VERİŞ FİŞİ
DEMEK İSTEMİŞTİR!

Semih Balcıoğlu

Barişa mecburuz

"Kör noktasını yakalamak", Ankara politika kulislerinin moda deyiimi. 80 sonrası "uyanıklığının" ve "işbiriciliğinin" politika diline tercümesi. Türkiye'nin Kuzey Irak'taki operasyonunun "başarısı" böyle tanımlanıyor. Türkiye, yedi düvelin açığını, yani "kör noktasını", ince diplomasisi ve politik dehasıyla yakalamış ve Kuzey Irak'ta dille-re destân bir "Sandviç Harekâtını" gerçekleştirmiş.

Bu haftaki kapak haberimizde, Türkiye'nin bölgedeki ülkelerin "kör noktasını nasıl yakaladığını" ayrıntılarıyla inceliyoruz. İşin özeti şudur: Kürt örgütleri arasındaki çelişmeler, kışkırtılarak ve çatışmaya dönüştürülerek, bölgedeki senaryoların hareket noktası yapılmıştır. Türkiye, PKK ile diğer Kürt örgütleri arasındaki çelişmeleri derinleştiren bir çizgi izledi. Örneğin, PKK'nin Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a uyguladığı ambargoya kolaylık tanıdı. Gerillanın Kuzey Irak'taki gücünü ve etkisini abartarak, Kürdistanı Cephe'yi ona karşı kışkırttı.

Yine Türkiye, İran ve Suriye'yi, Kürt Federe Devleti'nin ilanıyla duydukları rahatsızlıktan yakalayarak harekâta ikna etti. İsrail'in, harekâtle aynı zamanda başlayan Hizbullah hedeflerine yönelik saldırısı ise "kör nokta" politikasını güçlendirdi.

Nereden bakarsak bakalım, Türkiye'nin dayandığı temel, ABD'nin kışkırttığı ya da yapay olarak yarattığı ulusal sorunlardır, milliyetçiliklerdir. Türkiye'nin yaptığı, ABD'nin Ortadoğu'da kırıp döktüğü tabağın çatlaklarına sızma "uyanıklığından" ibaretti. Dolayısıyla, ortada Türkiye'den çok ABD'nin uyanıklığı vardır. Daha da vahimi, Türkiye'nin bizatihi kendisi o tabağın parçalarından biridir. Emperyalist hegemonya, elbette zayıf en çok ezer. Kabak genellikle en alttakinin başında patlar. Fakat alttaki diğerleri de nasibini alır. Türkiye gibi bir ülke de, ille "kör tuttuğunu..." misali giderse, bir gün gelir tutulur. Aslında Güney ülkeleri için ortada tek bir "körük" vardır. ABD'nin emperyalist saldırısını ve bu saldırı karşısında kendi konumunu görmemek.

Genelkurmay Başkanı'nın, "Kuzey Irak'taki PKK bataklığını kurutacağız" teorisi, Kürt sorununa askeri çö-

zümü bu kez sınır ötesine taşıyor. Aslında bu teori, Kürt sorununu "bataklık" olarak görüyor. İçerde iflas eden askeri çözümlerde ısrar edilmesi, Türkiye'yi bölge ülkeleri arasındaki çelişmeler zeminine sürüklüyor. Girilen yer, bugün Ortadoğu'nun kalbidir, dünyanın terazisidir. Burada dengelerin bozulması, bölgesel savaşlardır, ABD'nin "Yeni Dünya Düzeni"nin ekmeğine yağ sürülmesidir. Genelkurmay Başkanı'nın açıklamasında, Kuzey Irak'ta ne kadar kalınacağının ve ne kadar güneye sarkılacağının yanıtı yok. Kuzey Irak'ta bugüne kadarki "sınırlı" operasyon bile, Türk, Kürt, Arap

ve İran milletleri arasındaki çelişmeleri keskinleştirdi. İşte gerçek bataklık budur. Şiddet politikasının esiri olan Türkiye, bu batağa Amerikan manivelasıyla sürükleniyor.

Türkiye'de ve Kuzey Irak'ta halk, bu kargaşanın son bulmasını istiyor. Peşmergeyle PKK'li birbirine silah çekmiyor, "Biz kardeşiz" diyorlar. Peki Özallar, Demireller Kuzey Irak'taki Kürtleri "kardeşimiz" ilan etmediler mi? Evet onlar kardeşimizdir. O halde hangi vicdanlar Trabzonlu, İzmirli gencin eline silah vererek kardeşlerimizin üzerine sürüyor? "Komşu Kürdü sev, kendi Kürdünü döv" politikası artık bir abeslik noktasındadır.

Geçtiğimiz hafta içinde, herkesin gönlünden geçtiği için çabucak yayılan Kürt örgütleri arasındaki barış haberi, neden gerçeklik zemini bulmasın? Kürt-Kürt savaşına son veren bir anlaşma, ni-

Kürt-Kürt savaşına son veren bir anlaşma, niçin Türkiye'de de Kürt sorununu şiddetle çözme inadını altedecek bir barış sürecinin başlangıcı olmasın? PKK'yle Kürdistanı Cephe arasında sağlanacak bir barış, Türk ordusunun Kuzey Irak'tan çıkmasını kolaylaştırır. Öbür yanıyla da, Türk ordusunun çekilmesi Kürtler arasındaki barış için elverişli bir zemin yaratır. Hepsinden de önemlisi ABD'nin körüklediği halklar boğazlaşmasını önleyecek adımlardır bunlar. Kuzeyden güneye ya da güneyden kuzeye bir barış yürüyüşü başlatmak günün en acil görevidir.

çin Türkiye'de de Kürt sorununu şiddetle çözme inadını altedecek bir barış sürecinin başlangıcı olmasın? PKK'yle Kürdistanı Cephe arasında sağlanacak bir barış, Türk ordusunun Kuzey Irak'tan çıkmasını kolaylaştırır. Öbür yanıyla da, Türk ordusunun çekilmesi Kürtler arasındaki barış için elverişli bir zemin yaratır. Hepsinden de önemlisi ABD'nin körüklediği halklar boğazlaşmasını önleyecek adımlardır bunlar. Kuzeyden güneye ya da güneyden kuzeye bir barış yürüyüşü başlatmak günün en acil görevidir. Olağanüstü halin kalkması, Çekiç Güç'ün sökülüp atılması, bir genel aflla yaraların sarılması, Kürt partilerinin serbestçe kurulabilmesi bu yürüyüşün kilometre taşıdır.

2000'E DOĞRU KUZEY IRAK'TAYDI

Devlet, Barzani, Talabani, Apo ilişkilerinde sıcak kış

"Tepeleri aldık diyorlar. Sen bir tepeyi alınca bilmem kaç km. ilerde başka bir tepeyi tutuyor. Türkiye belirli bir bölgeyi işgal edecek. Senaryo şöyle işler: Girer, bir bölgeye kadar yayılır. Tepki gelince pazarlığa başlar. Uluslararası güçler tepki göstermedi"... "Türkiye, ABD'nin desteğini ve bölge güçlerinin kör noktasını yakaladı Kuzey Irak operasyonunda"... "Müttefikler, Türkiye'yi operasyonlarını dağlık alanda sürdürmesi ve şehirlere bulaşmaması yönünde uyardılar"... Demirel: "Eğer koruculuğu kaldırırsak, PKK'nin savaşılan militan sayısı 25 bine çıkar. Zaten şu an bile bu korucular içinde 6 ile 8 bini PKK ile ilişki içinde. Ama kontrolümüz altındalar." Yekirtin lideri Abdullah, Hikmet Çetin ve Cenk Duatepe'nin kendisine, "Siz Irak Kürdistanı'nda toplantı yaptınız, sonra Amerika'da ilan ettiniz Kürt Federe Devleti'ni. Federasyon ilan etmenizi Amerika mı söyledi size?" dediğini anlatıyor. Dr. Hayrullah Ahmet Salih: "Saddam, Devlet Bakanı Mükerrerem Talabani'yi cephe ile görüşmek için gönderdi. Yeniden tartışma ve diyalog istemiş. 'Federe devlete evet, ama merkeze bağlı olmak şartıyla', bunu tartışmak için gelmiş. Cephe, görüşme talebine hayır dedi."

"Türkiye, ABD'nin desteğini ve bölge güçlerinin kör noktasını yakaladı Kuzey Irak operasyonunda."

Uluslararası İlişkiler Uzmanı, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin üç haftayı bulan Kuzey Irak harekâtını böyle değerlendirdi 2000'e Doğru'ya.

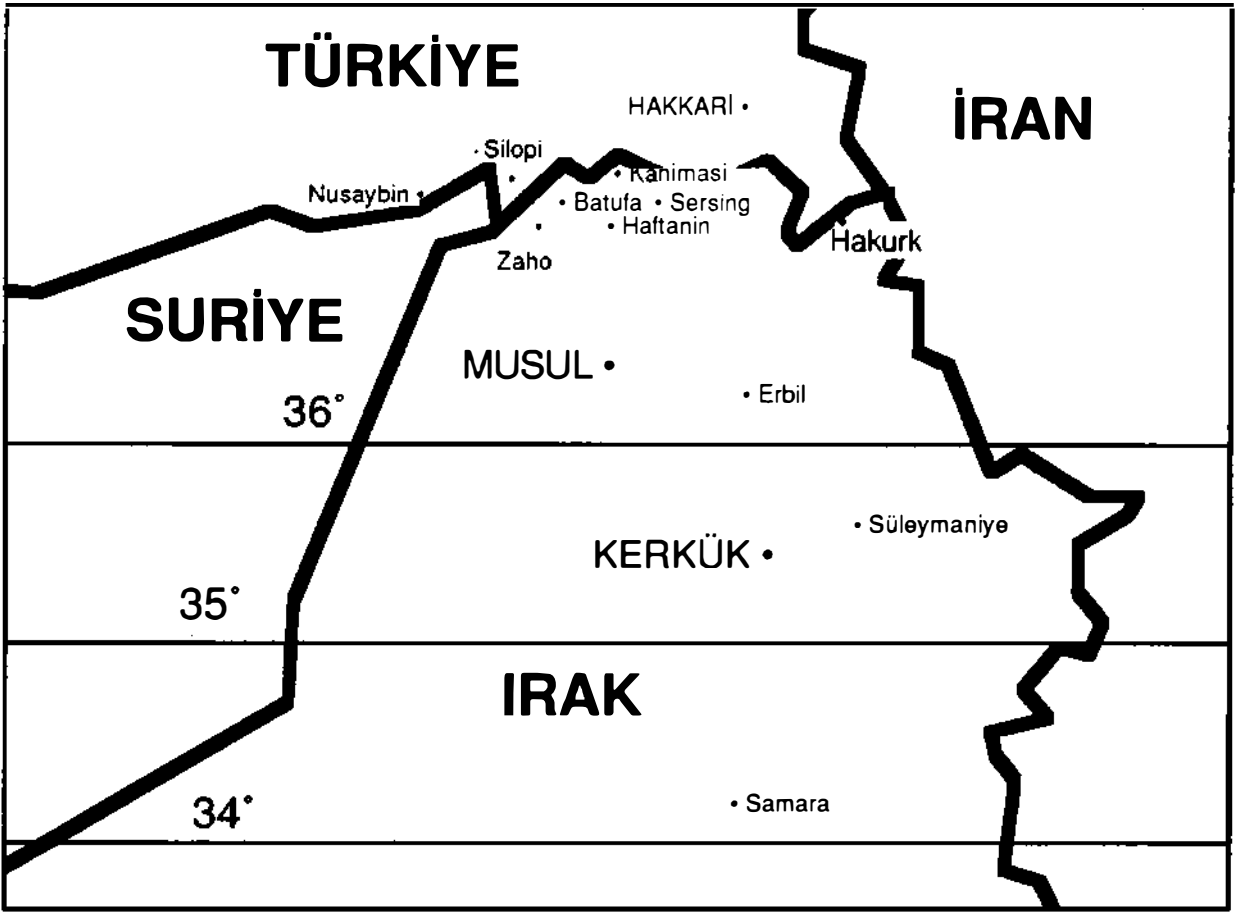
ABD, "Türkiye'nin PKK'ya karşı harekâtını desteklediğini" zaten belirtmişti. Frankfurt muhabirimiz **Mehmet Salih Çeviker**, Alınan basınının ve kamuoyunun tepkilerini şöyle özetledi:

Newroz ve Şırnak olaylarında Alman basını ve politikacılar aktif bir şekilde yayın yapıp görüş bildirirken,

son PKK-peşmerge çatışması ve Türkiye'nin müdahalesinde sessiz kaldılar. PKK'ye ılımlı yaklaşan basın, bu son olayı yalnızca küçük haberler şeklinde verdi. Hatta PKK aleyhine yazılar da görülmeye başlandı. Türk devletinin ve peşmergenin PKK'ye saldırısı adeta destekleniyor. Bir tek liberal günlük gazete *Frankfurter*

TALABANI, DEMİREL, BARZANI. İngiliz diplomat: "Türkiye, Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılmasını, bu gücün görev alanının Kerkük ve Musul'u da içine alacak şekilde genişletilmesi şartına bağlayacak."

Rundschau'nın geçtiğimiz hafta başında yayınlanan bir sayısında Türkiye'ye eleştiri yönelildi:

"Demirel Kürtlere haklar verilmesi konusunda oldukça sert. Bu konuda en çok orduya güveniyor. Demirel'e göre Kürt ayaklanması şiddetle bastırılmalı, PKK yok edilmeli. Kürt sorununun politik olarak çözülebileceğine inanmıyor. Demirel çok tehlikeli bir çatışmaya neden oluyor. Kürt sorunu Türk Cumhuriyeti'nin temellerini sarsacak bir iç savaş halini alıyor. Bu gelişme bir darbeye de yol açabilir. Türklerde ve Kürtlerde milliyetçilik gelişiyor!"

"KÖR NOKTA" NASIL YAKALANDI?

Özellikle uluslararası güçlerle bazı bölge güçlerinin ikna edilmesinde, sınırötesi harekâtlarla, Irak muhalefet toplantısının bağlantılı gösterilmesi etkili oldu.

Kürt Federe Devleti'nin ilanına karşı Türkiye, İran ve Suriye'de oluşan tepkiler, PKK operasyonuna doğru yönlendirildi. Türkiye uzun süredir PKK'nın Kuzey Irak'taki boşlukta "türediğini" iddia ediyordu.

Türkiye, PKK ile diğer Kürt örgütleri arasındaki çelişmeleri derin-

leştiren bir çizgi de izledi. PKK'nın Türkiye üzerinden Kuzey Irak'a uyguladığı ambargoya kolaylık tanıdı. PKK'nın Kuzey Irak'taki gücünü ve etkisini abartarak, Kürdistanı Cephe'yi ona karşı kıskırttı. Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş, 28 Ekim 1992 tarihli *Cumhuriyet*'te, şöyle diyordu: "Zaman geçtikçe, peşmergelerin altını oyuyor PKK. Biraz geçse, Barzani ve Talabani ortadan kalkacak ve dev gibi bir PKK ortaya çıkacak gibi bir durum var."

İhtiyaçlarının önemli bölümü Türkiye'den karşılanan Kuzey Irak Kürt bölgesi büyük ekonomik zorluklar içinde. Yeni kurulmuş ve meşruiyet arayan Kürt Devleti'nin, özellikle bu koşullarda Türkiye'nin müdahalesine itiraz edecek hali yok.

Kürt Devleti'nin ilanı ve peşmerge-PKK çatışmasından sonra, İran ve Suriye sınırlarını Irak Kürdistanı'na kapattı. Kürt Devleti, tek çıkış kapısı olan Türkiye ile ilişkisini bozmamaya daha da özen gösterdi. Kürdistan Birlik Partisi Türkiye temsilcisi Dr. Hayrullah Ahmet Salih, 2000'e Doğru muhabeirine sınırlardaki manzarayı şöyle anlattı: "Türkiye'nin sınırötesi harekâtına İran ve Suriye'nin tepki gösterdiği, sınırları

kapatmalarından belli oldu. Oralarda bürolarımız var. Bürolara anlatmışlar, 'harekât yanlış, bundan hoşlanmıyoruz' demişler. Öyle kapatmışlar ki, kuş geçmiyor."

İRAN'A HİZBULLAH ZİYARETİ

İran ve Suriye'nin, Türkiye'nin müdahalesine sessiz kalmalarında birinci etken Kürt Devleti'nin ilanıydı. Diğer bir etken, Türkiye'nin harekâtıyla aynı zamanda başlayan, İsrail'in Lübnan'daki Hizbullah'a saldırısı oldu. Lübnan'daki seçimlerden başarıyla çıkan Hizbullah, Ekim ayının başında Tahran'a bir heyet gönderdi. Hizbullah'ın Genel Sekreteri Seyit Hasan Nasrullah başkanlığında üst düzey parti heyeti, 11 Ekim günü de İran Cumhurbaşkanı Rafsancani tarafından kabul edildi. İran yetkilileri Hizbullah'ın yürüttüğü cihad desteklerini artıracaklarını belirttiler. Rafsancani, Hizbullah'ın sorumluluğunun daha da artmış olmasına dikkat çekti.

İsrail Dışişleri Bakanı Şimon Peres, 27 Ekim tarihinde, İran'ı "Orta-doğu barışı için büyük tehlike" ilan etti. İsrail Savunma Bakanı yardımcısı Motta Gour ise "Suriye'nin, Hizbullah komandolarının bulunduğu

bölgenin kontrolünü elinde tuttuğunu ve ona sürekli destek verdiğini" belirtti. Ertesi gün ise İsrail tankları ve uçakları Lübnan'a girerek, Bekaa Vadisi'ndeki Hizbullah kamplarını bombaladı.

İSRAİL RADYOSU: "ABD, İRAN'A KARŞI SERTLEŞİYOR"

İran'da yarısı Farsça yarısı İngilizce olarak günlük yayımlanan *Kayhan Hava* gazetesinin 21 Ekim tarihli manşet haberi bu. İsrail Radyosu, ABD yetkililerinin İran'ı devrimci tavrını değiştirmezse, daha sert politikalarla yüzyüze gelecekleri şeklinde uyardığını söylüyor. Gazete, ABD'nin İran'ın ABD'de anlaşma imzaladığı 80 firmaya baskı yaparak anlaşmaları bozduğunu da belirtiyor.

İran son zamanlarda Afganistan ve Tacikistan'da da güç kaybına uğradı. 2000'e *Doğru*'nun görüştüğü *Berxwedan* dergisi yetkilisi, Türkiye'nin müdahalesine sessiz kalan "uluslararası mutakabata" İran ve Suriye'nin nasıl katıldığını şöyle açıkladı: "İran'ı Şii meselesiyle, Suriye'yi de Golan Tepeleri'ni verme girişimiyle kattılar. Böylece tam bir mutabakat sağlandı."

Demirel'in son İran gezisinde İran Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı **Hassan Habibi**'yle yaptığı görüşmeden sonra, iki ülkenin Kürt devletine tepkisi "çıban başı" sözcüğüyle ifade edildi. Demirel, İran'ın Şii sorununa da göz kırparak "İrak'ta

kısmi ve geçici çözümlere karşı olduğunu, bütün halkın özlem ve beklentilerine cevap verecek bir demokratikleşmeyi arzu ettiğini" söyledi.

İran'ın, Azerbaycan sorunu da gelişme potansiyeli taşıyor. 2000'e *Doğru*'nun görüştüğü, İran Azerbaycanı'ndan bir liderin açıklamaları şöyle: "Molla rejimi sarsılıyor. Üç ay önceki Tahran ayaklanması rejime bir uyarı oldu. Bu ayaklanmada Azeriler, Halkın Mücahitleri, TU-DEHÇiler ve bütün muhalefet vardı. İşte rejimin alternatifi bu muhalefettir. İran'da Kürtler hep ayrılmak için ayaklandı. Biz Azerilerin geleneğinde ise ayrılmak yoktur. İran'da çok Azeri ayaklanması oldu. Ama hiç iç savaşa götürmedik. Hep merkezi idare içinde çözelim dedik. Niye ayrılalım ki, İran aynı zamanda bizim. İran nüfusunun yüzde 35-40'ını oluşturuyoruz. Tahran Çarşısı'nın yüzde 80'i elimizde. Ekonomide, orduda, idarede Azeriler ağırlık sahibi. Azerbaycan'la birleşme diye de talebimiz yok. 24 milyon Azeri'nin 8 milyonu Azerbaycan'da, 16 milyonu İran'da yaşıyor. İran Kürtleriyle dostuz. İnkişab'ın bize şöyle bir yararı oldu: İran Azerbaycan'ı ile Türkiye arasında Şah zamanındaki duvar yıkıldı. Şimdi Türkiye'yle ekonomik ve kültürel ilişkimiz gelişiyor. Azerbaycan'da Türkiye'ye büyük sevgi ve saygı var. Mollaların Azerbaycan'a karşı Ermenistan'ı desteklemeleri bizi rejimden iyice uzaklaştırdı. Bir İranlı olarak en çok kiminle mi birleşmek isteriz?"

Türkiye'yle Avrupa gibi birleşmek."

İRAN BASININDA KUZEY İRAK

İran basınında Kuzey Irak'taki son gelişmelerle ilgili yorumlar ise şöyle: İngiltere'de İngilizce yayımlanan İran'ın yarı resmi *Kayhan International* gazetesinin 15 Ekim tarihli sayısında "İrak Kürtleri Türkiye'nin güvenlik partneri haline geldi" başlıklı yorumda şöyle deniyor: "Batılı güçlerin korunması altındaki Kürtler Türkiye'nin tahrikle kültürel kardeşlerine karşı saldırıya geçtiler. Türkiye, İran ve Irak'ın sınırlarının kesiştiği uygun coğrafi koşullara sahip bölgede kanlı mücadele uzatılacak."

Kayhan International'ın bir diğer haberinde, **Talabani**'nin "PKK'yi İran destekliyor" açıklamaları için, adını vermediği bir İranlı diplomatın "Tamamıyla asılsız olan bu bilgiler iki Müslüman komşunun ilişkilerinin geliştiği bir dönemde yapıldı" dediğini naklediyor. "Bu tür suçlamalar iki Müslüman ülkenin düşmanı olan güçlerin provokasyonlarıdır" diyor.

Türkiye-Irak ilişkilerinde son dönemin en önemli gelişmesi, Irak Meclis Başkanı **Mehdi Salih**'in 13 Ekim'de Türkiye'ye yaptığı ziyaret oldu. 2000'e *Doğru*, TBMM Başkanı **Hüsamettin Cindoruk**'un davetlisi olarak ülkemize gelen **Salih**'le neler konuşulduğunu araştırdı. Irak Meclis Başkanı'yla genel nezaket konuşmalarının dışına çıkmadı. Ancak **Salih**'in, TBMM Başkanı'nın davetlisi olarak gelmesi başlı başına anlamlı-

2000'E DOĞRU "İRAK MİLLİ KONGRESİ"Nİ İZLEDİ

Umulan olmadı

"İrak Milli Kongresi", Kuzey Irak'ın Erbil kentinde toplandı. 23 Ekim'de toplanacağı ilan edilen "İrak Milli Kongresi", 27 Ekim Salı akşamı 19.15'te başladı. 'Suriye'nin Arap-Irak muhaliflerine geçiş izni vermesi' gibi gerekçelerin yanı sıra bir önemli gecikme nedeninin, "2. Selahtin Toplantısı" olarak da adlandırılan kongreye davet edilen kimi grup ve kişilerin toplantıyı protesto ederek gelmemeleri olduğu anlaşıldı. Protestocular, özellikle Suriye'de bulunan Arap milliyetçileri. Baastan ayrılan Arap milliyetçileri, Kürtler'in federasyon ilanından rahatsız oldular. Şiiler, bu durumda kendilerinin de bir federasyon ilan edebileceklerini söylüyorlar. Petrol bölgesi Kerkük'ün Kürt Federe Devleti'ne katılması da dikkate

alındığında, kuzey ve güneyin zenginlikleri Araplar'ın elinden alınmış oluyor. Arap milliyetçileri bunu kabul etmiyorlar.

Kuran okunmasıyla başlayan kongreye önce **Talabani**, ardından **Barzani** geldi. Kongre divanında Kürtler'i **Talabani** temsil etti. Türkmenler adına 12 delege katıldı. Bunların üçü Şii, ikisi bağımsız, yedisi ise Milli Türkmen Partisi'nden. Bu durum, "Türkmen kartının Türkiye'ye bırakılmayacağı" anlamına geliyor. İran ve Suriye'den gelen Türkmenler, Şii.

Açılış sırasında yapılan konuşmalar da, Şii liderlerden **Muhammed Bakır Nasır**, "Türk askerleri Irak topraklarını kirletmesin" dedi. Arap liberaller Kürtler'i destekliyor.

"Arap muhalefeti" adı altında

ABD'den gelen öğretim üyelerinin, 30 yıldır Irak dışında yaşayan kişilerin toplantıya katıldığı gözleniyor. Kongrenin gidişatını ayarlayan ekibin en önemli adamlarından **Ahmet Çelebi** adlı Arap'ın "Tam bir Amerikan temsilcisi" olduğu, Türkmen delegeler tarafından da dile getiriliyor.

"İrak Milli Kongresi" toplantısı, sonuçlarıyla da tam bir fiyasko oldu. Kürtler'in federal devlet kurması hakkındaki tartışma herkesçe merak ediliyordu. Sonuçta, "Federal de olabiliriz, bu işler daha sonra, taraflar belli olunca netleşir" gibi bir formülasyona gidildi. Kürtler, bekledikleri desteği bulamadılar.

İrak Milli Türkmen Partisi'nin (IMTP) şehir turu sırasında şu anonslar yapıldı: "İrak Milli Türkmen Partisi Genel

MESUT BARZANİ 18 MAYIS 1991'DE BAĞDAT'TAKİ BASIN TOPLANTISINDA. Barzani bu basın toplantısından sonra Bağdat'la uzlaşmayı partisine kabul ettirmek için döndü. Çekici Güç engelledi.

di. Salih'in ziyareti, Amerika ve Batı yanlısı çevrelerce tepkiyle karşılandı.

Türkiye, bölgenin önemli güçlerinden Suudi Arabistan'ın "kör noktası"nı, onun üzerindeki ABD etkisiyle ve 14 Kasım'da toplanacak dışişleri bakanları zirvesine bu ülkeyi de katarak yakalamaya çalışıyor. Dr. Hayrullah Ahmet Salih, zirve çağrısını, şöyle yorumluyor: "Bence Suudi Arabistan katılmayacak. Toplantıya çağrılanlar hem 36. paralelin üstüyle, hem de 32. paralelin altıyla ilgilenen devletler."

Türkiye'nin ABD destekli harekâtının tepkisiz karşılanmasının bir nedeni de PKK'nın bazı politikaları. PKK, emperyalizme karşı net tavrı alamadı ve Kürt örgütlerinin ABD ile geliştirdikleri ilişkilere alternatif oluşturamadı. Bölge ülkeleri arasındaki çatıllara sızma ve onları derinleştirme stratejisine yöneldi. Botan-Behdinan hükûmeti hedefiyle, zaten daha baştan Kuzey Irak'taki Kürt örgütleriyle çelişiyordu.

Türkiye, çeşitli güçler açısından bir "kör noktayı" yakaladı. Ama bu

nokta, uzun bir süreçte çok kısa bir moment. Gerçekçi bir tahlil, bu noktanın aynı zamanda bir bataklıkla başlangıcı olduğunu gözler önüne seriyor. Doğan Güreş'in Cumhuriyet gazetesine anlattığı "Bataklık Teorisi" şöyle: "Dedik ki, burayı temizleyelim, burası bataklık. Oraya hava harekâtı yaptık. Üç tugaydan çok fazla komando, üç istikâmette girdiler... Esas olan bataklık kurutmaktır." Güreş'in teorisi, Kürt sorununa askeri çözümü bu kez sınırötesine taşıyor. Aslında bu teori, Kürt sorununun kendisini "bataklık" olarak görüyor.

5 BİN TON BOMBA

Kuzey Irak'ta cereyan eden savaşın basına ve TV'ye yansımaları yönleri neler? Bölgeden yeni dönen gazeteci Günay Aslan Malatya Erhaç Havaalanı'nda görevli bir yetkiliden şu bilgileri alıyor:

"Her sorti ortalama 10 ton bomba demek. Yükleme biz yapıyoruz. Genellikle yakıcı gazlar ve parça tesirli olanlar kullanılıyor. Bizim alana her hafta bomba yüklü üç nakliye uçağı iniyor. Bu bombalar Kuzey Irak'ta PKK'ya karşı sonuç almada hayli etkili oluyor."

Resmi açıklamalara göre, Türk

Sekreteri Dr. Muzaffer Arslan Erbil halkını selamlar, "Yaşasın Türk-Kürt dostluğu", "Bijî azadi, bijî demokrasi", "Bijî Mesut Barzani, Bijî Celal Talabani, Bijî Dr. Muzaffer Arslan, Bijî Reisicumhuri Tûrki Turgut Özal".

Kürdistan Savunma Bakanı General Kemal Müri, pazar akşamı İMTP'nin Erbil karargâhını ziyaret etti. Müri, "Biz Türkmenler'in vekiliyiz" diyor.

"Irak muhalefeti" olarak adlandırılan oluşum, ABD'nin, Saddam'ı ne pahasına olursa olsun devirmek ve hatta Irak'ı parçalamak planında bir anlam ifade ediyor. Hesap, muhalefet kongresinden alternatif bir hükümet çıkarmak, dünyanın bunu tanımasını sağlayarak Bağdat'ı daha fazla köşeye sıkıştırmaktır.

1. Selahattin Toplantısı'nın üzerinde durulmayan bir yanı, Kürt örgütleri, federasyon ilanının bu toplantıda kararlaştırıldığını söylüyorlardı. Hatta bu kararı, "1. Selahattin Toplantısı kararı olarak" Türk Dışişleri Bakanlığı'na da resmi olarak bildirmişlerdi. Başka örgütler ise Selahattin'de "federasyon kararı falan

alınmadığını" söylüyorlar. İMTP sözcüsü Hasan Özmen de 2000'e Doğru'ya, "Kendisinin de katıldığı bu toplantıda federasyon kararı çıkmadığını" belirtiyor. Özmen, başka örgütlerin, bu arada Şii'lerin de federasyona karşı olduğunu söylüyor.

Erbil'de görüştüğümüz YNK'ya yakın bir siyasi gözlemci, 2000'e Doğru muhabeirine, "federasyon" fikrinin "Atlantik ötesindeki büyüktü" çıktığını söyledi.

2000'e Doğru, Erbil'de, YNK Milletvekili Ayad Namık'la köylünün durumu ve toprak dağıtılması üzerine görüştü. Aynı zamanda Parlamento'nun Hukuk Komisyonu Başkanı olan Namık, "Bunu çözmek uzun zaman ister. Acele etmemeliyiz. Ne ağa mağdur olsun ne köylü" diyor. Namık, ekonomik durumun çok kötü olduğunu, gıda, yakıt ve ilaç ihtiyacının çok acil olduğunu belirtiyor. Kışın ne olacağını kimse bilemiyor. Dış yardım güveniliyor. "BM yardımı 750 bin kişiye göre planlanmış, ancak 36. paralelin kuzeyinde 3-3.5 milyon kişi yaşı-

yor. Ayad Namık, dört Kürt milletvekilinin istifa nedeninin PKK-peşmerge savaşı olmadığını, yasaya göre bakan ve bakan yardımcısı oldukları için parlamentodan ayrıldıklarını söylüyor.

Adının açıklanmasını istemeyen bir Kürt milletvekili, "Türkiye isterse biz Türkiye'yle konfederasyon da yapabiliriz. Türkiye bizden petrol isteyecekse isteyebilir tabii" diyor.

Üç partinin birleşmesiyle oluşan Kuzey Irak'taki üçüncü büyük parti Yekirtin'in üç liderinden biri olan ve Hikmet Çetin'in davetiyle geçtiğimiz günlerde Ankara'yı ziyaret eden Abdullah, Türk Dışişleri'nde kendisine, "Siz Irak Kürdistanı'nda toplantı yaptınız, sonra Amerika'da ilan ettiniz Kürt Federe Devleti'ni. Federasyon ilan etmenizi Amerika mı söyledi size?" dediğini anlatıyor. Abdullah bunları soranın, Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin ve Bakanlık İstihbarat Daire Başkanı Cenk Duatepe olduğunu söylüyor. ■

savaş uçakları Irak Kürdistanı'na şimdiye kadar 500'ün üstünde sorti yapmış. Bu da 5 bin ton bomba demek.

Aslan, daha önceki bir bombardıman sonrası bölgede yaptığı araştırmada üzerinde Türkçe olarak;

ÜNİVERSAL NAPALM YANGIN BOMBASI

TADİLAT: 2. H. İ. B.K.lığı
TADİLAT TARİHİ:
1.9.1989

MODEL: M.116.A2 110
GALON 4102j

13200555-1256
yazan bomba parçasını anımsıyor. Bomba, yaktığı, kap-kara ettiği bir ormanlık alanda bulunmuş.

Zaho Hastanesi Müdürü Dr. **Hurşit Ahmed**, PKK-peşmerge savaşının başladığı 4 Ekim gününden 21 Ekim'e kadar geçen sürede yaralanan peşmergelerden kendilerine gelenlerin sayısını 69 olarak veriyor. 2000'e Doğru, ölenler konusunda kesin rakam veremeyeceğini hatırlatan Dr. **Hurşit**'in verdiği izinle yaralı peşmergelerle görüşüyor. Peşmergelerden **Salih**, "Kardeş kanı akıtmak istemediklerini" söylüyor. Yaralı peşmergelerin tedavisi için gerekli ilaçların Duhok'taki hastaneden getirildiğini belirten **Hurşit**'in akine, hastaneyi korumakla görevli Kürt askeri bu ilaçların Silopi Kaymakamlığı'ndan gönderildiğini belirtiyor.

Zaho Kaymakamı Albay **Nezar Berzenci**, ünlü Kürt şahsiyeti **Mehmet Berzenci**'nin soyundan. Geçen yıla kadar **Saddam** yönetiminde zabıta müdürü olarak görev yapmış. **Nezar Berzenci**, Türkiye ile koordineli çalıştıkları, Türkiye'den askeri ve tıbbi yardım aldıkları iddialarını reddediyor. **Berzenci**, "Biz Türkiye'den sınırlarını korumasını ve yol güvenliğini sağlamasını istiyoruz" demekle yetiniyor.

PKK-PEŞMERGE KARDEŞ

Behdinan bölgesi peşmergelerinin PKK'ye karşı savaşmak istemelerinin üzerine Soran bölgesinden getirilen peşmergeler cepheye sürüldü. PKK'ye karşı savaşmaya karşı çıkan peşmerge **Aziz Sabah**, bunun nedenlerini şöyle özetliyor: "Yıllardır PKK ile iç içeyiz. Zaho'nun yarısından fazlasının PKK ile şu ya da bu şekilde ilişkisi var. Biz onları kardeş, onlar bizi kardeş görüyor. Ben kardeşimi öldüremem. Tabii bu çatışma-

SADDAM VE TALABANİ. Demirel'e yakın kaynak:
"Ortadoğu için hep Batı kararlar alıyor. Ortadoğu olarak kendimiz karar alalım artık. Bu dönemin artık geldiği düşünüldüyor."

dan her ikimiz de zarar göreceğiz."

Halkın büyük çoğunluğu kardeş kavgasına karşı. Ancak PKK'nin Kuzey Irak'tan çıkarılması halinde her şeyin düzeleceği, Kürdistan'ın bağımsızlığı dahil birçok beklentinin gerçekleşeceği yönünde eğilimler de çok yaygın.

Yine büyük çoğunluk PKK'nin öyle iddia edildiği gibi kısa bir süre içerisinde etkisiz hale getirileceğine inanmıyor. Bu inancı peşmerge sorumluları ve diğer yetkililer de taşıyor. Zaho Kaymakamı **Berzenci**, "PKK'nin en az altı aylık silah ve yiyecek stoğu var. Elinde tuttuğu bölge de askeri açıdan çok önemli. Bu nedenle bu savaş uzayacak" diyor.

Çatışma öncesi PKK'nin Haftanın Karargâh Komutanı **Murat Karayılan (Cemal)** şu değerlendirmeyi yapıyor: "Oldukça kapsamlı ve uzun süreli bir kuşatma ve saldırı harekâtına karşı hazırlıkta. Buradaki değerlerimizi ve mevzilerimizi ölümle savunacağız."

Behdinan cephesi komutan yardımcılardan KDP'li kıdemli bir peşmerge, "PKK'nin imhası mümkün değil. Amaç onları sınır dışına sürmektir. ABD'nin bile bizimkilere bu yönde bir talimatı var. Bu yüzden onlara bir açık kapı hep bırakıyoruz" diyor. Peşmerge komutanına göre, PKK'nin imhası bölgedeki birçok dengiyi alt üst eder. Bunun da en

önemli nedeni Kürdistanı Cephe ile Türkiye arasındaki güven bunalımı. Peşmergenin Türk devleti ile olan ilişkilerinde PKK'yi bir garanti unsuru olarak görmek istediği de hissediliyor. Şikâyetler, PKK'nin kendilerine anlayış göstermemesinde toplanıyor.

Savaşın uzaması Kürdistan'daki bir çok hassas dengiyi alt üst edeceğe benziyor. Bölgenin Lübnanlaştırılmasına aday en önemli iki gelişme ise, İran'ın müdahalesi ile YNK-KDP arasındaki rekâbetin sıcak bir çatışmaya dönüşmesi ihtimali olarak görülüyor.

PEŞMERGE KORİDORA DOKUNMUYOR

Güneyden ve kuzeyden kuşatılan PKK kamplarının dışarıya açılan tek kapısı İran. İran sınırını bir nefes borusu özelliği taşıyor. Peşmergenin bu koridoru hep açık tutması PKK'nin sıkışması halinde İran'a geçebileceği inancını taşımasından kaynaklanıyor.

Aslında bu peşmergenin aynı zamanda en büyük arzusu da. Topu İran'a atma ve Türkiye nezdinde daha fazla önem kazanıp, kendi sorunlarına yönelmeyi hedefleyen Kürdistanı Cephe önderliği, PKK'yle olan diyalogunu da sürdürüyor. PKK'ye hemen her gün birkaç kez "İran'a geçin" çağrısı yapan ve bu çağrı reddedildiği zaman da kısa bir çatışmaya girip, süreye uzatan Kürdistanı Cephe'nin bu koridoru kapaması beklenmiyor.

Türkiye, çok kısa bir sürede Behdinan bölgesinde bazı askeri irtibat noktaları kurdu. En önemlilerinden biri, etrafında peşmerge ve askerlerin ortak nöbet tuttuğu Zaho'nun hemen girişindeki bir kamptı. 22 Ekim günü Türk askerleri bu kampın etrafını tel örgülerle çevirdiler.

MCC'NİN TÜRKİYE'YE UYARISI

Bölgedeki Batılı güçlerin merkezi Military Coordination Center da (MCC) operasyonları adım adım izliyor. Son derece gelişmiş radarları, uydru bağlantıları olan MCC merkezini peşmerge koruyor ve bu merkeze giden bütün yollar denetim altında. MCC'ye yakın, Kadana'da oturan bir Kürt kaynağının verdiği bilgiye göre, "Müttefikler Türkiye'yi operasyonlarını dağlık alanda sürdürmesi ve şehirlere bulaşmaması yönünde" uyarılmışlar. Kaynak, Türkiye'nin güneye sarkmasının bu nedenle mümkün ola-

mayacağına belirtiyor.

PKK-peşmerge arasındaki çatışmanın boyutları cephelere göre değişiyor. Derkar cephesindeki peşmerge güçleri ciddi bir saldırıda bulunmadılar. Aksine PKK'nın sınırlarını genişlettiği durumlarda geri çekildiler. Derkarlı peşmergelerin hemen hepsi PKK gerillalarıyla yoğun askeri ve ticari ilişki yaşamış. Bu durum genel olarak tüm Batıfa bölgesi için geçerli, bu nedenle bu bölgeye Soran (Süleymaniye) bölgesinden takviye peşmergeler getirilmiş. Soranlı peşmergeler homurdansalar da, savaşmaktan başka seçeneklerinin kalmadığını ileri sürüyorlar.

Çatışmaların uzaması, beraberinde **Talabani-Barzani** sıcak çatışmasını da getirebilir. Haftanın Karargâh Komutanı **Cemal**, "Talabani komutanları bize birkaç kez haber gönderdiler. 'Savaş karşarsa biz sizinle değil KDP'yle çarpışacağız' dediler" diyor.

Akra'da YNK'lı bir sorunlu, "Bu savaş hepimizi pislige batırdı. Bunun tek sorumlusu **Barzani**" derken aynı bölgedeki KDP'li sorumlu ise "Savaşı **Talabani** kışkırttı" diyor. Bu açıklamalar başarısızlık halinde her iki tarafın da birbirine döneceğine dair ipuçları veriyor.

ATEŞKES BİLMECESİ

28 Ekim akşamı peşmerge-PKK savaşının bittiğine ve bir barış anlaşması imzalandığına dair haberler gelmeye başladı. Hakurk Bölgesi Peşmerge Komutanı **Mustafa Çavuş**, PKK liderlerinden **Osman Öcalan**'ın Erbil kentinde **Talabani** ve **Barzani** ile görüştüğü ve barış anlaşması imzalandığını söylüyordu. **Çavuş**, PKK'lilerin, parlamentonun aldığı bütün kararları kabul ettiğini belirtti. **Mustafa Çavuş**, Kürt Parlamentosu'nun aldığı karar uyarınca PKK'nın "siyasi bir güç olarak" Kuzey Irak'ta mı kalacağına, yoksa başka bir ülkeye mi gideceklerine kendisinin karar vereceğini ifade etti.

Anlaşma için **Demirel**'e yakın bir kaynak şunları söylüyor: "**Osman Öcalan** 27 Ekim gecesi **Neçirvan Barzani**'yle görüştü ve anlaşma sağladılar. 1991 Ekiminde **Talabani**, Apo'ya PKK'nın Süleymaniye yakınlarına yerleşmesini önermişti. **Talabani** bu öneriyi hem **Öcalan**'a hem de **Demirel**'e yazdı. Süleymaniye

TALABANI VE ÖCALAN. Kürt-Kürt savaşına son veren bir anlaşma, niçin Türkiye'de de Kürt sorununu şiddetle çözme inadını altedecek bir barış sürecinin başlangıcı olmasın?

çevresinde **Talabani**'nin kontrolü var. 'KDP'den uzak olursun, burada halkın içinde yaşa hem gerçekleri de görürsün' diye de mektup yazdı. **Öcalan** da bu mektuba Kasım ayının sonlarında çok sert bir cevap verdi. O zaman Türkiye kabul edecek gibiydi. Ama şimdi durum çok değişti.

"Bugün **Hürriyet**'te **Oktay Ekşi**'nin yazdıkları çok önemli. **Ekşi**, PKK'nın FKÖ'nün tarihi çizgisine girdiğini ve Türkiye'nin bunu kabul edemeyeceğini yazdı. Bu **Ekşi**'nin değil, devletin bir kanadının fikri.

"Cephe, PKK'ya bir garanti verdi ama ne olduğu belli değil. Ya Irak'ta kalırsınız siyasi bir örgüt olursunuz ya da biz sizi kollarız. İran ya da Suriye'ye geçersiniz denildi bunlara. Şimdi Türkiye buna izin verecek mi bir de o var. Bu tür bir şeye izin verilecek durum çok aşıldı Türkiye'de. Türkiye, PKK'nın politik bir yapılanma içersine girmesine izin veremeyecek görünüyor."

Cephe ile PKK arasındaki anlaşmayı doğrulayan Doktor **Hayrullah Ahmet Salih** ise 2000'e **Doğru**'nun, PKK'nın Kuzey Irak'ta nereye yerleşeceği sorusunu şöyle yanıtladı: "Daha önce Kürdistanı Cephe PKK'ye Süleymaniye yakınlarında **Saddam**'ın boşalttığı bir askeri kamp önermişti. Kabul etmemişlerdi. Böyle 5-6 kamp yeri var. Tabii söylediğim yer Türkiye sınırlarına çok uzak.

250 km. Elbette şimdiki yerlerinde kalamazlar."

"ANLAŞMADAN SONRA TÜRK ORDUSU ÇIKMALI"

Salih, anlaşmadan sonra Türkiye ordusunun tavrı içinse, "Anlaşmadan sonra Türkiye ordusunun orada kalmasının anlamı kalmadı. Parlamentomuzun kararı var, sınırda hiçbir yabancı kuvvet kalmayacak diye. Yani sınırları biz kontrol edeceğiz. Türkiye'nin de çıkması lazım" diyor.

2000'e **Doğru** anlaşma konusunu PKK kaynaklarına da sordu. Bir **Berxwedan** yetkilisi sorularımıza şu yanıtları verdi: "Anlaşma olduğu söyleniyor.

-Öyle bir anlaşma yok.

-**Osman Öcalan Erbil'e gitti. Barzani ile görüştüktan sonra...**

-Kesinlikle öyle bir şey yok. Hatırlarsanız iki gün önce **Osman Öcalan**'ı öldürmüşlerdi. Üçüncü defa... Bugün Erbil'e götürdüler.

-Çatışmalar devam ediyor mu?

-Çatışmalar dün akşamdan itibaren yoğunlaştı. Özellikle Hakurk, Haftanın bölgelerinde. Ve ilk defa Türk ordusu peşmergelerle fiili olarak birleşti. İlk ortak saldırılarını dün yaptılar.

-Yani Kürdistanı Cephe'nin bazı tekliflerde bulunduğu hiçbir görüşme yapılmadı mı? Örneğin bir Yeşil milletvekilinin aracı olduğu...

-Öyle bir milletvekili var. Ben onu şahsen tanıyorum. Bazen görüşüyoruz. Kendi kendilerine arabuluculuk misyonu yüklemişler. Gitmeden önce burada bizimle görüştüler. Hangi koşullarda anlaşma olacağını söyledik. Biz bu yola her zaman açığız. Gerillalar şu ana kadar sürekli savunmadaydılar. Vurmak istemiyorlar. Aynı şekilde peşmergelerde de durum böyle.

-Ateşkesin koşulları sizce ne?

-Onların dayatmaları var. Türkiye'ye karşı buradan saldırı yapılmasın. PKK silahları bırakıp mültecilik durumuna düşsün. Siyasi olarak faaliyet yürütsün. Bunlar kabul edilecek şeyler değil. PKK, 1989'dan beri bunu reddediyor. Mültecileşmemiş, silahı bırakmamış. O zaman şöyle ifade edelim: PKK kendini lağvetsin! Aynı anlamdadır.

Berxwedan haber merkezinden yapılan açıklamada ise şöyle denildi: "Görüşme söylentisi, özellikle Iraklı

muhalif güçlerin toplantısına denk getirilmiştir. **Talabani** ve **Barzani**'nin amacı, yaşadıkları yenilgili durumu gizlemek, gelebilecek eleştirilerin önüne geçmek ve böylece liderlik sevdalarını diğer muhalif güçlere kabul ettirmektir. Muhalif güçlerden bazılarının KDP ve YNK'nın PKK'ye saldınlarına karşı çıktığı da biliniyor."

"YALNIZ HAKURK'TA ATEŞKES"

Üst düzey bir PKK'linin görüşleri ise şöyle: "Anlaşma yapılmadı daha. Hakurk'ta ateşkes oldu. **Osman Öcalan** Erbil'de **Talabani** ile görüştü. Bu görüşme sırasında savaş durdu. Görüşmeye **Cemil Bayık** katılmadı. **Talabani**, PKK'nin sınırdaki Türk karakollarına saldırmamasını istiyor yalnızca. Mültecilik söz konusu değil. Türkiye'nin kendilerini çok sıkıştırdığını. PKK'nin bunun dışında rahatça hareket edeceğini söyledi."

"Anlaşma" kadar tartışılan bir nokta, Türk ordusunun bundan sonraki tavrı. Türkiye'nin Kuzey Irak'ta kalıp kalmayacağı yönündeki soruyu yanıtlayan **Zaho Kaymakamı Albay Nezir Berzenci**, "Halkımız böyle bir şey istemiyor" dedi.

Yine bölgede bulunan bir İngiliz diplomat ise şu açıklamada bulundu: "Sınırların değişmezliği esastır. Türkiye ve Irak'ın sınırları uluslararası sözleşmeler gereği garanti altındadır. Kuzey Irak'taki oluşum ne Türkiye'nin lehine, ne de aleyhine bir sınır değişikliğine yol açmaz. Buradaki Kürt otoritesi gelecekteki Irak yönetimiyle ülkeyi paylaşmalıdır. Bu mümkün olmayacaksa, Hırvatistan ya da Slovenya türü bir çözüm gündeme gelebilir."

30 Ekim Cuma günü KDP uluslararası sözcüsü **Hoşyar Zebari** Anadolu Ajansı'na verdiği demeçte **Osman Öcalan**'ın ateşkes imzalamadan Erbil'i terk ettiğini açıkladı. **Zebari** ayrıca PKK'nin anlaşmayı iki gün içinde imzalamaması halinde saldırıyı tekrar başlatacaklarını söyledi.

BARIŞ OLANAĞI

Bütün bu karşılıklı demeçlere rağmen barış yönünde çabalar olduğu ortadaydı. Ve Türkiye'de olsun, Kuzey Irak'ta olsun, halk, bu savaşın son bulmasını istiyordu. Hem Kürt-Kürt savaşına son veren bir anlaşma, niçin Türkiye'de de Kürt sorununu şiddetle çözme inadını altedecek bir barış sürecinin başlangıcı olmasın? PKK'ye Kürdistanı Cephe

arasında sağlanacak bir barış, Türk ordusunun Kuzey Irak'tan çıkmasını kolaylaştırır, Türkiye'de Kürt partilerinin de serbestçe kurulabildiği ve genel afra yaraların sarıldığı bir ortama ilk adım olabilirdi.

Epeydir gündemden çıkan demokratik çözümün yeniden akallara düştüğü koşullarda, bir toplantıda **Demirel**'in sarfettiği şu sözler dikkat çekti: "Askerler kapımı çaldılar, yetki istediler ve biz istedikleri yetkiyi verdik. Canım kardeşim, askerler iki defa yetki vermediniz diye darbe yapmadılar mı, işte dedik alın size yetki. Köy korucularından vazgeçmeyiz. Eğer koruculuğu kaldırırsak, PKK'nin savaşan militan sayısı 25 bine çıkar. Zaten şu an bile bu korucular içinde 6 ile 8 bini PKK ile ilişki içinde. Bunu da biliyoruz. Ama kontrolümüz altındalar. Koruculuğu kaldırırsak, hemen karşı tarafa geçerler."

Doğan Güreş ise, "Biz orada devamlı kalacağız demek doğru değil. Ama emniyetimiz öncelik alır" dedi. **Güreş**, Irak sınırında bir tampon bölge oluşturulması konusunda da, "Bunun hakkında kati bir şey söyleyemeyeceğim. Bunu, peşmergelere vermek ideali. Ama sonra ne olacak? Yapduğımıza değmez hale gelmesin. Ne olacağı, siyasi otoriteyle birlikte kararlaştırılacak" şeklinde görüş belirtti. **Demirel** de son zamanlarda sık

sık Kuzey Irak'ı. "No man's land", yani "Kimseye ait olmayan bölge" olarak tanımlandı. Bu ifade de "tampon bölge"yi akla getiriyor.

UÇAK VE GERİLLA

Kuzey Irak'taki gelişmeleri inceleyen 2000'e *Doğru* muhabirine, bir ABD'li yetkilinin sarfettiği sözler ulaştı. Yaklaşık iki hafta önce Diyarbakır'a gelen bir ABD heyeti Turistik Otel'de kaldı. ABD Adana Konsolosluğu'ndan gelen heyet üyelerinden biri Diyarbakır'daki bir gazeteciye şunları söyledi: "Dağları, tepeleri bombalıyorlar. Gerillaya karşı uçak kullanırlar."

Görüşlerine başvurduğumuz uluslararası ilişkiler uzmanı gerilla-uçak ilişkisini şöyle yorumladı: "Gazete ve TV'lerdeki Kuzey Irak haberleri propaganda haberleri değil. Türkiye'nin yayılmasını meşru göseler yayımlar. Ortada bir tane ceset yok. Tepeleri aldık diyorlar, ne önemi var tepenin? PKK gibi normal askeri güç olmayan kuvvete karşı böyle bir savaş yürütülmez ki. PKK'yi dev gibi gösteriyor bu propaganda. ama buna rağmen izin veriliyor. Böyle bir operasyon aslında komiktir. Gerillaya karşı uçak kullanılmaz. Bunlar hareketli küçük kuvvetler. Sen bir tepeli alınca bilmem kaç km. ilerde başka bir tepeli tutuyor.

TÜRK BİRLİKLERİ KUZAY IRAK'TA. "Kübat Planı" yürürlükte. "Kürt-Barzani planı" 1960'lardan beri Genelkurmay kasalarında.

Türkiye belirli bir bölgeyi işgal edecek. Senaryo şöyle işler bu durumlarda. Girer, bir bölgeye kadar yayılır. Tepki gelince pazarlığa başlar. Uluslararası güçler tepki göstermedi. Önce Irak'ın ve Kürtlerin tepki göstermesi gerek. **Mehdi Salih**'ten sonra **Talabani** geldi. Önce anlaşma yapıldı, sonra Türkiye girdi. Türkiye bölgedeyken, bir noktada Irak, **Barzani**'ye anlaşma teklif edecek. Irak, Kürtlere özerklik vermeyi kabul edecek. Bunu Türkiye kotardı. Irak'la anlaşarak bir Kürt federasyonu kurulursa **Saddam** da rahat eder. Türkiye de bu işten payını alacak. Petrol boru hattı açılacak. Türkmenlere haklar sağlanacak vb. PKK olayı. Türkiye'yi yayılmaya zorluyor. Türkiye'nin petrol dışında bu bölgeye yayılmasının nedeni var mı? Türkiye en azından Kerkük petrollerinden bir hak istiyor."

Uluslararası ilişkiler Uzmanı'nın, yetkililerin Kuzey Irak'tan çıkma konusundaki belirsiz demeçlerini getirdiği açıklama böyle. **Dr. Hayrullah Ahmet Salih** de Türkiye'nin Irak yönetimiyle ilişkileri konusunda *2000'e Doğru*'ya önemli açıklamalarda bulundu: "Türkiye, Kuzey Irak'ın merkezi bir hükümete bağlanması durumunda sınırların daha güvenli olacağını söylüyor. Sınırlarda otorite sağlanması için de Bağdat ile Kürtlerin anlaşmasının kendileri için daha iyi olacağını düşünüyorlar."

Mehdi Salih'in Türkiye ziyaretini Cephe iyi karşılamadı. Türkiye, federe devleti, merkeze bağlı olmak şartıyla kabul edebilir. Şimdi merkeze bağlılık olmadığı için federe devletin bağımsız olacağından endişe ediliyor. Ama biz **Saddam**'lı bir yönetime bağlanmaya karşıyız. Bundan 10-15 gün önce **Saddam**, Devlet Bakanı **Mükerrrem Talabani**'yi cephe ile görüşmek için gönderdi. Yeniden tartışma ve diyalog istemiş. 'Federe devlete evet ama merkeze bağlı olmak şartıyla', bunu tartışmak için gelmiş. Cephe, görüşme talebine hayır dedi. Evet biz merkeze bağlanacağız, ama ne zaman? **Saddam** giderse, sistem değişirse, Irak'ta demokratik bir yönetim olursa."

FEDERE DEVLETİN GÜNEY SINIRINDA GERGİNLİK

2000'e Doğru, Irak'ın Erbil bölgesinde yaptığı incelemelerde, sabotaj, bombalama, öldürme gibi olaylarda bir artış olduğunu saptadı. Kürt Devleti-Irak sınırında görüştüğümüz peşmerge komutanları, Irak askerlerinin havan atışlarını yoğunlaştırdıklarını ve sınıra önemli yığınak yaptıklarını açıkladılar. Erbil Emniyet Müdürü ise, "Aldığımız istihbarata göre, **Saddam**, Kerkük 36. paralele dahil edilir edilmez saldıracak" dedi. Bu nedenle peşmerge de elindeki ağır silahlarla cepheye takviye yapıyordu.

Ankara'da ve politika merkezlerinde son zamanlarda çok sık duyulan sözcük: "Bölgesel politika"!! **Demirel**'e yakın kaynak bu yeni havayı şöyle yorumluyor: "Türkiye sadece Kuzey Irak'ı değil, Irak'ı düşünüyor. Irak'ta ne olacak bunu çözmeye çalışıyor. Türkiye, bölgesel bir cepheleşme politikasını savunmaya ve uygulamaya başladı. Bölgesel meselelerde, bölge ülkelerinin daha fazla söz hakkına sahip olacağı bir politika bu. Bu sadece Ortadoğu'da değil, Türkiye Cumhuriyetlerinde de uygulanmaya çalışılacak. Ortadoğu için hep Batı kararlar alıyor. Ortadoğu olarak kendimiz karar alalım artık. Bu dönemin artık geldiği düşünülüyor."

MİT Dış İstihbarat Dairesi'nden emekli albay ise aynı konuda şöyle dedi: "Türkiye'nin tek çıkışı komşularıyla dost olmasıdır. Buna doğru gidiyoruz: Bu Atatürk'ün politikasıdır. İlk yaptığı, Sadabad ve Balkan paklarıydı. Bizim en büyük eksiğimiz petrol, onlarınki ise gıyecek ve gıda. Dostluk gelişirse, Türkiye'nin ekonomisi de hızla gelişir."

Demirel'in İran ziyaretinde,

Cumhurbaşkanı Birinci Yardımcısı **Dr. Hassan Habibi**'ye hitaben yaptığı konuşmada da bu konu şöyle yer almıştı: "TC hükümeti, İran ile kalıcı, geleceğe dönük bir işbirliği ve dayanışmaya özel önem atfetmektedir. Bölgesel işbirliği alanında önümüzde tarihi olanaklar açıldı. Ortak dostumuz Pakistan'la birlikte kurduğumuz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın, Kafkaslar ve Orta Asya'da bağımsızlıklarını kazanan kardeş ülkeleri de bünyesine almakta olması, bölgesel işbirliği potansiyeli, sonsuz yeni bir çerçeve ortaya çıkarmaktadır."

ÇEKİÇ GÜÇ ANKETİ DEMİREL'İN FİKRİ

Bu arada Türkiye'de İngilizce yayımlanan *Turkish Daily News* gazetesinin Çekiç Güç konusunda yaptığı anket dikkat çekti. Bu ankete göre, Batı'da halkın yüzde 69.4'ü Çekiç Güç'e hayır diyordu. Diyarbakır'daki ankette ise, yüzde 63.6 Çekiç Güç'ü destekliyordu. *2000'e Doğru*, anketin hükümetin tavsiyesiyle yapıldığını belirledi. Büyük olasılıkla, hükümet Çekiç Güç ya da başka bir konuda ABD'ye karşı elini güçlendirmek istiyordu.

Kuzey Irak'taki İngiliz diplomat ise, Türkiye'nin Çekiç Güç'e yaklaşımını konusunda değişik bilgiler verdi. Diplomata göre, "Türkiye, Çekiç Güç'ün görev süresinin uzatılmasını, bu gücün görev alanının Kerkük ve Musul'u da içine alacak şekilde genişletilmesi şartına bağlayacak"tı.

Türkiye-Iran-Suriye-Suudi Arabistan dışişleri bakanları toplantısı fikri **Demirel**'den çıktı. İran Dışişleri Bakanı **Velayeti** de aynı fikri savundu ve "Hep Batı karışıyor, emperyalistler karışıyor, buna bir karşılık verelim" dedi. Şu anda projenin en önemli eksiği, toplantıda Irak'ın ve Kürt örgütlerinin yer almaması. Irak Büyükelçisi **Tikriti**, hükümetinin bu toplantıya katılma isteğini kamuoyuna duyurdu.

2000'e Doğru muhabiriyle, Dışişleri Bakanı **Hikmet Çetin** arasında bu konuda geçtiğimiz hafta şöyle bir konuşma geçti:

-14-15 Kasım tarihlerinde yapacağımız zirvede Irak neden yok?

-Irak'ı tartışma meselesi değil. Irak'ın geleceğini tartışmıyoruz. Biz, bölgenin çok yakın durumundaki bazı sorunlarını görüşeceğiz.

Dr. Hayrullah Ahmet Salih ise, toplantı ile ilgili kaygılarını dile getirdi: "Dört ülkenin Irak için bir araya gelmelerini endişe ile karşıladık." ■

SÖNMEZ KÖKSAL'IN ATANMASINDAN SONRA

MİT-Hariciye kavgası başladı

Doğan Güreş: "Yılbaşına kadar teşkilatta tek asker kalmayacak."
Diplomat müsteşar atama kararı Demirel'in. MGK toplantısında Köksal'ın önerileceğini askerler bilmiyordu. Üst düzey bir MİT görevlisi: "Demirel MİT'i cezalandırdı"... Erhan Tuncel müsteşarlık görevini neden kabul etmedi? Dış görevdeki MİT mensuplarında panik.

Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş, "Yılbaşına kadar teşkilatta bir tek asker kalmayacak" dedi. Genelkurmay Başkanı'nın çok yakınındaki, istihbarat kökenli bir general böyle naklediyor Güreş'in tepkisini. Zirvedeki hakimiyet kavgası MİT'in başına Avrupa Konseyi nezdindeki temsilci Büyükelçi Sönmez Köksal'ın atanmasıyla yeni bir boyut kazandı.

24 Ekim'deki Milli Güvenlik Kurulu toplantısına Başbakan Demirel tek adla geldi. Kurulun asker üyeleri müsteşar adayını bilmiyorlardı. İçişleri Bakanı İsmet Sezgin MİT'in başına İçişleri Bakanlığı'ndan birinin atanması için çok çalışmıştı. Ordu ve MİT buna direndi, atama gerçekleşmedi. Müsteşarlığa MİT'in içinden atama yapılması teşkilatın çözümüydü. Müsteşar yardımcılar Emre Taner ve Ertuğrul Güven'in atanacağı yazıldı. Biri avukat diğeri hakim kökenli yardımcılar "sivil müsteşar ihtiyacını karşılamış olacak" deniyordu. *Hürriyet* gazetesi MGK toplantısından bir gün önce Güven'in atanması için "güçlü ihtimal" diye yazmıştı. Sönmez Köksal'ın müsteşar olması kararı MGK'da oybirliği ile alındı.

Müsteşarın Dışişleri'nden olması kararını Demirel verdi. Üst düzey bir MİT görevlisi "Demirel MİT'i cezalandırdı" yorumunu yapıyor. Doğan Güreş askerleri MİT'ten çekme tavrını "Onların milli istihbarata değil, kendileri için bilgiye

ihtiyacı var. Benim istihbarata ihtiyacım var. Genelkurmay istihbaratını güçlendireceğim" diye açıklıyor.

Kendisini "MİT'e çok uzun yıllar dış ülkelerde hizmet vermiş ve bugün bir emekli olarak köşesine çekilmiş bir mensubu" olarak tanıtan bir MİT görevlisi Başbakan'a yazdığı mektupta Demirel'i suçluyor: "Ülkemizin milli güvenliğinin ciddi tehlikelerle yüzyüze bulunduğu şu sıralarda sizin şahsi savaşınız olan ve içinize bir psikolojik saplantı olarak yerleşen MİT'in si-

villeştirilmesi mücadelesini kazan-
dınız. Sivilleştirmenize kimse karşı
değil, ama sivilleştirme şekliniz ne
yazık ki hissi ve hastalıklı olmuş-
tur."

"DİŞİŞLERİ'NİN PİSLİKLERİ"

Türkiye'de istihbarat faaliyeti yürüten kurumlar arasında sürekli kavga var. MİT'in kavgalı olduğu kuruluşların en başında yer alıyor Dışişleri. "MİT ile hariciye köpek köpek gibidir" değerlendirmesi yapılıyor. Dışişleri mensupları MİT'in kendileri aleyhine çalıştığını, bilgisiz ve yeteneksiz olduğunu söylüyorlar, MİT de Dışişleri mensupları için olumsuz düşüncelere sahip. Dışişleri Bakanlığı çevreleri "hariciye uzun yıllardan beri MİT'ten şikâyetçiydi. Sadece diplomatlar hakkında tutulan raporlardan değil. MİT hariciyenin istediği, ihtiyaç duyduğu istihbaratı vermezdi. MİT'in başına sivil müsteşar geleceği söylen-
dikten sonra hariciye, bu kişinin bir büyükelçi olması konusunda çok bastırdı. Özellikle Hikmet Çetin bu konuda çok ısrarlı oldu" değerlendirmesini yapıyorlar. Diploması kökenli öğretim üyesi, "Yakında gazetelerde, televizyonlarda diplomatları karalayan haberler çıkarsa şaşmayın" diyor. Üst düzey bir MİT yetkilisi de aynı haberi veriyor: "Basında yakında Dışişleri'ndeki pislikler çıkmaya başlayacak."

MİTÇİLERİ İHBAR EDEN HARİCİYESİLER

Demirel'e mektup yazan emekli MİT mensubu da diplo-

MİT MÜSTEŞARI SÖNMEZ KÖKSAL. Terör, Ortadoğu ve İnsan hakları konularında yetkin olduğu belirtiliyor.

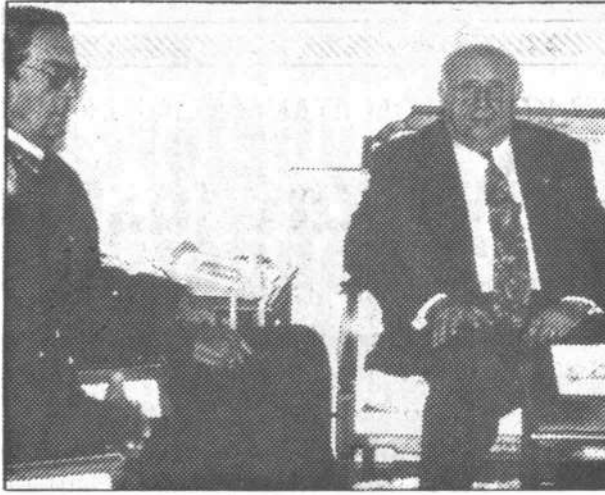
matların yurtdışındaki MİT görevlilerini o ülkenin istihbarat örgütüne ihbar ettiklerini yazıyor. MİT'te bu konuda birçok dosya bulunduğunu da belirtiyor. Türk diplomatların ihbarı sonucu bazı MİT görevlileri Arap ülkelerinde tutuklanıp hapsedilmişler, Avrupa ülkelerinden ise sınırdışı edilmişler.

Başbakan'a yazılan mektupta "Bir MİT görevlisi herhangi bir dış ülkeye atandığı zaman görevine endişeli gider. O yalnızca gittiği ülkenin istihbarat örgütünün değil, görev yaptığı elçilikteki birçok görevlinin de hoşlanmadığı, bir an önce oradan gitmesini istedikleri kişidir" deniyor.

Dış görevde bulunan MİT'çilerin panik içinde olduğu ve istifaya hazırlandığı belirtiliyor. Gerekçe olarak da MİT'te tasfiye edileceklerin listesinin hazırlanmış olması gösteriliyor. Belirtilmesine göre Başbakanlık'ta Demirel'in Güvenlik Başkanışmanı **Rüştü Naiboğlu**'nun da katıldığı bir toplantıda **Sönmez Köksal**'ın ekibiyle gelirse başarılı olabileceği konuşulmuş. Atina ve Şam eski büyükelçisi **Fahir Alaçam**, **Köksal**'ın mutlaka ekibiyle birlikte gitmesi gerektiğini söylüyor. **Alaçam**'a göre MİT kendi dışından gelen birini bünyesine hiçbir şekilde kabul etmiyor. Müsteşar'ı yıpratmak için MİT istihbarat vermeyecek deniyor. MİT'in topladığı bilgilerin gazetelere veya Genelkurmay'a kaydırılacağı belirtiliyor.

ERHAN TUCEL'I CAYDIRAN DOSYA

Sönmez Köksal'dan önce MİT Müsteşarı'nın, Dışişleri Bakanlığı Ekonomik İşler Dairesi'nde çalışan Şam eski büyükelçisi **Erhan Tuncel** olacağı yazılmıştı. **Tuncel**'in görevi kabul etmekten vazgeçmesinin nedeninin Fransa'da diplomat olarak görev yapan eşi hakkında MİT'te dosya bulunması olduğu belirtiliyor. Bir MİT görevlisi durumu "**Erhan Tuncel** çok iyi bir insandır. Ancak görevi kabul et-

GÜREŞ VE DEMİREL. Devletin zirvesindeki kavga şiddetlendi.

seydi bitecekti" diye anlatıyor. MİT'te bütün diplomatlar hakkında dosyalar bulunduğu belirtiliyor. Birçok diplomatın dosyalarında olumsuz rapor olduğu ileri sürülüyor. Bu raporları yazanlar dış görevde bulunan MİT mensupları. Dışişleri'nden gelen Müsteşar'ın diplomatlar hakkında olumsuz rapor yazanları cezalandıracağı söyleniyor. MİT'çiler, bu raporların ortadan kaldırılacağı kuşkusunu yayıyorlar.

Diplomat kökenli bir müsteşarın en çok kontr-espiyonaj faaliyetine darbe vuracağı belirtiliyor. Yabancı istihbarat kuruluşlarının Türk diplomatları ele geçirme faaliyetinin görmezden gelineceği belirtiliyor. **Sönmez Köksal** yönetimindeki MİT'te Dış İstihbarat ve Psikolojik Savunma Daireleri'nde büyük gerginlik yaşandığı belirtiliyor. MİT'in üç daire başkanlığından ikisinin dumura uğradığı ileri sürülüyor.

"SİCİL AMİRİ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI"

Genelkurmay İstihbarat Dairesi'nden emekli deniz albayı, "MİT'in başında bir subayın bulunmasının sakıncaları sayılırken, müsteşar koltuğunda oturan korgeneralin sicilinin Genelkurmay tarafından veriliyor olması belirtiliyordu. Şimdi de sicili Dışişleri Bakanlığı'nda olan birisi getirildi. Ne fark etti?" diyor. "Yeni müsteşar, Dışişleri'nde amiri durumunda bulunan genel müdürlerin, Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı'nın

isteklerine karşı koyamayacak" diye devam ediyor. MİT'i tanıyan bir öğretim görevlisi "**Eğer Sönmez Köksal**'ın özel bir hırsı yoksa bir iki yıl sonra 'ben gidiyorum' diyebilir. Bir büyükelçinin yönettiği kişi sayısı 40'ı geçmez. Oysa şimdi 4 bin kişiyi yönetecek. Gerçi 2 ve 3 numaralar şu anda sivil. MİT'i asıl onlar yönetecek. Belki de **Köksal** yanında güvenilir birisini görmek isteyecek ve Dışişleri'nden bir istihbaratçı getirecek" diyor

Sönmez Köksal'ın Bağdat Büyükelçisi iken yaptığı analizlerle sivrildiği belirtiliyor.

Büyükelçilik zamanından beri kuvvetli bir istihbarat ağı olduğu söyleniyor. **Saddam**'a en yakın Iraklı diplomatlarla özel dostluğunun olması örnek gösteriliyor. **Köksal**'ın Avrupa Konseyi'ndeki görevinin de sıradan olmadığı belirtiliyor. Konsey'in insan hakları ve Güneydoğu sorunu hakkındaki raporlarının engellenmesi ve yumuşatılmasında etkisi olduğu ifade ediliyor.

GENELKURMAY PUSUDA

2000'e Doğru, hükümetle Genelkurmay arasındaki güç savaşında, Genelkurmay'ın Milli Savunma Bakanlığı'na bağlanmasını engellemek için MİT'in başına bir sivilin getirilmesine razı olduğunu yazmıştı. Sivil birinin atanmasında mutabakata varılmıştı, ancak MİT üzerindeki hakimiyetten vazgeçilmemişti. MGK toplantısından oybirliği ile kararın çıkmasına, generaller ve MİT mensupları tepki gösteriyorlar. 2000'e Doğru'ya bilgi veren öğretim üyesi, "Genelkurmay'ın başka düşüncesi olabilir" diyor. **Doğan Güreş**'in daha önce üst düzey subay vermeyeceğini açıklaması, şimdi de var olan subayları geri çekme kararı MİT'in başarısızlığının pususuna yatması olarak yorumlanıyor. MİT'in başına bir diplomatın atanmasını "Başbakan MİT'e hakaret etti" diye yorumlayan bir MİT yöneticisi arkasından ekliyor: "Genelkurmay bile rek bıraktı, **Demirel** zokayı yuttu."

Güneydoğu'da yüzlerce memur sürgüne gönderiliyor

Listeyi MİT hazırlıyor. "Tayinler" genelde İç Anadolu Bölgesi'ne çıkıyor! Memurlar panzer eşliğinde bölge dışına sürülüyor! Topyekûn mücadelenin bir parçası da kamu çalışanlarını Olağanüstü Hal Bölgesi dışına çıkarmak. Asıl sürgünler Mart ayında bekleniyor.

Olağanüstü Hal Bölgesi'nde "sürgün karnamesi" yürürlükte. Son dört ay içinde yüzlerce memurun bölge dışına ataması yapıldı. Bölgede bu atamaların "sürgün" olduğu konuşuluyor. Bin kişilik sürgün listesinin hazırlandığı ve memurların bekleyiş içinde olduğu da gelen haberler arasında. Olağanüstü Hal Bölgesi'nde MİT'le yakın ilişkide olan personel şefleri bugünlerde harıl harıl liste hazırlamakla meşgul.

İlk sürgün Tunceli'den. Valilik, 19 sağlık çalışanının tayinini çıkarıyor. Oluşacak tepkiden çekinilerek sayı altıya indiriliyor. Arkasından beş kişinin daha "ataması" yapılıyor. Sağlık Bakanlığı devreye giriyor ve soruşturma için müfettiş gönderiyor. Beş kişinin tayini dur-

duruluyor. Müfettiş 48 kişinin ifadesini alıyor. Bunlar şu anda sürgünlerini bekliyor. Tunceli'de listenin 70 kişiden fazla olduğu söyleniyor. Sürgünlerin çoğu Tüm Sağlık-Sen üyesi ve aktif sendikal faaliyet yürüten memurlardan oluşuyor.

Atamaların durdurulması için Vali'ye çıkan memurlar, "Sizler gerillaya yardım ediyorsunuz. Polis ve askerler korkudan ailelerini muayene ettiremiyor" yanıtıyla karşılaşıyorlar.

DIYARBAKIR 42, BİSMİL 13

Diyarbakır'dan sürgün edilen öğretmen sayısı 42. Bismil ilçesi 13 öğretmen ile en çok sürgün olan yer. Öğretmenler, Eğitim-Sen üyesi.

Sürgünler, Olağanüstü Hal Böl-

ge Valiliği kanalıyla yapılıyor. Listeleri MİT ve polis veriyor. Sağlık Bakanlığı'nda görevli üst düzey bürokrat, kendisinden yardım isteyen memurlara "Hakkınızda MİT raporu var. Amaç tamamen sizi mağdur etmek" diyor. Uygulama özellikle son günlerde artarak sürüyor. Asıl büyük sürgünün ise Mart ayında yapılacağı belirtiliyor.

Sağlık çalışanlarının atamaları Sağlık Bakanlığı Atama Yönetmeliği'nin 9. madde a bendine göre yapılıyor. Madde, "idari ve inzibati bir takibata uğrayan memurun çalışmasında sakınca görülen yerden atanması"nı içeriyor. Ancak Diyarbakır'dan sürgün edilenler arasında soruşturma ya da takibat geçirene rastlanmıyor. Nedeni belli: Tüm Sağlık-Sen yöneticisi, temsilcisi ya da üyesi olmak. Aynı olay Eğit-

2000'E DOĞRU YA ULAŞAN SÜRGÜNLER

● Diyarbakır'dan sürülen öğretmenler:

Resul Basut, Şehmus Ekmen, Ziyat Telokçi Aksaray'a, Ahmet Erkan Çankırı'ya, Hilal İnce, Burhan Yoloğlu, Kerim Solmaz, Şükrü Dayan Yozgat'a, Bedirhan Öncel, Efendi Efe, Mehdi Güler, Nurettin Aydın, M. Beşir Doğan Ankara'ya, Faruk Adıgüzel, Emihan Özkan, M. Şah İpek, Eşref Altuğ, Zeydin Altındağ, Yusuf Çelik Antalya'ya, Erdoğan Canbolat Kütahya'ya, Ali Çağlar Bartın'a, Mehmet Can, Hanifi Ceylan Rize'ye, Zülhükar Okan, Eyüp Duman, Zülküf Ergün Konya'ya, Fikri Aktulum ve Emin Avcı Niğde'ye, Ömer Ayaz Kırşehir'e, Vasif Eren Bilecik'e, Ramazan Durak Afyon'a.

Sürüldüğü yer saptanamayan öğretmenler:

Eşref Suçiçek, İhsan Avcı.

● Şanlıurfa'dan sürülen öğretmenler:

Ömer Buzludağ Çorum'a, Brusk Solduk Çankırı'ya.

● Bitlis'ten sürülen öğretmenler:

Şadi Aktaş Yozgat'a, Doğan Kaya Karaman'a.

● Batman'dan sürülen öğretmenler:

Halit Aydın ve M. Emin Aksoy Adana'ya, Bahattin Şat ve Ramazan Polat Ankara'ya.

● Hakkâri'den sürülen öğretmenler:

Hadi Aktaş Yozgat'a.

● Mardin'den sürülen öğretmenler:

Nurettin Aydın Ankara'ya, I. Hüseyin Yıldız Kayseri'ye.

● Muş'tan sürülen öğretmenler:

Abdullah Koç Konya'ya.

● Diyarbakır'dan sürgün edilen sağlık personeli:

Sağlık teknisyenleri Necati Aydın ve İsmail Özgen Çorum'a, Sıraç Akkoyun ve Ahmet Özdemir Tokat'a, laboratuvar teknisyeni Sıdar Altındağ ve röntgen teknisyeni

Sen için de geçerli. Devlet tutanaklarına "Bölge içinde çalışmalarını şakıncalıdır" şeklinde geçiriyor.

Sürgün edilenler, bölge halkından kişiler ve bulundukları yerlerde uzun süre hizmet vermişler. Tüm Sağlık-Sen Diyarbakır şube yöneticisi **Ramazan Kaval**, 10 yılı aşkın hizmetine karşılık Burdur'a sürülüyor. Çevre sağlığı teknisyeni **Ahmet Özdemir** sekiz yıllık. Ödülü Tokat'a sürgün.

Tüm Sağlık-Sen Diyarbakır Şube Başkanı **Necati Aydın** da 10 yıldır Diyarbakır'da. Çorum'a sürülen **Aydın** durumu şöyle değerlendiriyor: "Sendikalaşmaya karşı yapılan bir harekettir. Sürgünlerde özellikle İç Anadolu illerinin seçilmesi de çok ince bir politikanın sonucu. Arkadaşlarımızı oralarda çalıştırmamak ya da istifaya zorlamak. İç Anadolu'nun seçilmesi bu yüzden dir."

AKTUNA: "SEN PKK'LISIN"

Sağlık Bakanı **Yıldırım Aktuna** Diyarbakır'a gidiyor. Tayini çıkan bir memur Bakan'a yaklaşıp sorunun dile getiriyor. **Aktuna**'nın yanıtı kesin: "Sen

DIYARBAKIR'DA TÜM SAĞLIK-SEN EYLEMİ (15 Temmuz 1992).
Sürülenler, sendikal harekette yer alanlar.

PKK'lısın, tayinin iptal edilemez."

Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde bağlı sağlık ocağında çalışan **İsmail Özgen**'in ilişkisi ise panzerle kesiliyor. Kaymakam emir veriyor: "1 saat içinde ilişkisi kesilsin." Karakoldaki astsubay panzerle kapıya dayanıyor. 1 saat içinde de zorla ilişkisi kesilerek gönderiliyor.

Diyarbakır'da Tüm Haber-Sen üyesi üç kişinin ve cezaevinden de 27 gardiyanın sürgün edildiği gelen haberler arasında.

Milli Eğitim Bakanı **Köksal Toptan**, sürgünlerin sendikal çalışmalar nedeniyle olamayacağını söylüyor. Bölgedeki uygulamanın Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin bir uygulaması olması durumunda, bakanlığı tarafından herhangi bir müdahale yapılamayacağını belirtiyor.

Sürgünler sırasında garip işlemlere de rastlanıyor. Bir öğretmen Diyarbakır merkezine atanmak istiyor. Fakat atanması başka bir yere yapılıyor. Gerekçe olarak da "kendi isteğiyle" ibaresi konuyor.

EMEKLİLİĞİNE İKİ AY KALA "SÜRGÜN"

Yüksekova Tapu Müdürü **Mustafa Baskın** yörede sevilen ve saygı duyulan bir kişi. Emekliliğine iki ay kala Göle'ye tayini çıkıyor. Maliye memuru **Telli Taş** da Yüksekova'dan. Onun sürgün yeri ise Konya.

Mardin'den makine mühendisi **Mehmet Karaca** Ardahan'a sürgüne gönderiliyor. Mardin'deki sürgün listesinin 29 kişi olduğu söyleniyor.

Sürgün listeleri hazırlayan şefler ya da memurlar hakkında işlem yapılamıyor. Haklarında yolsuzluk dosyaları da açılrsa, mahkemede de yargılansalar bunları kimse görevden alamıyor. Mardin Bayındırlık ve İskân Müdür Yardımcısı **Ahmet Sevinik** bunlardan biri. Mardin Siyasi Şube Müdürü'nün koruması altında görevini sürdürüyor.

"DEVLETİN İKİYÜZLÜLÜĞÜ"

Tüm Sağlık-Sen Genel Merkez yöneticisi **Mahmut Konuk**, Sağlık Bakanlığı ile Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin ortak çalışma yürüttüğünü söylüyor: "Olağanüstü Hal Bölgesi içindeki illerde topyekün mücadelenin bir parçası olarak demokrat insanları bölge dışına gönderiyorlar. Bunun adı sürgündür. Sağlık Bakanlığı'na defalarca konuyu götürdük. Anladık ki bu sadece Bölge Valiliği'nin değil, devletin bir politikası. Devlet ikiyüzlü bir tutum içinde. Bir yandan Doğu ve Güneydoğu'daki personel açığını kapatacağız diyorlar. Öte yandan oradaki zor koşullara rağmen görevini yapmaya çalışan insanları sürgüne gönderiyorlar. Asıl amaçları belli: Demokrasi ve sendikalaşma mücadelesi içinde yer alan insanlara gözdağı veriyorlar."

yeni **Fatma Demirel** Tokat'a, sağlık teknisyeni **İhsan Çakır** Çankırı'ya, şoför **Ramazan Kaval** Burdur'a, hemşireler **Fatma Alıcıoğlu** ve **Nejlan Dağlı** Yozgat'a, **Rahime Şimşek** Gümüşhane'ye, **Makbule Konan** Amasya'ya, **Ayhan Ay** Kastamonu'ya, **Müslüme Kaplan** Erzincan'a, laboratuvar teknisyeni **Sevgi Bingöm** Amasya'ya, hizmetli **Adam Nargileçekenler** Nevşehir'e.

● **Tunceli'den sürülen sağlık personeli:**

Hemşireler **Fidan Kalçan** ve **Makbule Öztürk** Kars'a, **Naciye Polat** Ağrı'ya, **Esmâ Polat** Erzincan'a, **Fikriye Gül** ve sağlık teknisyeni **Hüseyin Önal** Bayburt'a.

Hakkâri- Yüksekova Tapu Müdürü **Mustafa Baskın** Göle'ye, Maliye memuru **Telli Taş** Konya'ya.

Makine mühendisi **Mehmet Karaca** da Mardin'den Ardahan'a sürüldü.

20 EKİM'DEN KUZHEY IRAK OPERASYONU'NA Bilimsel sosyalizmin üstünlüğü

Bu sayfalarda 20 Ekim 1991 seçimlerinden bu yana Kürt sorununun geçtiği aşamaları bulacaksınız.
2000'e Doğru olan biteni hep önceden yazdı.
Bu haberciliğin kaynağı, gücünü emekçi halktan almak ve gerçeğe bağlılıkta yatıyor.

10 Kasım 1991

ABD'İN "SÜPER GÜÇ" PLANI SAHNEDE İstanbul-Bakü-Kerkük Şeytan Üşgeni

ABD'nin yeni Türkiye Büyükelçisi Bartley: "Orta Asya cumhuriyetlerinin kurulması ve Türkiye'nin Gürcistan, Ermenistan ve Azerbaycan ile ortak sınırları olduğu alanda tutulması. Başlığınız gibi, tüm Batıdan bölgeden, Türkiye'ye bakan Müslüman azınlıklar var. Umanın Türkiye bölgesinde önemli ve sorumlu bir rol oynayacaktır. Aynı şey püfhesiz, Ortadoğu için de geçerlidir." ABD planının kritik noktaları İSTANBUL, KIRILK hedefli Türkiye içi saldırı. Kürtleri "himaye" en yetkili iki aşamadan resmileşti. "Himaye"nin bedeli: "Genelkurmay çok ince ve kesin sonuç alıcı bir operasyonu tasarlıyor." Çerçevesi: "pamuklu-Bakü ve Kerkük'ten petrolü Türkiye hakim sınırların istikrarı için."

2000'e Doğru, Bahar Operasyonu'nu dört ay önceden haber vermişti. 1992 Newroz'u'nda olanlar 10 Kasım 1991 tarihli kapak haberinde şu cümlelerle öngörülmüştü: "Genelkurmay çok ince ve kesin sonuç alıcı bir operasyona hazırlanıyor."

27 Mart 1992

6 Mart 1988

ABD Savunma Bakan Yardımcısı William Taft'ın 7 Kasım 1986'da Ankara'ya getirdiği Pentagon senaryosunun üç ayağı vardı: 1-Türk ordusu Kuzey Irak'a girecek. 2-Türkiye'nin himayesinde bir Kürt devleti kurulacak. 3-Türkiye-Iran savaşı çıkacak.

26 Ocak 1992

2000'e Doğru, devletin Kürt halkını ezmeye yönelik stratejisini 26 Ocak 1992 tarihli "Kürt Ayaklanması Provokasyonu" kapağıyla ikinci defa haber yaptı ve halkı bir kez daha uyardı.

22 Mart 1992

19 Temmuz 1992

Olağanüstü Hal Bölge Valisi Ünal Erkan, devletin sonbaharda izleyeceği politikayı şöyle özetlemişti: "Terör oldukça demokrasi askıda." Şırnak olayları, bu açıklamadan bir ay sonra oldu.

24 Ağustos 1992

29 Mart 1992

17 Ekim 1992

29 Mart 1992 tarihli kapağımızda, Genelkurmay'da görevli Albay 2000'e Doğru'ya şunları anlatmıştı: "Dağdaki gerillanın hemen bitmeyeceği planın içinde. Halk sındırdıktan sonra gerillaları küçük gruplar halinde temizleme yoluna gidilecek. Bunun için Irak sınırını denetlemenin zorunlu olduğu planın gereği. Bunun ise tek yolu var. Sınır düzlüğe taşımak. Bu nedenle yeterli kadar kuvvet ve hareket planı hazır. Siyasi kararı bekliyor. Genelkurmay bunu siyasi otoriteye dayatmış durumda."

30 Ağustos 1992

26 Ekim 1992

2000'e Doğru, Şırnak olaylarını "Asayiş Komutanlığı'nın Kuzey Irak Provokasyonu" başlığıyla kapak yaptı. Haberde "Asayiş Kolorodu Komutanlığı, hükümetli Kuzey Irak'a sürmek için yanlış istihbarat raporları veriyor" satırları yer alıyordu. Aynı sayıdaki başyazıda da "Şimdi Asayiş Komutanlığı'nın Şırnak saldırısıyla halka ilk mesaj veriliyor. Birincisi; kasaba ve şehirleri bir süre elinde tutacağını açıklayan PKK'nın taktiklerine karşı bir model yaratılıyor. Bunun anlamı önümüzdeki dönemde büyük ölçekte kitlesel teröre tanık olunacağıdır. İkincisi ise, 'dış kaynaklı terör' vurgusudur. İçerde çözümsüzlüğün sebebi uygulanan devlet teröründe değil, 'kevgire dönmüş sınırlarda' aranıyor ve öyle gösteriliyor... MGK'nın toplandığı gün yürürlüğe konan 32. enlem kararı (BM'nin Irak uçaklarının 32. paralelin güneyinde uçmasını yasaklayan kararı), Türkiye'yi Kuzey Irak'a çekiyor, Şırnak ise aynı bölgeyeiliyor" deniyordu. Şırnak Tuğay Komutanı Mete Sayar bugün Kuzey Irak'ta yürütülen kara hareketinin da komutanı oldu!

13 Eylül 1992

6 Ekim 1992

KDP lideri Mesut Barzani, 2000'e Doğru'nun 13 Eylül 1992 tarihli sayısında yeni politikalarını açıklarken şunları söylemişti: "Federasyon otonomiden, bağımsızlık da dış değil... PKK köylülerin köylerine dönmelerine izin vermiyor. Bu köylüleri peşmerge nezaretinde gönderebiliyor. Dileriz ki PKK karşılık vermez. Yohsa onları oradan zorla atacak gücümüz var... Türkiye, PKK'yi gerekçe gösterip Kürdistan'ı işgale kalkarsa, tavırımız, hiç tereddüt etmeden karşılık vermek olacaktır... 36. paraleli 34'e indirmeyi peşmergenin kabiliyetiyle yapmak istemiyoruz. Birleşmiş Milletler'in konuya çözüm bulacağını ümit ediyoruz."

"Turgut Demirel huzurlarınızda"

✓ Genelkurmay 2. Başkanı Org. Fikret Küpeli 29 Mart 1992 tarihli sayımızda, "İkide bir seni taciz eden komşuya haddini bildirirsin. Şimdi size açıklama yapsam, 'Irak'ı işgal ediyorlar' diye manşet yaparsınız" demişti.

✓ DYP-SHP hükümeti ikinci ayını doldurmamıştı. 2000'e Doğru'nun 15 Aralık 1991 tarihli sayısının kapak sloganı, "Huzurlarınızda Turgut Demirel'di. Haber şöyleydi:

Körfez Savaşı sırasında Demirel şunları söylüyordu: "Bu komşumuzun, Irak'ın başı sıkışmışken, gelin şundan yararlanalım dersiniz bir gün bu hesaplar bizim üzerimizde de yapılır... Kuzey Irak'ta kurulacak bir devletle ilgilenilmesi, kurulu bir devletle ilişkilerini kritik bir olay haline getirir. Özal'ın bu kişileri çağırıp görüşmesi Türk siyaseti açısından utanç vericidir. Türk siyasetini itibarsız hale getirdiler... Bunlar ABD'ye yamanmışlar, onun dümen suyuna girmişler."

İktidara gelince, Demirel'in söylemi değişti, artık şöyle konuşmaya başlamıştı: "Uluslararası camianın Irak'la sorunu var ve bu nedenle bizim de Irak'la sorununumuz var... 'Irak'taki Kürt varlığının korunmasına ilgisiz kalmamak' bence Türkiye'nin yeni politikasıdır. Öyle de olmalıdır. Yani, ona karışmayız, buna karışmayız, neye yararız o zaman... ABD ile Türkiye'yi birbirlerine bağlayan, savundukları ortak değer ve ideallerdir."

Demirel, 4 Kasım 1991 tarihli Zaman gazetesine de Kuzey Irak'tan söz ederken, "Burada Osmanlı'nın parçalanmasıyla yapay sınırlar oluştu. Sınırlar Kuzey Irak'ı içerseydi, bu bölgede yaşayanların Türkiye'nin herhangisi bir ilinde yaşayanlar gibi hayatı olurdu. Güneydoğu'daki halkı da Kuzey Irak'takilere ayırmıyorum" diyordu. Bu günlerde, Özal'ın Demirel değerlendirmesi ise şöyleydi: "Benden bile ileri gidiyor."

✓ 2000'e Doğru, 20 Ekim 1991 genel seçimlerinden önce birçok kez, "SHP'ye verilen her oy mermi olarak geri dönecek" diye uyarıyordu.

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han 3/3
Cağaloğlu-İstanbul
Tel: 527 17 41 - Fax: 526 97 42

ROMAN

- Annie Ernaux YALIN TUTKU** (Türkçesi Yaşar Avcı) 10.000
Muzaffer Buyrukçu DAR SOKAKTAKİ DUMAN 50.000
Veysel Dikmen SICAK TANRIDAN SOĞUK EKMEK (2. basım) 20.000
E.Emine KURABIYE SAATİNDE 18.000
Öner Yağcı GÖKYÜZÜNE AKAN IRMAK (5.basım) 20.000

ÖYKÜ

- Ömer Seyfettin SEÇİLMİŞ HİKAYELER** 35.000
Samim Kocagöz BÜTÜN ÖYKÜLERİ 40.000
Mehmet Başaran KALIN MAVİ BİR SES (Seçilmiş Öyküler) 30.000
Bekir Yıldız SEÇİLMİŞ ÖYKÜLER (3.basım) 60.000
Naim Tiralı İKİ ŞALOM ARASINDA 20.000
Zeynep Aliye ALİYE'NİN ÖYKÜLERİ 15.000
Salim Şengil PENCEREDEKİ IŞIK 15.000

DENEME - İNCELEME - ANI

- Vedat Günyol GÜNE DOĞARKEN** 20.000
Özker Özgür KIBRIS'TA DEMOKRASİ BUNALIMLARI 35.000
Uğur Kökten ANI KENTLER 20.000
Faik Bercavi NÂZIM'LA 1933-1938 YILLARI 20.000
Ruşen Keleş YERİNDEN YÖNETİM VE SİYASET 30.000
Will ve Ariel Durant TARİHTEN DERSLER (Türkçesi Bozkurt Güvenç) 13.000
Salih Özbaran TARİH VE TARİH ÖĞRETİMİ 25.000
Sina Akşin İSTANBUL HÜKÜMETLERİ ve MİLLİ MÜCADELE
1. Cilt Mutlakiyete Dönüş (1918-1919) 70.000
2. Cilt Son Meşrutiyet (1919-1920) 60.000

ŞİİR

- Ali Püsküllüoğlu ESKİDİKÇE** 10.000
Yüksel Pazarkaya SEN DOLAYLARI/SEVGİ DOLAYLARI/ UMUT DOLAYLARI 13.000
Özkan Mert MOZART VE AKDENİZ 10.000
Neşe Yaşın KAPILAR 10.000
Arife Kalender Önel MAVİLER DE ESKİDİ 10.000
Ali Mustafa ÇAĞDAŞ YANGINLAR 10.000

Not: Ödemeli gönderemiyoruz lütfen ederi kadar posta pulu gönderiniz

MÇP'DEN İŞÇİ PARTİLİLER'E SİLAHLI SALDIRI

"Saldırganlar MÇP Seçim Bürosu ve Bizim Ocak'tan çıktı"

40-50 kişilik grup sopalar ve döner bıçaklarıyla saldırdı... İlk saldırıda başarılı olamayınca, çevredeki birahanelerden ve *Bizim Ocak* temsilciliğinden yardım aldılar...

Maltepe'deki Ülkü Ocakları Merkez Şube'nin başkanı olduğunu söyleyen bir şahıs, SHP'nin belediye meclis üyesi adayına "burası bizden sorulur, burada siyasi faaliyet yürütemezsiniz" diyerek gözdağı veriyor... İP'lilerin yakaladığı saldırganı karakol serbest bıraktı... Erenköy *Bizim Ocak* temsilcisi Kontrgerilla elemanı mı?

1 Kasım yerel seçimleri dolayısıyla seçim çalışmalarını yürüten İşçi Partisi Maltepe ilçesi üyelerine 23 Ekim'de Küçükyalı'da MÇP'liler döner bıçakları ve sopalarla saldırdılar. 40-50 kişilik bir grupla saldıran MÇP'lilerin saldırısı sonucu aralarında İP Maltepe belediye başkan adayı **Gürbüz Çuhadar**'ın da bulunduğu yedi kişi bıçak ve sopa darbeleriyle yaralandılar. MÇP'lilerin saldırısı devam ederken çevredeki vatandaşların telefon etmesi üzerine olay yerine gelen Küçükyalı Karakolu'na bağlı ekipler, saldırganları yakalamak yerine saldırıya uğrayan İP'lileri karakola götürmek istediler. İP'liler tarafından yakalanan MÇP'li bir saldırganı ise serbest bırakmak istediler. İP'lilerin ısrarlı tutumları üzerine karakola götürmek zorunda kaldıkları bu MÇP'liyi daha sonra "yasal gözaltı süresi doldu" gerekçesiyle serbest bıraktılar. Karakol tarafından daha sonra gözaltına alınan iki kişi de aynı gerekçeyle salıverildi. Konuyla ilgili olarak Küçükyalı Emniyet Amiri **Salih Gürgün** 2000'e *Doğru*'ya şunları söyledi: "Bizim kimseye ayrıcalık tanımamız söz konusu değildir. Bu propaganda işini de yozlaştırıyorlar. İP'liler bana haber vermeden afiş asıyorlardı. Bana haber verseydiler gerekli önlemleri alırdım. Gözaltına alınan kişi yasal süre dolduğu için serbest bırakılmıştır. Saldırıyı yapanların MÇP'li olup olmadıklarını bilmiyorum. Bana bu konuda bir ihbar gelmedi."

MÇP'lilerin saldırısı ile ilgili olarak 24 Ekim'de İşçi Partisi İstan-

bul İli Merkezi'nde bir basın toplantısı yapıldı. Basın toplantısında İP İstanbul İli Başkanı **Mehmet Akkoç** zorbalık ve kan dökücülüğün MÇP'nin sicilinde yazılı olduğunu belirterek şunları söyledi: "1980 öncesinin MHP'si de yüzlerce planlı

SALDIRIDA DÖNER BIÇAĞIYLA YARALANAN ADİL EDGÜ. "Bu saldırılar bizi yıldırmaz, aksine azmimizi ve hıncimizi artırır."

cinayetten sorumluydu ve hem mahkemelerde hem de kamu vicdanında mahkûm olmuştu. Geçmişin MHP'si, bugünün MÇP'si siyasal mücadelede şiddeti ve kan dökmeyi yeniden arındırıyor. Zorbalık ve baskı bize işlemez. İşçi Partisi, emekçi iktidarı için yürüttüğü mücadeleyi ve seçim çalışmalarını kararlılıkla sürdürecektir. Saldırıları kesinlikle püskürteceğiz." Basın toplantısında konuşan İşçi Partisi

Maltepe belediye başkan adayı **Gürbüz Çuhadar** da polisin tarafı davrandığını belirterek "Polis orada saldırganları yakalayacağına bizleri yakalayıp karakola götürdü. Saldırganlardan birini yakalayıp polise teslim ettik, polis bıraktı. Biz tekrar yakaladık, bizim ısrarımız sonucu karakola götürüldü" dedi.

MÇP'LİLER SHP'LİLERE DE GÖZDAĞI VERİYOR

Seçim çalışmaları sırasında afiş asan SHP'liler de MÇP saldırılarına hedef oluyorlar. SHP'nin belediye meclis üyesi adaylarından biri de bu saldırı sırasında silahla tehdit edilmiş. **Rıza** adlı MÇP'li kendisini silahla korkutmaya çalışmış. Maltepe'deki Ülkü Ocakları Merkez Şube'nin başkanı olduğunu söyleyen bir şahıs ise Küçükyalı'da siyasi faaliyet yürütmenin kendisinin ve ülkücülerin iznine bağlı olduğunu söyleyerek afiş asmalarına engel olmak istemiş.

OLGULAR TÜRKİŞİ YALANLIYOR

İşçi Partililer'e yönelik saldırı olayının ardından KMP televizyonu ve basına, kendilerinin şiddeti benimsemedikleri açıklamaları yapan MÇP Genel Başkanı **Türkeş** ve diğer yöneticilerin bu açıklamalarının ardından Fikirtepe'de MÇP yanlısı *Bizim Ocak* dergisinin Erenköy temsilcisi **Abdülaziz Karabağ** elinde bomba patlaması sonucu öldü. Konuyla ilgili olarak sağcı bir gazetenin yöneticisi 2000'e *Doğru*'ya "Ben araştırdım. Bu adam kontra" dedi. ■

"İŞKENCE VE TIP MESLEĞİ" SEMPOZYUMU

İşkenceyi tıbbileştirmek

Özellikle Batı ülkelerinden gelen katılımcıların işkenceyi salt tıbbi tedavi ve rehabilitasyona indirgeyen tebliğleri... "Organları tahrip etmeden uygulanan" tıbbi idam cezası...! İngiliz Tabipleri Birliği'nin işkenceye karışan hekimlerin kesin cezalandırılmasının öngörüldüğü tebliği... Sempozyumu 2000'e Doğru için TTB yöneticisi Dr. Ata Soyer kaleme aldı.

Geçtiğimiz hafta, 22-24 Ekim günlerinde İstanbul, önemli bir uluslararası toplantıya ev sahipliği yaptı. Otuzu aşkın ülkeden 200'e yakın sağlık personeli ve sosyal bilimci, Uluslararası İşkence Kurbanları Rehabilitasyon Merkezi'nin (IRCT), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) ve Türk Tabipleri Birliği (TTB) ile birlikte düzenlediği "İşkence ve Tıp Mesleği" konulu sempozyuma katıldı. 70 dolayında tebliğin sunulduğu sempozyum, gerek içeriği gerekse Türkiye'de yapılması itibarıyla anlamlı bir girişimdi.

BASININ İLGİSİZLİĞİ

Dünyada 77 ülkede işkencenin yapılması, 44 ülkede buna karşı rehabilitasyon merkezi kurulması gerçeği ışığında; işkencenin amaçları, sonuçları, bu konuda tıp mensuplarının ve toplumun yapması gerekenlerin tartışıldığı toplantıya çok sınırlı sayıda yayın organının yer vermesi ilginçti.

Toplantının birinci gününde Türkiye'de insan haklarının "profilinin" çizildiği "protokol" konuşmaları, özellikle diğer ülkelerden gelenler açısından anlamlıydı. İşkence ile ilgili yapılan "tıbbi çalışmaların", 1980'lerin ikinci yarısından sonra ivmelenen insan hakları ve demokrasi mücadelesinin bir kazanımı olduğu ve bizzat bu çalışmaların kendisinin de insan hakları ve demokrasi mücadelesini geliştirdiği ölçüde anlam kazanacağı mesajı, toplantının bizler açısından en çarpıcı yanıydı.

"ESKİ" İŞKENCE NASIL TESPİT EDİLİR?

Toplantıda sunulan tebliğlerden

bir bölümü, işkencenin fiziksel sonuçlarının -zaman geçse de- tesbit edilmesi ile ilgiliydi. İşkence izlerinin tıbbi olarak tespit/teşhis edilmesinin, işkencenin önlenmesinde caydırıcı amaçlarla kullanılması konusunda; Berlin'den Dr. **Seep Greessner**'in "İşkence'den Sağ Kalanlarda Kulak Çınlaması", Hamburg'tan Prof. **Vogel**'in "İşkencede Röntgen Teşhisi", Atina'dan Dr. **Piniou Kalli** ve arkadaşlarının elektrik işkencesi ile cilt bulgularına ilişkin tebliğleri oldukça bilgilendiriciydi.

Sempozyumun ilginç bir yanı da, katılan ülkelerin üçte birine yakınının eski "sosyalist" ülkeler olmasıydı. Eski Sovyet Cumhuriyetleri, Bulgaristan, Romanya, Arnavutluk vb. ülkelere gelen temsilcilerin bu yoğunluğu, bir yanı ile bu ülkelerdeki insan hakları ihlallerinin düzeyinin göstergesi sayılabilir. Ancak kısa sürede bu denli çok "işkence rehabilitasyonu" çalışmasının başlaması da ilginçti...

İŞKENCE VE SERBEST PIYASA

Ayrıca, bir iki çalışma dışında genellikle bir "iç dökme" biçiminde yapılan tebliğlerin ortak özelliği, oldukça abartılı "komünizm eleştirileri" içermesiydi. Bununla birlikte son gün Prag'tan Dr. **Bojar**'ın "serbest piyasa" eleştirisi ve yaptığı toplumsal değerlendirme anlamlı bir çıkış oldu.

Sempozyum katılımcılarının bir bölümünü, Danimarka'daki RCT'nin girişimleri ile oluşturulan, Üçüncü Dünya'daki "işkence rehabilitasyon merkezi" temsilcileri oluşturuyordu. Toplumsal olguların mümkün olduğunca "arındırılmış", Batı'daki biçimi korumayı be-

nimsemiş bir merkez temsilcileri, bir yanı ile Danimarka'daki merkezin "gücünün" göstergeleriydiler.

Bunların dışında Fransa, İsveç, Norveç, Danimarka, Almanya, ABD gibi ülkelerde, ağırlıklı olarak işkence görmüş Üçüncü Dünya mültecileri tedavi ve rehabilitasyon için "iş edinen" merkez temsilcilerinin tebliğlerini izledik, "iş edinme" kavramı "ne olakı?" diyeceksiniz. Evet, tüm uluslararası dayanışma yaklaşımları arasında, işkence "iş"inin varlığını hissetmemek mümkün değil. İşkenceye karşı çıkanlara haksızlık şeklinde nitelendirilebilecek olan bu değerlendirme; büyük ölçüde bu "iş" yapanların niyetlerinden bağımsız, işkencenin önlenmesini, işkencenin sistematik olduğu ülkelerin iç dinamiklerinden ziyade (ve işkence olgusunu tıbbileştiren) uluslararası dayanışmaya "ihale eden" yaklaşıma bakılarak yapılmaktadır. Ülkemizdeki işkence rehabilitasyonu çalışmalarındaki katkılarını inkâr edilemezse de, işkence ile mücadeleyi ağırlıklı olarak belirli bir tıbbi merkeze başvuranların sağlık sorunlarıyla ilgilenmeye indirgemeye vaaz eden yaklaşımlarına, bu ülkenin insanlarının eleştirel olma zorunlulukları vardır.

Bu yaklaşımın -bizler de dahil- bir yansıması da, işkence olgusunun "aşırı tıbbileştirilmesi"dir. Ülkedeki işkence olgularının belgelenmesi amaçlı işkence "rakamlaması"na bir sözüm yok. Ancak, bu rakamlama, özellikle sempozyumdaki bazı tebliğlerde olduğu gibi "insansızlaşmış" bir olgular demeti biçiminde sunulduğunda, insanı rahatsız eden bir gerilime neden oluyor. Özellikle, bazı tebliğleri izlerken, yöntem "mükemmelliği"ne

ulaşmak amacı ile işkencenin acı-
larının, insanların gözükmediği,
tüm tıbbi saran ampirizm/
pozitivizmin özellikle psikoloji/
psikiyatri alanında nasıl tedirgin
edici ve etik olmayan çağrışımlar
doğurduğunu hissedebilirsiniz.

İŞKENCECİ CEZALANDIRILMAZSA

Bilimi toplumsal bağlamında
ele alan ve işkenceyi neden-sonuç
ilişkisi çerçevesinde irdeleyen teb-
liğler yok muydu? Hiç de az olma-
yan bu tür tebliğler, öğretici ve -
bizim için- sarsıcıydı. Özellikle
Arjantin'den Dr. Lagos, G. Afri-
ka'dan Dr. Rangaks ve Şili'den
Dr. Vidal'in tebliğleri bu yaklaşı-
mın en iyi örnekleriydi.

İşkencenin bireysel etkilerinin
yanı sıra toplumsal boyutlarının ir-
delendiği, işkenceyle mücadelenin
tıbbi yönünü ihmal etmeyen, ancak
toplumsal gelişme dinamikleri ile
ilişkilendiren bu tebliğlerden Dr.
Lagos'un, işkencecilerin cezalandırıl-
mamasının toplumdaki adalet
ve vicdan duygularını nasıl zedelediği
ve bu durumu bireylerde ve
toplumdaki etkilerini incelemesi
açısından öne çıktı.

İşkencenin etkileri öncelikle
toplumsal bağlamından kopuk bi-
reysel hastalıklar olarak ortaya çı-
kıyor. Bu çıkış, olayı salt tıbbi ola-
rak ele alan yaklaşım tarafından ilk
adımda sorunun "özel ve bireysel"
olarak algılanmasını getiriyor. Ge-
nellikle işkence görmüş kişinin
acıları, psikiyatrik kavramlarla
açıklanmaya kalkışılıyor. Bu çer-
çevede bu insanlara yönelik "yeni-
den iyi hale getirme" süreci başlı-
yor.

Bu yaklaşımın geçerliliğine -bir
psikiyatrist olmakla birlikte- inana-
mıyorum. işkencenin psikolojik et-
kileri olduğu doğru. Ancak psiko-
lojik etkilere yol açan salt işkence
değildir; diktatörlük ve yarattığı
baskı ortamıdır. Bu bağlamda, iş-
kence görenlerin acılarının salt psi-
kiyatrik kavramlarla açıklanması,
olayın psikiyatriye indirgenmesi
anlamlı gelmiyor. Eğer olay siya-
sal bir bağlam içinde olmuşsa, iç
ruhsal oluşumlara indirgemek doğ-
ru olmasa gerek.

Dolayısı ile kişinin yaşadığı bir
yanı ile bireysel, bir yanı ile top-

DOKTOR NEBİ ZİYA AKKAN.
Haziran 1980'de Adana'nın Misis
(Yakapınar) nahlyesinden Mustafa
Olcan, Ali Olcan ve Mehmet Kodak, tarihi
eser değerinde hazine bulup sakladıkları
gerekçesiyle jandarma komutanlarından
günlerce işkence gördüler. Gözaltındaki
köylülerin yakınlarıncı yapılan
başvurular sonucunda götürüldükleri adli
tabip Nebi Ziya Akkan sağlam raporu
verir. Akkan bu olayla fazlasıyla ilgilidir:
"Bırakın ben kendli usullerimi
kullanayım, altınları bir dakikada
çıkartırım" diyerek komutandan yazılı
emir alır. Geceyarısı askerlere un
aldırarak tuzlu bulamaca yapar ve
köylülere bunun çorba olduğunu, sabah
kahvaltısını bunu yiyerek yaptığını
söyler. Köylüler birer kaşık yilince tadını
"biraz acı" bulurlar. Bunun üzerine
bulamaca 1.5 kg. daha tuz katarak tekrar
yedilir. Bir yandan da altınların yerini
sorar. Doktor, jandarmaya 5 kg. daha tuz
aldırıp bulamaca katar ve bir süre sonra
köylülere tekrar yedirir. Köylülerin
gözleri nokta kadar kalmıştir ve ağızları
köpürmektedir. Sörekli altınlarına
plislerler. Ertesi gün üç köylü de ölür.

lumsal sorunun aşılması yalnızca
psikoterapi alanında kalmamalıdır.
Bu yalnızca sağlık görevlilerine
verilmeyecek kadar ciddi, aynı za-
manda kolektif bir görevdir. Ve ül-
kenin toplumsal/siyasal dönüşümü
ile yakından ilintilidir.

Ayrıca yıllarca uygulanan, uy-
gulanmaya devam eden devlet ter-
rörü, insanların gündelik yaşamı-
nın bir parçası olduğunda, kendini
sürekli tehdit altında hisseden bir
toplum yaratır. Ortama hakim olan

korku, güvensizlik, kuşkunun ya-
rattığı içe kapanıklık ve sessizlik,
işkencenin kanıksanmasını, dolayısı
ile geriletilmesi konusunda etki-
sizliği yaratır.

TIBBIN İHANETİ

Katılımcıların bir bölümünü de,
değişik ülke "Tabip Birliği" temsil-
cileri oluşturuyordu. Danimarka
Tabipler Birliği temsilcileri, tıbbi
etik bakımından örnek alınacak su-
nuş yaptılar. Ancak İngiliz Tabip-
ler Birliği temsilcisi Dr. Fleur Fis-
her, *Tıbbın İhaneti* adlı kitabın ta-
nıtımı bağlamında yaptığı konuş-
mayla, sempozyumun doyurucu
tebliğlerinden birini aktarmış oldu.
Hekimlerin işkenceye karışma ör-
neklerinin tartışıldığı, işkenceye
karışan hekimlerin kesin cezalandırıl-
masının öngörüldüğü bu tebliğle,
"organların nasıl tahrip edilmeden
ölüm cezası uygulandığını" örnek-
leri ile ve ibretle izledik.

Türkiye'den sunulan çalışmalar
sempozyum ortalamasına kıyasla
oldukça düzeyliydi. Bu konudaki
çalışmaların çok eski olmasına kar-
şın, insanilik, bilimsellik ve top-
lumsallık yönünden göz doldurucu
olan tebliğler arasında; Anadolu
Üniversitesi'nden Dr. Cem Kaptanoğlu,
İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Şahika Yüksel ve arka-
daşları, İstanbul'dan Dr. Hakan
Gürvit ve arkadaşları, Ankara'dan
Dr. Emin Önder ve arkadaşları
tebliğleri akılda ilk kalanlar oldu.

Bu konuda eleştirilecek bir nok-
ta; bu çalışmaların gerek sağlık
personeli, gerek insan hakları akti-
viteleri, gerekse kamuoyuna yete-
rince iletilmemiş ve paylaşılmamış
olması. Ancak TİHV ve TTB yet-
kililerinin, toplantının tebliğlerinin
ve konuyla ilgili bazı yayınların
Türkçe'ye kazandırılması yolunda-
ki girişimi önemli bir adım oldu.

Bu gerçekler ışığında, gerek
TTB, gerekse TİHV'yı bugüne ka-
darki olumlu ve net çizgilerini ge-
dirmek, sahip oldukları ve edin-
dikleri bilgileri kamuoyuna daha
fazla yaymak görevi beklemektedir.
Uluslararası deneyim ve des-
teklerin, bu ülke toprağından geli-
şecek dinamiki pekiştirmekte kul-
lanılması ile, işkence ile "ilişki"
salt "tıbbi" ve "teknik" olmaktan
çıkacak, toplumsallaşacaktır. ■

Mersin Kuyuluklular evlerini yıktırmıyor

Mersin'in Kuyuluk beldesinde 20 aile yıllardır oturdukları evlerinden çıkarılmak isteniyor. Yıllardır vergisini verdikleri arazilerinden Orman İdaresi tarafından çıkarılmak istenen köylüler, bir basın toplantısı yaparak evlerini yıktırmayacaklarını ilan ettiler. 26 Ekim'de Mersin Orman Müdürlüğü önünde yapılan basın toplantısına İşçi Partisi Merkez İlçe Başkanı Yunus Altıkulaç da ka-

tıldı. Açıklamada Orman İdaresi'nin köylüleri evlerini terk etmeye orman yapmak için değil, villa yapılmasına olanak sağlamak için zorladığı belirtilerek şu görüşlere yer verildi: "Davalı yerlerde 20 aile yerleşiktir. 80 aileye de parselenmiş ve satılmıştır. Arsalar üzerinde beton ve ahşap binalar vardır. Hepsi vatandaşların parayla satın aldığı yerlerdir. Ne yapılırken ne de yapıldıktan sonra her-

hangi bir kişi müdahale etmiştir. Arsaların beyannameleri Kuyuluk Belediyesi'ne verilmektedir. Mahalle muhtarı ve azaların onayı bulunan tasdikli senetlerle satılmıştır. Her gün orman yetkilileri gelip tel çekerek bu evleri yıkcaklarını belirtip huzursuzluk çıkarmaktadırlar. Son günlerde üst üste orman yangınları meydana geldi. Bugüne kadar böyle bir olayın görülmediği bölgede çıkarılan yangınlar jandarmayla halkı karşı karşıya getirmeye yöneliktir."

Konuyla ilgili olarak İP Merkez İlçe Başkanı Yunus Altıkulaç ise "Arsa mafyası ile DYP'li Belediye Başkanı Yakup Işık'ın bu yıkımlarda rolleri var. Bu haksızlığa karşı kamuoyunu yanımda olmaya çağırıyoruz. Partim köylülerin yanındadır" dedi.

İP Avcılar mitinginde büyük coşku

İşçi Partisi'nin 25 Ekim'de Avcılar'da yerel seçimler nedeniyle düzenlediği mitinge 3 bin kişi katıldı. İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, mitingte yaptığı konuşmada "düzen partilerine verilen oyların zam olarak, işten çıkış kâğıdı, polis ve jandarma baskısı olarak" geri geleceğini belirterek, "Bunlara oy verip ondan sonra ağlamayın" dedi.

Öte yandan İP Genel Başkanı Doğu Perinçek Cumhuriyet'in ilanın 69. yıldönümü dolayısıyla bir mesaj yayımladı. Perinçek'in mesajı şöyle: "Cumhuriyet bir devrimdir. Emperyalizme karşı Kurtuluş Savaşımızdan ve Osmanlı saltanatının yıkılmasından sonra yeni rejimin adı konmuştur. Bu açıdan cumhuriyet devrimi Anadolu'nun son 50 yıllık tarihindeki en büyük devrimci atılımdır.

"Günün Türkiye manzarasına

baktığımız zaman, Cumhuriyet'in devrimci kazanımlarının birer birer terk edildiğini saptıyoruz. Türkiye'nin ekonomi politikaları, halka iştirilen acı reçeteler, dünya sermayesinin merkezlerinde belirleniyor. Ülkemiz özellikle Körfez Savaşı politikasıyla mazlum milletlerin karşısında, ABD emperyalizminin yanında yer almıştır. Cumhuriyet'in çağdaşlaşma, başka deyişle laikleşme atılımından vazgeçilmiştir. İşçi Partisi, Cumhuriyet'in devrimci mirasına sahip çıkan tek partidir. ABD emperyalizminin ve bütün emperyalistlerin karşısında ülkemizin bağımsızlığını ve mazlum milletlerle dayanışmasını savunuyoruz. Ağalığa, şeyhliğe, tarikatçılığa karşıyız. Ortaçağın bütün kalıntılarından kurtuluş için mücadele ediyoruz. Halkın aydınlanması ve özgürleşmesi anlamında halk laikliğini savunuyoruz."

"İHD'de

SHP-HEP ittifakı"

24 Ekim'de yapılan İHD Genel Kurulu'nda Akın Birdal genel başkanlığa seçildi. Birdal'ın listesinden Hüsnü Öndül genel sekreterliğe, İstanbul Şube Başkanı Ercan Kanar ve Van Şube Başkanı Yavuz Binbay'da genel başkan yardımcılıklarına getirildi. Çoğunluğunu Ankaralı üyelerin oluşturduğu muhalefet ise yeni yönetimi "ilkesiz koltuk ittifakı" olarak niteliyor.

İHD Genel Saymanlığı'na getirilen BASİSEN Ankara ve İç Anadolu Şube Başkanı Yaşar Seyman, kongresine gitmediği ve üyesi olmadığı bir derneğe yönetici olmayı içine sindiremediği gerekçeyle istifa etti. Birdal'ın listesinden İHD Onur Kurulu üyeliğine seçilen Emil Galip Sandalcı da adının kendisinden habersiz yazıldığını söyleyerek istifasını sundu. İHD'nin yeni yönetimini "seçimlerde yapılan SHP-HEP ittifakı"na benzemekle eleştiren muhalefet, derneğin kendini yenileme şansını yitirdiğini öne sürüyor.

Ankara Barosu'nda "İşkur Han" egemenliği kırıldı

25 Ekim'de yapılan Ankara Barosu'nun 52. Genel Kurulu'nda 25 yıldır "İşkur Han çevresi"nin belirlediği baro yöneticileri değişti. Anayasa Mahkemesi Başkanı

Yekta Güngör Özden ve Türkiye Barolar Birliği Başkanı **Önder Sav**'ın desteklediği aday kaybetti. Genel Kurul'da yapılan seçim sonucunda Çağdaş Avukatlar grubunun

başkan adayı avukat **Erdal Merdol** başkanlığa seçildi. Ancak Çağdaş Avukatlar, yönetim kurulu seçimlerinde aynı başarıyı gösteremediler. Bunun nedeni olarak "Yurtsever grubu" muhalefetten desteğini çekmesi ve boş oy kullanması görülüyor. Çağdaş Avukatlar, Yurtsever grubu Barolar Birliği'nde yönetimi değiştirme şansını önlemekle de eleştiriyorlar.

Elçibey, Yeltsin'le üç kez görüştü

Azerbaycan'a bağlı Nahcivan Özerk Cumhuriyeti'nde Parlamento Başkanı **Haydar Aliyev'e**

karşı Azerbaycan Halk Cephesi yanlısı milislerin darbe girişimi başarısızlıkla sonuçlandı. Nahcivan halkı Aliyev'in yanında yer aldı. Halk Cephesi milisleri işgâl ettikleri İçişleri Bakanlığı'nı boşaltmak zorunda kaldılar.

Haydar Aliyev, Azerbaycan'ın Nahcivan'ın içişlerine müdahalesine karşı çıkıyor.

Türkiye'nin Ermenistan'a yardım kararını açıklamasından sonra **Elçibey**, Rusya Federasyonu Devlet Başkanı **Boris Yeltsin**'le üç kez görüştü. Azerbaycan'da Türkiye'ye karşı "soğuma" giderek artıyor. Rusya'ya ve Bağımsız Devletler Topluluğu'na kayarak istikrarı korumaya eğilimi güçleniyor.

Malatyalı avukatlar

Emniyet'i kınadı

Malatyalı 16 avukat, avukat **Cuma Yakut**'un geçtiğimiz hafta içinde Diyarbakır'ın Ergani ilçesindeki duruşmasından sonra adliyeden çıkarken gözaltına alınmasını protesto ettiler. **Cuma Yakut**, gördüğü işkence yüzünden kaldırıldığı hastanede savcı gelmediği taktirde tedavi kabul etmeyeceğini bildirmişti. Bunun üzerine Emniyet Müdürlüğü'ne geri götürülmüştü. Basın açıklamasında bütün avukatlar, emniyet güçlerinin her ne sebeple olursa olsun bir avukatı sorgulamaya yetkili olmadığı halde bu tür pervasız uygulamalara girişmesinin bütün hukukçuları ve baroları ayaklar altına almak olduğu belirtilerek tüm avukatlar meslek onurları için avukat **Cuma Yakut**'a sahip çıkmaya çağrıldı.

ENDER İMREK

Filistin intifada bilançosu

Ankara'daki Filistin Büyükelçiliği, intifadanın Eylül bilançosunu açıkladı: 10 şehit, 494 yaralı. 24 Filistinli de İsrail makamları tarafından tutuklanmış.

Açıklamaya göre İsrailli yetkililer Halil şehri ve El Mağir ile Abu Felah köylerinde 11 evi yıkmışlar ve Tulkaram şehrinde de 600 dönüm araziye el koymuşlar. Beyt Lehim şehrinde ise 120 zeytin ağacını kesmişler.

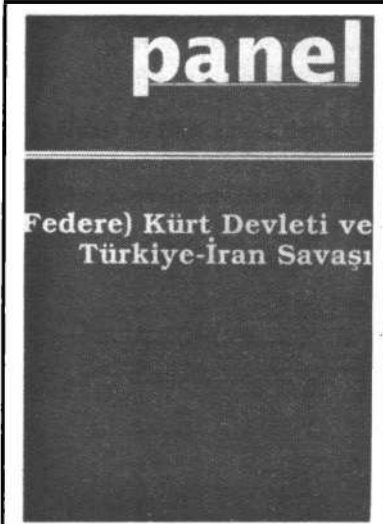
Aynı dönemde altı İsrailli asker ölmüş, 48 asker de yaralanmış. Ayrıca İsrail tarafından yeni yerleşim birimi olarak öngörülen bölgelere yerleştirilen Museviler'den 18'i taşınarak yaralanmış, 29 askeri araç yakılmış.

Adana Emniyeti'nde ölümler sürüyor

Adana Emniyet Müdürlüğü'nün Adana'da halka karşı eylemleri devam ediyor.

Ramazan Sevgat'ın cenaze töreninde polis saldırısı sonucu 200 kişi gözaltına alınmıştı. Bir başka toplu gözaltı da piknik yapmak isteyen 500 kişilik bir grubun başına gelmişti. Adana Emniyeti'nin toplu saldırılarına son günlerde gözaltına alındıktan sonra öldüğü açıklanan kişilerin adları eklendi. Daha önce gözaltına alındıktan sonra kalp krizi sonucu öldüğü açıklanan **Agit Salman**, son olarak da beyin kanamasından öldüğü açıklanan **Remzi Basalak**...

İP Adana il örgütü tarafından yapılan açıklamada halen Adana Emniyeti'nde gözaltında bulunan **Mustafa Yaşar**'ın da aynı akıbete uğramasından endişe edildiği belirtildi.

Panel dergisinin Ekim 1992 tarihli 43. sayısında "Ortadoğu'da Emperyalist Senaryolar, (Federe) Kürt Devleti ve Türkiye-İran Savaşı" başlıklı Ömer Vehbi Hatiboğlu imzalı bir kapak yazısı yayımlandı. Yazı Körfez Savaşı'nın 1992 Ekim'i'nde yeni bir boyut kazanarak devam ettiğini belirterek başlıyor. ABD tarafından Ortadoğu için hazırlanan senaryonun Türk'üyle, Kürt'üyle, Arap'ı ve Acem'yle Ortadoğu halklarını bir batağın içine çektiğinin belirtilmesiyle devam ediyor. Yazıda ABD'nin son olarak PKK-peşmerge çatışmasını gündeme getirdiği belirtiliyor. Bu senaryoda Talabani'nin de önemli bir rol üstlendiği belirtiliyor ve "Bunun karşılığında aldığı ücret de pek yabana atılacak gibi değil. İlk elde 500 milyon dolarlık kredi ve nihayet Koysincak bölgesinden elde edilecek petrol gelirinin tamamı" deniliyor. Senaryonun, Kuzey Irak'ta mevzilenen PKK'nın buradan İran'a doğru kaydırılması ve Türkiye'ye yönelik PKK eylemlerinin İran'dan yapılmasının sağlanması sonucu, Türkiye ile İran'ın karşı karşıya getirilmesi şeklinde ortaya konulduğu belirtiliyor.

SP'yi kapatmanın gerekçeli kararı

Sosyalist Parti'nin Anayasa Mahkemesi tarafından kapatılmasına ilişkin 10 Temmuz 1992 tarihli karar 25 Ekim tarihli *Resmî Gazete*'de yayımlandı.

"Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçladığı" gerekçesiyle Siyasi Partiler Yasası'nın 101. maddesinin a, b ve c bendleri gereğince kapatılmasına karar verilen Sosyalist Parti'nin Genel Başkanı **Doğu Perinçek**, bir basın açıklaması yaparak mahkemenin kapatma kararının "hukuki değil ideolojik bir karar" olduğunu söyledi. **Perinçek**, Anayasa Mahkemesi'nin kararının partileri milliyetçi ideolojiyi benimsemeye zorladığını, bu nedenle de

burjuva ideolojisinin yanında yer aldığını belirtti.

Anayasa Mahkemesi Başkanı **Yekta Güngör Özden**'in 24 Ekim'de verdiği bir konferansta partinin kapatılması ile ilgili bir soruya verdiği yanıtta "bakkal dükkânı kapatılıyor, araçlar trafikten men ediliyor, parti niçin kapatılmasın?" şeklindeki sözlerinin de 25 Ekim tarihli gazetelerde yayımlandığı hatırlanarak, Sosyalist Parti'yi kapatan zihniyetin, demokrasinin vazgeçilmez unsurları sayılan partileri bir dükkândan ve araçtan fark-sız gördüğü belirtildi.

Basın açıklaması, "kapatma kararına muhalefet eden ve davanın reddini isteyen Anayasa Mahkeme-

si üyesi **Yılmaz Aliefendioğlu** gerçek hukuk ve adaleti savunmuştur. Bu nedenle kendisini kutluyoruz" şeklinde sona eriyor.

Anayasa Mahkemesi'nin kapatma kararına muhalefet eden üye **Yılmaz Aliefendioğlu** karşı oy yazısında; "Arzu ettikleri çözümün öncelikle ayrı halklar için federal devlet yapısı içinde birlikte yaşam, federal yapıda bütünlük ve birlikte-lik olduğunu ileri sürmeleri karşısında, söz konusu partinin, Anayasa'nın kapatma nedeni saydığı devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak amacını güttüğü kanaatine varılmamıştır. Siyasi partilerin görüşleri aynı zamanda düşünsel ürünleridir. Kaynağını akıldan alan düşünce, açıklanması yasaklanmadığı sürece, genelde yatağında sessiz akan bir dere gibidir. Düşünce yeni görüşlerle beslenerek ya da karşıt görüşlerle çatışarak gelişebilir ya da değişebilir, ancak bu oluşum ve akış tam bir anlatım özgürlüğü içinde gerçekleşmelidir; önü tıkanan düşünce büyüyüp yayılabılır, yasaklanan görüş çekici gelebilir. Anılan nedenlerle Sosyalist Parti'nin kapatılması isteminin reddi gerektiği oyu ile verilen karara karşıyım" diyor.

İHD İstanbul Şubesi de Anayasa Mahkemesi'nin kararının "toplumsal gerçeklikleri değil, Millî Güvenlik Kurulu tespitlerini pusula edindiğini" açıkladı.

Altındağ Belediyesi'nden ikinci kültür merkezi

Ankara'nın en eski mahalleleri-nin bulunduğu yerlere Altındağ Belediyesi tarafından ikinci bir kültür merkezi yapılıyor: 4950 metrekairelik bir alana kurulacak olan Ali Ersoy Kültür Merkezi. Ali Ersoy Kültür Merkezi'nde 650 kişilik salon, kütüphane, sağlık ocağı, kurs salonları, amatör spor takımları için antrenman yerleri, çevre mahalle muhtarları için bürolar, AS-Kİ, EGO, PTT, Halk Danış gibi birimler de yer alacak.

... Kısa kısa...

● Irak Büyükelçiliği 23 Ekim'de bir basın açıklaması yaparak, tıbbi cihaz ile kan ve serum naklinde kullanılmak üzere sağlık setleri yardım çağrısında bulundu. Talep edilen tıbbi cihaz ve malzemeler şunlar: Steril filtre ile kan verme seti ve steril solüsyon verme seti.

● Nükleer Tehlikeye Karşı Barış ve Çevre İçin Sağlıkçılar Derneği (NÜSED) 24 Ekim'de bir basın açıklaması yaparak Kuzey Irak'taki askeri operasyonlar ve çatışmalardan endişe duyduğunu belirtti.

● *Emeğin Bayrağı* dergisinden yapılan açıklamaya göre Kars'ın Göle ilçesinde yaralı olarak jandarmalar tarafından yakalanan **Erkan Ersoy**'dan 10 günden beri haber alınamıyor. Açıklamada, "daha önce TKP-ML Hareketi davasından bir yıl tutuklu kalmış ve Ekim 1991'de tahliye edilmiş olan **Ersoy**'un 'kaybedildiği' endişesinin güçlendiği" belirtiliyor. Derginin Adana muhabiri **Songül Akbay** da Adana'da polis tarafından öldürülen **Şaban Budak**'ın cenaze töreninde polis tarafından gözaltına alındı. Denizli temsilcisi **Barış Mengütay** ve Denizli muhabiri **Gökhan Avanoğlu** ise Tüm Haber-Sen Denizli temsilciliğinin açılışı sırasında polis tarafından gözaltına alındı.

● *Yeni Ülke* gazetesi Tatvan muhabiri **Şehmus Günüş** ve eşi ile iki yaşındaki kızı 27 Ekim'de yüzleri maskeli polisler tarafından evleri basılarak bilinmeyen bir yere götürüldü. *Yeni Ülke*'den yapılan açıklamaya göre **Şehmus Günüş**, daha önce de gözaltına alınmış ve *Özgür Halk* ile *Yeni Ülke*'de çalışmaması için tehdit edilmiş, çalışmaya devam ederse sağ kalamayacağı şeklinde uyarılmıştı.

● 27 Ekim 1991'de Kocamustafapaşa'da gözaltına alındıktan sonra kaybedilen **Hüseyin Toraman**'ı anmak için ailesinin ve arkadaşlarının düzenlediği toplantıya saldıran polis, aralarında annesi **Hatice Toraman**'ın da bulunduğu 20 kişiyi gözaltına aldı.

● TKP-ML Hareketi mensubu 6 M-18 gerillası 27 Ekim gecesi Suriye sınırında Türk ordu birlikleri ile girdikleri çatışmada öldüler. TKP-ML Hareketi Yurtdışı Basın Bürosu tarafından yapılan açıklamada adları tespit edilen gerillalar şunlar: **Mehmet Beşgen, Hasan Çiçek, Erdoğan Tatar, Müslüm Akyol, Ertan Uzunyayla, Saim Bozkurt**.

● *İşçinin Yolu* dergisinin 5. sayısı bölücülük propagandası ve terörle mücadelede görevli şahısları ismen açıklayarak hedef göstermek gerekçesiyle toplatıldı.

● *Medya Güneşi* gazetesinin 16-31 Ekim tarihli 17. sayısı İstanbul 1 No.lu DGM tarafından bölücülük propagandası yapıldığı gerekçesiyle toplatıldı.

● *Partizan* dergisi tarafından 16 Ekim'de İzmir'de düzenlenen *Partizan* Dergisiyle Dayanışma Şenliği'nde dergi muhabiri **Memik Horoz** ve okuyuculardan **Nezir Yetkin** gözaltına alındı.

İDRİS ADİL (Soldan üçüncü) BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNÜ SAVUNDUĞU İÇİN GÖZALTINDA İKEN (7 Aralık 1989).

Menemen Topçu Alayı'nda yasadışı uygulama

Ege Ordu Komutanlığı'na bağlı Menemen Topçu Alayı'nda gazeteci İdris Adil'e şüpheli personel uygulaması yapıldı. Askerliğini kısa dönem er olarak yapan Adil'e keyfi olarak üç hafta çarşı izni kullandırılmadı. Alay içinde de sürekli gözetim altında tutuldu. Adil, terhis olduktan sonra yaptığı araştırmada gerekçenin, 2000'e Doğru'nun toplatılmasını protesto için DGM'ye siyah çelenk bırakma eylemine katılması olduğunu öğrendi. Adil'in "şüpheli" uygulaması görmesine kaynaklık eden güvenlik soruşturmasında, Ekonomi Muhabirleri Demeği Başkanı ve ÇGD yönetim kurulu üyesi olması da sayılıyor.

Cumhuriyet gazetesi ekonomi muhabiri iken izin alıp askere giden Adil, 11 Temmuz 1992'de katıldığı usta birliği Menemen Topçu Alayı, 1 Topçu Taburu 3. Batar-ya'da askerliğini çavuş olarak yaptı. Batar-ya komutanı çarşı izni vermesine rağmen Tabur Komutanı Kıdemli Topçu Binbaşı Gündüz Karakaş, Adil'in çarşıya çıkmasını engelledi.

Yeni terhis olan Adil, "Haksızlığa boyun eğmeyerek üç haftanın sonunda çarşı iznine çıkabildim. Bir saatlik çarşı iznimin gaspı bile suçtur. Bir gazeteci olarak basın özgürlüğünü savundum. DGM'ye siyah çelenk bırakma eyleminden dolayı 15 gazeteci ile birlikte yar-

gıldım ve aklandım. Kaldı ki ceza almış bile olsam bir suçtan iki kere ceza görmem hukuka aykırıdır. Ortada bir suç yok ama ceza var. Bu yasadışı uygulamanın sorumlularının cezalandırılması için Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay'a başvuracağım" dedi.

Çayırhan'da adaylardan vaat yarışı

1 Kasım'da yerel seçim yapılacak beldelerden biri de Ankara'nın Çayırhan beldesi. Seçimlere yedi parti katılıyor. SHP adayı Ali Dikici, yolların asfaltlanmasına öncülük ettiklerini, önce tozdan topraktan kurtulmak gerektiğini anlatıyor. DSP adayı Şevki Eliustaoglu şu anda vekaleten belediye başkanlığı görevini yürütüyor. Yol ve asfalt çalışmalarına önem vereceklerini söylüyor. ANAP adayı Şener Köksal ise Çayırhan'ı selden kurtarmak için sellik yapacağı vaatinde bulunuyor. RP adayı Alaaddin Gündüz park ve bahçe yapımına öncelik vereceğini belirtiyor. İP adayı TKİ işçisi Ali Osman Kayır önemli olanın halkı yöneti-

me katmak olduğunu vurguluyor ve işçiler için bir devlet hastanesi yapılmasının şart olduğunu belirtiyor. Kadınların kültürel yönden kendilerini geliştirmeleri için de halk eğitim merkezlerinin gerekliliğini vurguluyor.

Seçime katılan adaylar beldedeki çeşitli illerden gelen vatandaşlardan bölgecilik esasına göre oy istiyorlar. DSP ve RP, Zonguldaklılar'dan; DYP ve SHP adayları da yerlilerden oy istiyorlar. İP adayı Ali Osman Kayır ise aynı kaderi paylaşan insanları yerli yabancı diye ayırmaya karşı çıkıyor ve "yerli yabancı ayrımına son, belediyelerde halk meclisleriyle yönetim" diyor.

Ş. SİNAN ONUŞ

"Bugünün sosyalistliğini arıyoruz"

"Avrupa'da Devrimci Yol'u doğru bulanlar Devrimci İşçi'de kaldı. Tartışma Marksizm zemininde. Handikap 10 yıldır çok farklılaşmış insanlara seslenilmesi. Dünyada büyük değişiklikler var. Kapitalizm ve sosyalizm yeniden tarif edilmeli."

2000'e Doğru, 1980 darbesinden sonra yurtdışındaki Devrimci Yol'cular arasındaki bölünmeyle ortaya çıkan *Devrimci İşçi* kanadının önde gelenlerinden **İbrahim Sevimli** ile görüştü. 1950 doğumlu olan **Sevimli**, üniversite yıllarında Gazi Eğitim Enstitüsü Dev-Genç yöneticiliği, okul öğrenci derneği başkanlığı yaptı. 1971 faşist darbesinde tutuklanarak 10 yıl ceza aldı ve 1974 affıyla salıverildi. 1982 yılında yurtdışına çıkmak zorunda kalan **Sevimli**, o dönemlerde Devrimci Yol içinde yaşanan bölünmelerden sonra yurtdışında 1979 yılından beri yayımlanmakta olan *Devrimci İşçi* dergisini çıkarmaya devam etti. Söyleşiye Frankfurt büromuzdan **Mehmet Salih Çeviker** yaptı.

"SOSYALİZM TEORİSİ YENİDEN KURULMALI"

-Oğuzhan Müftüoğlu ve arkadaşlarının başlattığı tartışmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Tartışma metninde ortaya atılan kavramları açıklamak için yazılmış birtakım yazılar var. Bunları, metodolojisi ve önüne koyduğu amaçlar itibarıyla Marksizm zemininde görüyoruz. Bizim istediğimiz, bu tartışmaların Türkiye'de yakın bir zamanda Devrimci Yol'cuların siyasi olarak var oluşlarına yeniden imkân sunan bir neticeyle tamamlanması. Diğer sola da açılmasını umduğumuz anlamı şu: Kendini sosyalist ve devrimci olarak gören ve sosyalist yaşamaya, mücadele etmeye kararlı Devrimci Yol'cuların ve diğer grupların Türkiye'de kendi var oluşlarını nasıl anlamlandıracağıyla ilgili bir tartışma. Avrupa'dan bakıldığında kaba gözlem şu: Türkiye'de PKK hariç hiçbir grup siyasi arenada kendi var oluşunu ifade etmiş değil. Sebebi. 80 öncesinde grupları var eden ve şimdi de devam edegelen tarihsel nedenlerin ortadan kalkmış olması. Gruplar başka bir dünya durumu, ideolojik ve politik atmosfere göre

oluşmuştu geçmişte. Bugün ise hem dünyada hem Türkiye'de muazzam bir değişiklik var. Bunlar bizim Marksizm'den vazgeçmemizi gerektiren, tarihsel materyalizmin izinden yürümemizin nedenlerini ortadan kaldıran değişimler değil, aksine Marksizm'i dünyadaki yeni durumu daha açıklayıcı bir biçimde kullanmamızı ve bütün bu tarihsel birimden ders çıkarmamızı gerektiren değişimler ve Marksizm içersinde kalınarak dünyadaki ve Türkiye'deki bugünkü durumu açıklamak mümkün. Türkiye'de yeni saflaşma koordinatlarına ihtiyaç var. Bu ihtiyaç, sosyalizm teorisinin felsefi, teorik ve diğer yönlerden yeniden kurulmasına, Türkiye'nin yeniden tahlil edilmesine ve bunlara dayanarak Türkiye için gerçekleştirilebilir bir toplumsal-siyasal devrim projesinin tasarlanması ve bunun hayata geçirilmesi yönünde bir mücadeleye girilmesine bağlı. Bu stratejinin emek güçlerine, sosyalist güçlere maledilmesi gerekiyor. Bunun da Türkiye'deki sınıf mücadelesinin ihtiyaçları, kapitalizmin adaletsizliklerine karşı mücadele içersinde, devletin Kürt halkına uyguladığı zulüm politikalarına karşı mücadele ekseninde geliştirilmesi gerekiyor. Devrimci Yol'un geçmişte ürettikleri doğru tezlerdi ve sahip çıkıyoruz. Ama bugün, dünya ve Türkiye'nin değişim şartlarında bizim sorduğumuz soruları soran güçler var, bunlarla birlikte bir tartışma ve mücadele sürecinin örgütlenmesinin yararlı olacağını düşünüyorum. Tartışma sürecinin birtakım eksiklikleri var.

TARTIŞMA SÜRECİNDEKİ EKSİKLİKLER

-Nedir bu eksiklikler?

-Henüz bütün Devrimci Yol'cuları kapsayamadı. Diğer devrimci güçlere açılmadı. Kürt meselesinde getirilen görüşler yetersiz. Sürecin bir handikapı var: Devrimci Yol'cular arasındaki bu tartışma 10-

12 yıl boyunca farklılaşmış insanlara sesleniyor. Türkiye'de bizim hareketimiz *Devrimci İşçi*'nin de buradan yaptığı desteğe rağmen son 10-12 yıl içersinde örgütlenme faaliyetlerine girişti. Fakat başarılı olamadı. Çevresi küçük gruplar olarak kaldı. Bütün gruplarda olduğu gibi eskiden kendini Devrimci Yol'cu olarak tanımlayanlarda da bir farklılaşma yaşandı. Ne olduğu konusunda sol kamuoyu ve Devrimci Yol tabanının meşru göreceği bir kriter ortaya çıkılamadı. Avrupa'da ise tersi bir süreç, Devrimci Yol'culuğun ne olduğunu yeniden tarif edebildik. Bu çerçevede *Devrimci İşçi*'de bir saflaşma oldu. Devrimci Yol'u doğru bulanlar

"Geçmiş tartışmasını yalnızca 80 öncesinin bir tartışması olarak yapmayı doğru bulmuyorum. 80-92 arası da geçmişimize dahildir."

Devrimci İşçi'de kaldılar.

"DEVRİMCİ YOL'DA RADİKAL-REFORMCU AYRIMI YOK"

-Bu kriter nedir?

-Tartışma süreci bu kriteri ortaya çıkarmaya yaradı. Devrimci Yol'un 12 Eylül'den önce ürettiği tezlerin tekrar edilmesi mi? Yoksa 80 öncesinde Devrimci Yol'a temel oluşturulan dünya görüşü gereği, Türkiye'nin 80 sonrası yaşadığı değişimle, dünya çapında sosyalizm mücadelelerinin çözülmesini açıklayan ve bunun üzerine emekçi halkın ihtiyaçlarına cevap veren bir strateji oluşturmak mı? Ben yeniden mücadeleye başlanabilmesi için Devrimci Yol'da fikri bir temel var olduğuna inanıyorum. Türkiye'de arkadaşlarımızın başlatmış oldukları bu tartışma da zaten bugünün devrimciliği, sosyalistliği nedir tartışmasıdır. Bu aşamada sağ-sol biçiminde, radikaller-reformistler şeklinde bir ayırım yapabilmeyin imkânı yok. **Mihri Belli** ve **Doğu Perinçek**'in yorumlarında böyle bir sağ-sol eğilim varmış kanısı doğuyor. Hatta **Mihri Belli**, "**Fikri Sönmez**'in ruhuna sahip çıkılmalı" diyebiliyor. Ben 90'lar dünyasında kendimizi tarif etmemiz gerekti-

ğini düşünüyorum. 12 Eylül'den sonra hem Türkiye'de hem de Avrupa'da devrimciliğini koruyanlar oldu. Bu açıdan geçmiş tartışmasını yalnızca 80 öncesinin bir tartışması olarak yapmayı doğru bulmuyorum. 80-92 arası da bir biçimiyle bu geçmişimize dahildir.

"KAPİTALİZM VE EMPERYALİZM YENİDEN TARİF EDİLMELİ"

-Dikkatimi çekti hep Marksizm diyorsunuz?

-Marksizm dediğim **Marks**'la birlikte sosyalizm teorisi olarak önerilen ideolojik, felsefi, kültürel bir sistemattir. Bunun içine **Lenin**'i de **Mao**'su da girer. **Marks**'ların, **Lenin**'lerin kendi zamanlarında kapitalizmi açıklamaya çalıştıkları argümanlar bugün değişmek zorunda. Örneğin bugünkü, **Marks**'ın tarif ettiği kapitalizm değil. Şüphesiz sömürü devam ediyor, ama bugün bunun bir dünya sistemi haline geldiğini görmekteyiz. Geçmişte **Lenin**'in tarif ettiği emperyalizmle, bugün dünyaya hakimiyet kuran sistem tam olarak aynı şey değil. Ama **Lenin**'in kullandığı metodoloji bugün devrimcilerin sahip çıkması gereken bir metodolojidir. Bugün kapitalizmin ve emperyalizmin yeniden tarif edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

DEVRİMCİ İŞÇİ'NİN ROLÜ

-Bize Devrimci İşçi'yi tarif edebilir misiniz?

-Biz kendimizi bugüne kadar Avrupa'daki Devrimci Yol'cuların ideolojik ve siyasi birliği olarak ifade ettik. Bugün Avrupa'daki Türkiye'li sosyalistler olarak kendimizi yeniden tanımlamayı amaçlayan bir tartışmamız var. Bir maddesi de Türkiye'deki gelişmeler ve Devrimci Yol'cuların yürüttüğü tartışmalar. Devrimci Yol'daki tartışmalara düşünsel olarak katılmaya çalışıyoruz. Devrimci Yol'cuların Türkiye'de gerçekleştirmek istedikleri amaçlara katkıda bulunmak istiyoruz. Kendimizi Türkiye'deki devrimci hareketten bağımsız görmüyoruz. Avrupa'da yaşamamızdan dolayı bu tartışmadan çıkacak sonuçlarla ilgili bir şey söyleyemiyoruz. Burayla ilgili yürüttüğümüz tartışmaya gelince, ben kendimizi sadece Türkiye'deki bir devrimci hareketin, Türkiye için ürettiği görüşlerde tanımlamayı doğru görmüyorum. Avru-

pa'daki toplumsal-sınıfsal mücadelelerde de bir sosyalist olarak yer almalıyız. Biz burada kendimizin ve diğer grupların geçmişleriyle ilgili bir sorgulama yapıyoruz. Şimdiye kadar Türkiye'deki bir örgütle dayanışma faaliyetinde kendimizi tanımlamışız. Avrupa Türkiye'nin bir vilayeti olarak görülüş. Hatta öyle ilginç şeyler oluyor ki, buradaki örgütlerin yönetimi Türkiye'den tayin ediliyor. Burada da kapitalizme karşı bir mücadele var. 80-92 döneminde Türkiye'de örgütsel bir yapı olmadığı dönemlerde bile ayakta kaldık ve mücadelemizi sürdürdük. Yakın gelecekte de Türkiye'de böyle bir yapı oluşmazsa biz mücadelemize buradan devam edeceğiz.

"SİVİL TOPLUMCULUĞA KARŞI ÇIKTIK"

-Program nasıl olmalı?

-Genel olarak sosyalizm teorisinin yeniden kurulması gerektiğini düşünüyorum. Biz sosyalizmi amaçlıyoruz. Sosyalizm mücadelesi vermekte kararlıyız.

-Partili mücadele diyorsunuz. Nasıl bir parti?

-Bunlar ikincil, üçüncül sorunlar. Önemli olan neyi hedeflediğidir. Türkiye'de yanlış, esrarengiz bir illegalite anlayışı var. Bundan kurtulmak gerekiyor. Devrimci mücadelenin bir bölümü yasalara sığar, bir bölümü sığmayabilir. Önemli olan yasalık, yasadışıktan ziyade, devrimci faaliyetin ve bunun aracı durumundaki partinin sürdürdüğü mücadelenin emekçi halkın gözündeki meşruiyetidir.

-Sizden ayrılan Yönelimcilerle aranızdaki tartışma noktası neydi?

-Bir defa Marksizm'in Türkiye'yi ve dünyayı açıklayamayacağını savunuyorlardı. Buna karşı çıktık. Siyasi mücadele ve siyasi iktidar mücadelesine ağırlık vermek lanetli işler olarak adlandırılmıştı. Devrim ve sosyalizm gibi amaçların yerine toplumun kendi kendine değişeceği görüşleri öne çıkarılmıştı. Devrimci kimliğin değiştirilmesi ve bunun yerine sivil toplumculuk önerilmişti. Tarih tezi olarak farklı şeyler savunuyorduk. Sınıf mücadelesine farklı yerlerden yaklaştık. Onların savunduğu fikirler, o arkadaşları **Demirel**'in demokrathğini keşfe götürdü. Biz Marksizm-Leninizm'in en temel noktaları etrafında bir tartışma yürüttük ve o noktalarda saflaştık. ■

SENDİKA UZMANLARI TARTIŞIYOR

Ücrette enflasyon ölçütü sermayeye yarar

DİE'ye göre mutfak harcamaları bir ailenin gelirinin yüzde 32'si. Buna göre Eylül 1992'de 4 kişilik ailesi olan işçinin ücreti 4 milyon 750 bin lira olmalıydı. Sendikalı işçi ücretlerinin "aşırılığı" iddiasıyla sınıfın farklı kesimleri birbirine düşman edilmeye çalışılıyor... İşverenler, ücretleri 1988 öncesine döndürmeye çalışıyorlar.

1 993'e girerken işveren cephesi ücret artışlarının enflasyona endekslenmesini, bir başka deyişle eşel-mobil sistemini dayatıyor. Böylece ücrete ölçüt olarak enflasyonun alınması tartışılmaya başlandı. 1989 yılı ve sonrası sendikalı işyerlerinde ortalama ücret artışları enflasyon oranının üzerinde. Petrol-İş Araştırma Müdürü İlyas Köstekli, "İşverenler ücretlerin bu düzeyde, yani enflasyon oranları üzerinde sürekli yükselişinden çekiniyorlar" diyor. "Yine işverenler de iyi biliyorlar ki, bir daha 1988 yılı ücret düzeylerine kolay kolay inilemeyecektir. Onlar, açıkça ifade etmeseler de ücretlerin bugünkü düzeylerine razılar ve bu nedenle enflasyon oranı kadar ücret öneriyorlar. Kuşkusuz ellerinden gelse 1988'lerden düşük ücret ödeyecekler."

"YETER ÜCRET"

İlyas Köstekli, ücret pazarlığının, doğrudan katma değerden alınan payın artırılması ve artı değer sömürsünün azaltılması mücadelesi olduğunu vurguluyor. Köstekli, toplupazarlıkta ücret artışı için "yeter ücret"i temel almayı öneriyor. Köstekli, "yeter ücret"i şöyle tanımlıyor: "İşçi ve ailesinin geçimini mevcut koşullarda en alt düzeyde sağlayabilmesi için satın alması gereken mal ve hizmetler karşılığı ücret." Köstekli, "Yeter ücret baz alınarak bunun üzerinde enflasyon oranları işyerinin verimliliği, çağdaş gelişmeyi temsilen 'refah payı' ve artan ulusal gelir oranları dikkate alınarak

ücret pazarlığı sürmeli" diyor. Eldeki verilerin yeterli olmadığını vurgulayan İlyas Köstekli, bazı verilerden yola çıkarak bir "yeter ücret" hesabı yapıyor: "Örneğin, 1992 Eylül itibarıyla 15-19 ve 4-6 yaşlar arasında iki çocuklu dört kişilik bir ailenin aylık gıda harcaması, Türk-İş tarafından yapılan araştırmada 1 milyon 548 bin 500 lira olarak belirtilmektedir. Yine bir başka veri olarak DİE tarafından 1987'de yapılan 'Hane Halkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi'ne göre toplam harcamalar içinde "gıda harcamaları" oranı yüzde 32.66'dır. Bu oran Türkiye geneli için olmakla beraber genel bir yaklaşım için hesaplamaya temel alınır. Eylül 1992 için bu dört kişilik aileye ayda en az 4 milyon 741 bin 275

YOL İŞ EĞİTİM MÜDÜRÜ YILDIRIM KOÇ.
"En önemli sorun, sendikalaşmanın önündeki engellerin kaldırılmasıdır."

liranın girmesi gerekmektedir."

İŞÇİNİN PAZARLIK GÜCÜNÜ KALDIRIYORLAR

"Ücretlerin enflasyona karşı korunması teklifi ve bununla birlikte yöntem olarak ücretlerin belirli zaman süreleri içinde gerçekleşen enflasyon oranlarına endekslenmesi, esas olarak işçi sınıfı ve sendikaların pazarlık gücünü ortadan kaldırmaya yönelik bir taleptir" diyor Mehmet Beşeli. "İşçiler, ücretlerini bugünün koşullarında güçleri oranında artırmakta iken, bu talep gerçekleştiğinde ücretler konusundaki pazarlık güçlerini yitireceklerdir." Özçelik-İş eğitim uzmanı Mehmet Beşeli "Ücretlerin belirlenmesinde iki farklı yöntem söz konusu olabilir" diyor. "Bunlardan birincisi, emek gücünün değeri

PETROL İŞ ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ İLYAS KÖSTEKLİ: "Bir işyeri batacaksa, işçiler hiç ücret almasalar dahi o işyeri batır."

dediğimiz. işçilerin yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan ürünlerin değeri ile bir kıyaslama yapmaktır. İkinci yöntem ise üretimde yaratılan değerlerle kıyaslama yaparak ücret talep etmektir. Birinci yöntemde, işçinin tükettiği malların fiyatları, ücret talebinin oluşturulması için temel hareket noktasını oluşturur. İkinci yöntemde ise işçinin ürettiği değer ve bu değerden aldığı pay dikkate alınır. Ama her iki yöntemde de, ücret, işçilerin gücüyle orantılı olarak belirlenir. Sermayedarların son dönemde ortaya attıkları, enflasyona endekli ücret zammı önerisi ise işçilerin gücünün ücret pazarlığına yansıtılmasını engellemektedir. Bu öneri ile işçilerin yaşama koşullarını iyileştirmeleri söz konusu olmaz."

KOÇ: "ENFLASYON VE GÜCÜMÜZ ORANINDA EK"

Yol-İş Eğitim Müdürü Yıldırım Koç, "Ücretler ve ücret zamları veri ekonomik koşullarda sınıflar arasındaki güç dengesine göre belirlenir. Günümüz koşullarında enflasyonun olumsuz etkisini silmek için iki veya üç ayda bir enflasyon farkının gücümüz oranında bir ek ile ücretlere eklendiği bir düzenin yararlı olabileceğini düşünüyorum. Ancak enflasyon oranının saptanma süreci özerkleştirilmeli, demokratikleştirilmeli ve sendika temsilcilerine açılmalıdır" diyor. Koç,

ÖZÇELİK-İŞ EĞİTİM UZMANI MEHMET BEŞELİ. "Ülkede sermayedarların deyimliyle 'sıfır maliyetle' yaşayan milyonlarca işsiz vardır."

CUMHURBAŞKANI ÖZAL

"91'de formül bozuldu"

Özal, 29 Ekim Perşembe akşamı Çankaya Köşkü'nde gazetecilerle sohbet ediyor. Konu Türkiye'nin ekonomik durumu. **Özal**, işçi ücretlerine, KİT'lere, sendikalarla veryansın ediyor. **Özal**'ın fikirleri şöyle:

"1990'dan sonra enflasyonun sebebi, harcamalar yani ücret artışlarıdır. Kamu işçisinin reel ücret değeri 89, 90 ve 91'de aşıldı. Ne yapalım, bütün politikacılar sıkıştırdılar o

zaman vermiyorsunuz diye, verdik işte.

"1989'da daha önce yapılan iki toplu sözleşmede kaybınız nedir, buna ilaveten artı enflasyon, artı 5 puan da iyileştirme verelim dedik. Enflasyon artı 5 kabul edilecekti. 91'de bu formül bozuldu. Sendikaların bütün alacakları yüzde 70 olmalıydı, yüzde 250 aldılar. Özel kesim ne yaptı? İşçilik binden 300'e indi, taşeron sistemi geldi. Sonunda özel kendini kurtardı."

işçi sınıfının en önemli sorununun, sendikalaşmanın önündeki engellerin kaldırılması olduğunu belirtiyor: "Ücret düzeyi, sendikasızlara sendikalaşmaya teşvik edecek kadar yüksek olmalı, ancak sendikaları sendikasızlardan ve diğer emekçi sınıf ve tabakalardan tecrit edecek kadar yüksek olmamalıdır."

GÜCÜ YETTİĞİNDE ENFLASYONUN DA ALTINDA

Özçelik-İş eğitim uzmanı **Mehmet Beşeli**, sermayedarların, işçi sınıfının farklı kesimlerini birbirine düşman etmeye çalıştığını söylüyor. **Beşeli** şöyle diyor: "İçinde bulunduğumuz dönemde, sermayedar sınıf işçi hak ve özgürlüklerine yoğun ve sistemli bir saldırıya girişti. İşyerlerinde tensikat, taşeron ve geçici işçi çalıştırma gibi yöntemler uygulanıyor. Saldırının ikinci cephesi ise ideolojik. Sermayedarlar, işsizlik, yoksulluk, örgütsüzlük gibi yapısal özellikleri, giriştiği saldırının toplumsal payandası yapmaya çalışıyor. 5 milyon işsiz, milyonlarca yoksul ve örgütlenme hakkı gasp edilen insanın bulunduğu bir ülkede, sendikalı işçilerin aldığı ücretlerin aşırılığı iddiasıyla sınıfın farklı kesimleri birbirine düşman edilmeye çalışılıyor. Sermayedar sınıfının en güçlü örgütlerinden MESS, ücretlerin enflasyona endekslenmesi, durumu kötü olan işyerlerinde ise enflasyonun altında ücret zammı ile toplu sözleşmenin bağıtlanması öneriyor." **Beşeli**, üstelik metal işkolunda durumun tersine döndü-

ğünü, ücret artışlarının kâr, katma değer, satış hasılatı ve satışlardaki artışların çok altında kaldığına dikkat çekiyor.

TALEBİ DÜŞÜRMEK, İŞTEN ATILMAYI ENGELLEMİYOR

İşten atılmaların önlenmesi hatrına sendikaların pazarlık masalarının zaman zaman ücret artış taleplerinden taviz verdiklerine dikkat çeken **Beşeli** ve **Köstekli**, buna rağmen işten atılmaların önlenemediğini de vurguluyorlar. "Ücreti düşük talep edersek iş güvencesini sağlarız düşüncesi temelden yanlıştı" diyor **Mehmet Beşeli**. Özçelik-İş araştırma uzmanı **Beşeli** "Sermayedar açısından bütün sendikalı işçinin ücretleri aşırıdır. Çünkü bu ülkede sermayedarların deyimliyle 'sıfır maliyetle' yaşayan milyonlarca işsiz vardır. Dolayısıyla ücretlerden verilecek tavizin, iş güvencesini sağlayacağına hiçbir garantisi yoktur" diyor. Petrol-İş Araştırma Müdürü **Köstekli** de şunu söylüyor: "İşverenler, sınıfsal tavırları gereği, işçilerin ve sendikaların 'aşırı' ücret talebinde bulunduklarını kamuoyuna propaganda etmektedirler. Onlar için her ücret düzeyi 'aşırı'dır. Oysa işçiler mücadele ile güç ortaya koyarak, onca yasa ve uygulama engelini aşarak ücret artışlarını sağlamaktadırlar. İşverenler ise ücret artışlarını hemen fiyatlara yansıtıklarını kendi ağızlarıyla (ISO araştırması) söylemektedirler. Sendikaların ücret artışlarında, kapitalist sistem nedeniyle 'aşırıya' kaçabilme şanslarının olmadığı da burada bir kez daha vurgulanabilir."

İŞÇİ SEÇENEĞİ EGE BÖLGE KURULTAYI YAPILDI

İstanbul Kurultayı 7 Kasım'da

İşçi Seçeneği Ege Bölge Kurultayı'na 110 delege katıldı. Kurultayda değişik işkollarından 19 şube yöneticisi ve 30 işyeri temsilcisinin yanı sıra 5 memur sendikasının şube yöneticileri ile işyeri temsilcilerinden olan 16 memur delege yer aldı.

İşçi Seçeneği Ege Bölge Kurultayı, 25 Ekim'de 110 delegenin katılımıyla İzmir'de yapıldı. Kurultayda divan başkanlığını Otomobil-İş İzmir Şube Başkanı **Coşkun Yılmaz** yaptı.

Kurultaya değişik işkollarından 19 şube yöneticisi, 30 işyeri temsilcisi; 5 memur sendikasının şube yöneticileri ile işyeri temsilcilerinden 16 memur delege katıldı. Kurultayın diğer delegeleri çeşitli sendikalardaki muhalefet önderi işçilerden oluştu. Kurultayda 16 kişilik Ege Bölge Koordinasyon Komitesi seçildi. 13 işçi söz aldı.

İzmir, Manisa, Muğla, Balıkesir, Denizli, Soma, Uşak, Kıraz ve Aliaga'dan Petkim, TEK, Belediye, Sümerbank, PTT, Tekel ve Tansaş işçilerinin katıldığı kurultayda konuşmacılar, işçi sınıfının sorunlarını ve çözüm önerileri dile getirdiler. Kurultaya, Petrol-İş Aliaga Şube Başkanı **Mustafa Öztaşkın**, Selüloz-İş İzmir Şube Başkanı **Kamuran Zıncı**, Hava-İş İzmir Şube Başkanı **Hasan Coşkun** da katıldı.

İstanbul Anadolu Yakası Bölge Kurultayı 7 Kasım'da, Rumeli Yakası Kurultayı ise 8 Kasım'da yapılacaktır.

Petrol-İş Aliaga Şube Mali Sekreteri **Yakup Doğan**, "Devlet ser-

maye ile girdiği işbirliğine sendikaları da katmaya çalışıyor. Buna karşı topyekûn birlikte mücadele etmeliyiz" dedi.

İzmir Anakent Belediyesi Trolleybüs Atölyesi'nden **Atilla Pasin**, Türk-İş'e muhalif birçok kesimin olduğunu, fakat İşçi Seçeneği'nin tüm muhalefetleri kapsamadığını söyledi: "Kuşkusuz İşçi Seçeneği olumlu bir adımdır. Ancak yeterli değildir. Sendikaların aşalım, işçi önderlerine ulaşalım. Bu toplantıyı burada bırakmayalım. Tartışma merkezi değil, eylem merkezi olmalıyız."

Belediye-İş Sendikası işyeri temsilcisi **Vahit Üzyengi** de, "bu işçi ile bir yere gidilmez diyen sendikacılar ve Türk-İş önderliğinin kendilerini gözden geçirmeleri gerektiğini" belirtti. **TEK** işçisi **Hüseyin Korkan-korkmaz**, hükümetin Dünya Bankası'nın özelleştirme programını işçilerin gözünün içine baka baka uyguladığını belirtti. **TEK** işçisi, "bu gidişin önüne işçi sınıfının üretimden gelen gücünü kullanarak geçebileceği", İşçi Seçeneği'nin de bunun için var olduğunu kaydetti.

- **TEK** işçisi Milas delegesi **Mehmet Tekkök**, "Kürt sorununu tartışmayan bir işçi sınıfının kendi sorunlarına da çözüm bulamayacağını" söyledi.

Kurultayda memur sendikalarının temsilcileri de söz aldı. Konuşmacılar, işçi sendikalarının memur sendikalarını desteklemediklerini belirttiler ve "İşçi-memur el ele" sloganının hayata geçirilmesini istediler. Ayrıca İşçi Seçeneği adının Çalışanlar Sendikası Seçeneği olarak değiştirilmesini de önerdiler.

Otomobil-İş Sendikası İzmir Şube Eğitim Sekreteri **İbrahim Şengürle**, Basın-İş Sendikası eski yönetim kurulu üyesi **Mustafa Linç**, PTT işçisi **Namık Kemal** de birer konuşma yaptılar.

İşçi Seçeneği Koordinasyon Kurulu üyesi **Tayfun Tabakoğlu**, kurultayın kapanışında yaptığı konuşmada, Türk-İş Genel Kurulu'nda aday olanların "Ben muhalefetim" diyemediklerini belirtti. Türk-İş Genel Kurulu'nda **Şevket Yılmaz** ve Yol-İş Sendikası Genel Başkanı **Bayram Merali**'nin büyük ihtimalle aday olacaklarını açıklayan **Tabakoğlu**, "Ya **Şevket Yılmaz** olacak, ya **Bayram Merali**. İnsanların önüne iki seçeneği dayatıyorlar. Bu nedenle biz Türk-İş Genel Kurulu'nda net bir tavır ortaya koymalıyız" dedi. İran Komünist İşçi Partisi yöneticisi **Rıza Shahristani** de İşçi Seçeneği Koordinasyon Kurulu'na gönderdiği mesajda, bundan sonra

İran ve Türkiye işçileri arasında bir komite kurulmasını ve en yakında yapılacak bir toplantıya da katılmayı istediklerini belirtti.

İşçi Seçeneği Ege Bölge Kurultayı'nda "memur sendikaları ile dayanışma için iki saatlik iş bırakma eyleminin" Türk-İş Genel Kurulu'na götürülmesi karara bağlandı. Kurultayda alınan diğer bir karar da, olası bir askeri darbeye karşı direnileceğiydi. Kurultay kararlarından biri de şöyle: "Genel greve kadar uzanan eylemlere hazırlanalım."

NAMİK ALKAN

Birliğe bir adım daha

Eğitim-İş Ankara şube yönetimine Genel Merkez'in listesinden hiçbir aday giremedi. "Eğitim-İş muhalefeti" listesinden üç kişi yeni yönetimde...

Eğit-Sen Şube'nin yeni yönetimi de "birliğe daha yakın" olarak nitelendiriliyor.

Eğitim-İş ve Eğit-Sen sendikalarının Ankara şube genel kurulları yapıldı. 25 Ekim'de yapılan Eğitim-İş Olağanüstü Genel Kurulu'nda Genel Merkez destekli listeden kimse yönetime giremedi. "Eğitim-İş muhalefeti"nin gösterdiği listeden ise üç aday Yönetim Kurulu'na seçildi. Eğitimci çevreler bunu sendikal birlik görüşünün başarısı olarak değerlendiyor: "Bu sonuç Eğitim-İş Genel Merkez'inin politikalarına karşı tepkinin güçlendiğinin göstergesi." 24 Ekim'de yapılan Eğit-Sen Şube Genel Kurulu'nda da Devrimci Öğretmen grubunun listesi yönetime geldi. Eğit-Sen Ankara Şubesi'nin yeni yönetiminin de, sendikal birlik konusunda daha duyarlı olduğu belirtiliyor.

Eğitim-İş'te oluşan Ankara Şube Yönetim Kurulu ve aldıkları oylar şöyle sıralanıyor: **Nihal Aydın 46, Necati Akpınar 44, Refik Saydam 42,ERCÜMENT ÇAMLİ 40, Ali Rıza Türkdönmez 39, Suna Şafak 38 ve Münevver Oğan 38** oy. Olağanüstü Genel Kurul'a 86 delege katıldı.

227 delegenin oy kullandığı Eğit-Sen Ankara Şube Genel Kurulu sonucu oluşan yönetim ise şöyle: **Kemal Ünal, Ayfer Öztürk, Şenay Güner, Mehmet Akçasoy, Adnan Gürpınar, Münevver Erdoğan ve Yaşar Tarakçı.** Yönetim Kurulu, 130-140 arasında oy alan Devrimci Öğretmen listesinden oluştu. Yurtsever gruptan ise en yüksek oyu 88 oyla **Haydar Kaya** aldı.

EĞİTİM-İŞ MUHALEFETİNİN SENDİKAL İLKELERİ

Eğitim-İş muhalefeti savunduğu fikirleri ve mücadele alanlarını bir bildiriyle kongreden önce açıkladı: "Sendika, işverene karşı emeğin hakkını kopararak alan ve koruyan bir örgüt olacaktır. İşverenle, devletle el ele sendikacılık anlayışını reddediyoruz. Laiklik, anadilde eğitim hakkı, yöneticilerini eğitim çalışanlarının seçmesi, okulların, ders ki-

taplarının ve programların demokratikleştirilmesi tutarlılıkla savunulacaktır. Sendika, özellikle hizmetli ve memur üyeleri üzerindeki angaryaya dayalı ağır iş yükünün kaldırılması için etkinlik gösterecektir. Meslek haklarımızdan yola çıkılacak, demokrasi güçleriyle ortak tutum alınacaktır. İşkolunda en geniş sendikal birlikteliğin sağlanması için etkin bir çaba gösterilecektir."

Eğitim-İş Ankara Şube'de olağanüstü genel kurula niçin gerek duyuldu? Önceki şube yönetimi alttan alta içlerinde uyumsuzluk olduğunu yayıyor ve genel kurula gidilmesi için delegelerden imza topluyor. Gerçek neden ise şöyle açıklanıyor: Çekilen yönetim kurulu üyelerinin yerine gelen yedeklerin muhalif öğretmenler olması. Yedek üyeler, "Uyumsuzluk hayalidir. Bizlerle birlikte çalışmamalarını gerektirecek bir pratik yaşanmadı" diyor. Olağanüstü genel kurulu hazırlayanlardan hiçbirini yönetim kuruluna seçilemedi. Genel Merkez'in çok önem verdiği belirtilen kongre, muhalefetin başırsı ile sonuçlandı. Konuklar arasında Eğitim-İş Genel Başkanı **Niyazi Altunya**, TÖB-DER Genel Başkanı **Gültekin Gazioglu** ve Eğit-Sen Ankara Şube Başkanı **Ferudun Şölen**ci vardı. **Altunya** ve **Gazioglu** birer konuşma yaptılar.

EĞİT-SEN DELEGELERİ SUSKUN

Eğit-Sen şube genel kurulunda delegelerin konuşmama eğilimi dikkat çekiyor. Salona bir uğultu ege-men. Divan Başkanı sürekli uyarıyor: "Kulis faaliyetini lütfen dışarda yapın." Bir ara yumruklasmaya varan tartışmalar çıkıyor. Tartışmanın nedeni: "Adaylar kendini tek tek mi tanıtsın? Yoksa her listeden biri çıkıp programlarını mı okusun?" Tartışma sonucunda Yurtsever gruptan öğretmenler salonu, terk ediyor. Seçimleri kazanan Devrimci Öğretmenler grubunun dağıttığı broşürde şu görüşler vurgulanıyor: "Sendika-

mız hiçbir dayatmacılığa boyun eğmemeli ve hiçbir görüşün yan örgütü gibi olmamalı. Bütün çalışanların bağımsızlığını korumalı."

"BİTİMİŞTİR DEMEKLE SINIFLAR BİTER Mİ?"

Eğitim-İş Olağanüstü Genel Kurulu'nda söz alan delegeler birlik talebini dile getirdiler ve Eğitim-İş Genel Merkez Yönetim Kurulu'na ege-men olan anlayışı eleştirdiler. Delege konuşmalarından birkaçı özetle şöyle:

Süleyman Çelik: "Kazanmak için birleşmek zorundayız. Sınıf ve kitle sendikacılığı savunulmalı, ırkçı tutumla mücadele edilmelidir. Biz kardeşliği savunmalıyız. Çağdaş sendikacılık anlayışı yeni dünya düzeninin uzantısıdır."

Avni Abacan: "Çağdaş sendikacılık deniyor, Kuzey-Güney çelişkisi varken, eğitimdeki uçurumlar varken, bu akademik görüşler hayatla uyumuyor."

Refik Saydam: "Sendikanın hazırladığı toplu sözleşme tasarısı öğretmenlere işsizlik vaat ediyor. Bugün işverenimiz bile bunu yapamıyor. Eğitimde niteliğin artırılması yöntemi sınav değildir. MEB bizim görüşlerimize aynen katılıyorsa, bu bizi düşündürmelidir. Laikliği, demokrasiyi bir tarafa bırakırsanız elbetteki sayın bakan sizi destekler. Nedir çağdaş sendikacılık? Sınıflar bitmiş demekle sınıflar biter mi? Bunu Türkiye halkına kabul ettirebilir misiniz? Devletle, işverenle el ele sendikacılık yürümez."

ERCÜMENT ÇAMLİ: "Tüm eğitim çalışanlarıyla birlikte olmak önemlidir. Olunmalıdır. Mücadeleci unsurlarla birleşmelidir. Grevli, toplu sözleşmeli sendika istiyorsak, etkin ve mücadelecilik tutum almak zorundayız."

Münevver Oğan: "Laik, demokratik eğitim konusundaki çalışmaya devam. Birlik konusundaki çalışmaya devam."

NAİL BULUT

ALTI SENDİKANIN GENEL KURULU YAPILDI

Yönetimler değişmedi

TÜMTİS'e katılma kararı alan DISK'e bağlı Nakliyat-İş, TÜMTİS Genel Kurulu'nca kabul edildi. Bağımsız Laspetkim-İş Sendikası Genel Kurulu DISK'e katılma kararı aldı.

22 -25 Ekim günlerinde dördü Türk-İş'e bağlı altı sendikanın daha genel kurulu yapıldı. Bağımsız Laspetkim-İş Sendikası Genel Kurulu DISK'e katılma kararı aldı. Daha önce TÜMTİS'e katılma kararı alan DISK'e bağlı Nakliyat-İş, TÜMTİS Genel Kurulu'nca kabul edildi. **Vahdettin Karabay** Laspetkim-İş Sendikası'nın Genel Başkanlığı'na, **Sabri Topçu** TÜMTİS'in, **Enver Toçoğlu** Demiryol-İş'in, **Güral Erçakar** Ağaç-İş'in, **Ahmet Balaban** Koop-İş'in, **Abidin Özkaraşlan** Hak-İş'e bağlı Özagaç-İş'in genel başkanlığına yeniden seçildiler. Ağaç-İş İstanbul Şube Başkanı **Mürsel Taşçı**, Genel Teşkilat Sekreterliği'ne seçildi.

TÜMTİS'in 22. Olağan Genel Kurulu'na 262 delege katıldı. Divan başkanlığını ise Deri-İş Sendikası Genel Başkanı **Yener Kaya** yaptı. Yönetime aday iki liste çıktı: Nakliyat-İş Genel Başkanı **Şemsettin Ercan**'ın ve TÜMTİS Genel Başkanı **Sabri Topçu**'nun listeleri. **Topçu** ve **Ercan** başkan adaylarıydı. Oylama sonunda **Sabri Topçu** 139, **Şemsettin Ercan** 100 oy aldı. Yönetim kurulunun diğer üyeleri de **Topçu**'nun bulunduğu listeden. Genel Kurul'da sendikacıların kıdem ve ihbar tazminatlarıyla ilgili tüzük maddesi de değiştirildi. "Her yıl için 60 günlük ücret tutarı", "45 günlük ücret tutarı"na düşürüldü.

TÜMTİS kongresinde konuşan İzmir Şube Başkanı **Şükrü Günsili**, "DYP-SHP hükümetine sendikaların destek vermesinin anlaşılabilir olduğunu" vurguladı: "Bu hükümete verilen açık destekten sonra Kürt halkına kıyunlar daha da arttı. Bir savaş yürütülüyor. Bunun faturası da işçi sınıfına çıkartılıyor. Kürt sorununun çözümünün işçi sınıfı mücadelesinden geçtiği bilinmelidir." **Günsili**, işçi sınıfının öncü bir partide örgütlenmesi gerektiğini de belirtti. **Ahmet Pektopal**, "Emperyalistlerin halkları birbirine düşürmeye çalıştığını ve işçileri sömürdüğünü" belirtti. "İşçi sınıfının sorununun ik-

TÜMTİS SENDİKASI GENEL BAŞKANI SABRİ TOPÇU 22. GENEL KURUL'DA (24 EKİM). "Hiçbir toplu sözleşmeyi işçiden bağımsız yapmadık."

tidar sorunu olduğunu" vurguladı.

Laspetkim-İş Sendikası Genel Kurulu'na 239 delege katıldı. Konuşan delege sayısı azdı. Adana Şube Başkanı **Mustafa Kaçmaz** konuşmasında, "Taşeronlaşma konusunda sendikaların sessiz kalması işverenlere cesaret veriyor. Koalisyon hükümetinin işçiye vereceği hiçbir şey yoktur" dedi. Genel Kurul'da bir askeri darbeye karşı Türkiye işçi sınıfına genel grev çağrısı yapılması kararlaştırıldı.

Demiryol-İş Genel Başkanı **Enver Toçoğlu** hakkında açılan dava, SSK aleyhine çalıştığı suçlaması, Demiryol-İş Genel Kurulu'nu etkilemedi. Kongrede, "ANAP'ı erken seçime zorlayan şanlı Zonguldak eylemine Genel Başkan **Enver Toçoğlu** dışında, Türk-İş yönetiminden kimenin katılmadığı" vurgulandı. Kongre divanına birinci gün **Şevket Yılmaz**, ikinci gün **Mustafa Özbek** başkanlık etti. Türk-İş'in **Enver Toçoğlu**'dan önceki genel teşkilat sekreteri **Emin Kul** bir konuşma yaptı. ANAP İstanbul Milletvekili **Emin Kul**'un Meclis'e 10 tane kanun teklifi sunduğundan söz etmesi, kongre

salonundan bir delegenin itirazına yol açtı: "Siz 89 bahar eylemlerinin bile altına imza atmadınız!"

Demiryol-İş Kayseri Şube Başkanı **Yakup Aslan**, genel teşkilat sekreterliğine aday olduğunu açıkladı. Malatyalı delegeler protesto seslerini yükselttiler: "Niye adaysın..?" **Aslan**'ın yanıtı şu: "Erkekçe adayın! Erkek adam aday olur! Erkekseniz siz de aday olun!" Salon'dan gelen yanıtlar da bir o kadar ilginçti:

"Erkek güzeli!"

Özagaç-İş Genel Kurulu'na **Hak-İş** Genel Sekreteri **Hüseyin Tanrıverdi** başkanlık etti...

Ağaç-İş Kongresi'nin Divan Başkanı, Tarım-İş Başkanı **Sabri Özdeş**ti. Koop-İş Genel Kurul Divanı'na başkanlık eden **Mehmet Bamyacı**, Koop-İş Genel Kurulu biter bitmez Ağaç-İş Genel Kurulu'na geldi ve kongreyi Çimse-İş Genel Başkanı **Tamer Eralan**'la sonuna kadar izlediler.

Ağaç-İş Kongresi'ne katılan 200 delegeden 74'ünü 1989 kongresi delegeleri oluşturuyordu. Her çıkan delege işten çıkarmalara ve özelleştirmelere değindi, mücadele etmek gerektiği vurgusu yaptı. **Mürsel Taşçı**, Ağaç-İş İstanbul Şubesi'nde son iki yıl içinde 800 yeni üye kaydettiklerini, ancak bunların 700'ünün işten atıldığını söyledi. Genel mali sekreterliğe aday olan **Ünye Şube Başkanı Mustafa Çaylak**, YONPAŞ'taki özelleştirmenin "hammadde yokluğu" bahanesiyle yapıldığını söyledi. **Çaylak**, "Bizim hammaddemiz kavak ağacı. Terme, Kanada'dan sonra kavak ağacı üretiminde ikinci" dedi.

Ağaç-İş kongre salonunda "Taşeron Sistemine Hayır" yazılı bir pankart vardı. Eski Genel Teşkilat Sekreteri **Hasan Nazlı** bu pankarta dik kat çekti, taşeron sistemine karşı mücadele edeceklerini vurguladı. Yine karşısına muhalif bir aday çıkan Genel Mali Sekreter **İbrahim Fil** konuşmasında, "Bu seviyeye gelecek arkadaşlar olduğu zaman elimle getireceğim, buradan size söyleyeceğim" dedi.

Tüm Ray-Sen: "Doğu'daki savaş durdurulmalıdır"

25 Ekim günü Tatvan-Elazığ seferini yapan yolcu treninin Kale-Kurt istasyonları arasında raydan çıkması sonucu Tüm Ray-Sen'e üye **Ahmet Yıldırım** ve **Osman Dibekçi** adlı iki makinist hayatını kaybetti. Tüm Ray-Sen konuyla ilgili basın açıklamasında şöyle diyor: "Kale-Kurt istasyonları arasında PKK'lılar tarafından raylar sökülerek ve mayınlanarak yapılan sabotaj sonucu meydana gelen olayda iki meslektaşımız yaşamını yitirmiştir. Olayda yaralananlar arasında üyelerimiz de bulunmaktadır. Olayı ve sorumluları şiddetle protesto ediyoruz." Açıklamada, bölgede süren anlamsız ve ilan edilmiş savaş yüzünden çalışanların can güvenliğinin sağlanması, aksi halde göreve çıkmamalarının en doğal hakları olduğu vurgulanıyor. Güneydoğu'da sürdürülen savaşın sona erdirilmesi isteniyor.

İpragaz Dolum Tesisleri'nde 20 işçi işten atıldı

İpragaz Dolum Tesisleri'nde çalışan 20 işçinin iş akitleri 22 Ekim'de feshedildi. İşten atılan işçilerin yaptıkları eyleme 24 Ekim'den sonra aileleri de katıldı. İşverene karşı tepkiler giderek büyüyor. Tüpraş ve Makine Kimya işçileri, düzenli olarak atılan işçileri ziyaret ediyorlar.

İpragaz Dolum Tesisleri Genel Müdürü **Yücel Kurttepe** şu anda Fransa'da. **Kurttepe**'yle dönüşünde yapılacak görüşmelerden de sonuç çıkmazsa eylemler büyüülecek. Çorum, Çankırı, Yozgat, Kırşehir, Keskin ve Elmadağ İpragaz bayilerinin, görüşmelerin sonuçsuz kalması halinde İpragaz mamüllerini satmama kararı aldıkları belirtiliyor. Petrol-İş Kırıkkale şube yöneticileri üretimden gelen gücü kullanacaklarını söylediler. "2 bine yakın işçi bu eyleme katılacaktır" dediler. Petrol-İş Başkanlar Kurulu da 30

...Kısa kısa...

● Hak-İş'e bağlı Hizmet-İş Sendikası'yla Kırıkkale Belediyesi arasındaki 1500 kişiyi kapsayan toplu iş sözleşmesi 26 Ekim'de imzalandı. Sözleşmeye göre 1. yıl için ücretler yüzde 120 artırıldı. İkinci yıl içinse DİE rakamlarının belirlediği resmi enflasyon artışı yüzde 10 zam yapılacak. Sosyal haklardaki artış ise yüzde 100. 25 yıllık kadrolu bir işçinin eline, yüzde 180 artışla sosyal haklar hariç net 3 milyon 350 bin lira ücret geçecek.

● Tez Koop-İş ve BelKo arasında 15 Temmuz'dan beri devam eden toplu sözleşme görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. İşverenin teklif ettiği ücret, sosyal yardım dahil net 2 milyon 497 bin 201 lira. Sendikanın istediği ücret ise sosyal yardımlar dahil net 3 milyon 524 bin 201 lira. BelKo işçileri görüşmelerin uyuşmazlıkla sonuçlanmasından sonra 27 Ekim'de "greve hazırız" diyerek yemek yemediler. BelKo'da çalışan bine yakın işçinin basın açıklamasında "Bizler emeğimizin karşılığını istiyoruz. İnsanca yaşamak en doğal hakkımızdır" dediler. İşçiler, Kasım ayı ortalarında grevin başlayacağını söyleyerek, Ankara halkından anlayış bektediklerini belirttiler.

● Öz Gıda-İş Sendikası'yla Fiskobirlik Genel Müdürlüğü arasında sürdürülen 3. dönem toplu iş sözleşmesi görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. Öz Gıda-İş Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Ağah Kafkas**, Fiskobirlik yönetiminin uzlaşmaz tavrıyla bu aşamaya gelindiğini söyledi. İşverenin daha önce Tez Koop-İş Sendikası'yla imzaladığı toplu sözleşmenin çarpık bir ücret sistemi getirdiğini söyleyen **Kafkas** şöyle dedi: "Bu ücret sistemi sadece kıdem ve terfiye dayanan bir sistemdir. Bu sözleşmeyle işçilerin maaşı adı altında fiilen dört maaş olan ikramiyeleri ikiye indirilmiştir. Türkiye standartlarına göre düşük ve çarpık sayılabilecek bu ücret sistemini kabul etmemiz mümkün değildir."

● Denizciler Sendikası'nın 10-11 Ekim günlerinde İstanbul'da yapılan olağan genel kurulunda eski yönetimin tümü değişti. Yeni seçilen yönetim şöyle: Genel Başkan **Turan Uzun**, Genel Başkan Yardımcısı **Cemil Yenilay**, **Hasan Ayar**, Genel Sekreter **Abdülkerim Bayraktutan**, Genel Eğitim Sekreteri **Şükrü Arkadaş**, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Hamit Kalkavan** ve Genel Mali Sekreter **Salih Moto**.

TÜM MALİYE-SEN ÜYESİ MEMURUN ÖLDÜRÜLMESİ İSTANBUL'DA PROTESTO EDİLDİ (28 EKİM). İzmir Şirinyer Vergi Dairesi'nde gece nöbete kalan İki Tüm Maliye-Sen üyesi memurdan Mustafa Ögüt, 23 Ekim'de daireye giren jandarmalar tarafından öldürüldü. Jandarmalar, Vergi Dairesi'nin hemen yanbaşındaki bulunan cezaevinde çıkan kargaşayı bahane ederek rasgele sağa sola ateş etmeye başladılar. O sırada ne olduğunu anlamak için bahçeye çıkan İki memurun üzerine ateş açılması sonucu bir memur hayatını kaybetti, diğeri de yaralandı. İstanbul'da bir grup maliye memuru yaptıkları açıklamada, "katillerin bir an önce bulunup yargı önüne çıkarılmasını, tüm kamuoyunu da yapılanlara karşı duyarlı olmaya" çağırıyor. (Fotoğraf: TARKAN DEMİR)

Ekim günü olağanüstü toplandı.

Şube Sekreteri **Salih Kumru**, firmanın işletme hakkının bir süre önce Fransızlar'a devredildiğine dikkat çekti. Şube Başkanı **H. Arap Karadurmuş**, "Bu olay özde yabancı sermayenin ülkeye sokulmak

istenmesidir. Fransız sermayesinin uşaklığını yapanlar, kendi insanlarının aç kalmasını düşünmeden hareket ediyorlar" dedi. İşten atılan işçiler de işten çıkarılma nedeninin, daha ucuza işçi çalıştırmak olduğunu söylediler.

"Bağımsız" Güzelbahçe

İzmir Güzelbahçe'de belediye seçimleri var. Ancak burada yaşananlar diğer yerlerden biraz değişik. İzmir muhabirimiz **Namık Alkan** bize Güzelbahçe'nin ilginç öyküsünü aktarıyor.

1945'ten bu yana belediye olan Güzelbahçe, 1981'de 12 Eylül döneminde İzmir'e bağlanıyor. Halk bu kararı hiç kabullenmiyor. 3 Haziran 1992'de aralarında bulunan beş kilometrelik bir askeri alanla birbirlerinden ayrılan Narlıdere ve Güzelbahçe birleştiriliyor. Narlıbahçe adıyla ilçe yapılıyor. 25 bin nüfuslu Güzelbahçe bu "zoraki nikâhı" kabul etmiyor. Önce 38 kişilik Güzelbahçe Kurtuluş Komitesi oluşturuluyor. Tüm Güzelbahçe halkı Komite'nin doğal üyesi sayılıyor. Her hafta düzenli olarak yap-

tıkları toplantılarda Güzelbahçe'nin nasıl "bağımsızlığa kavuşabileceğini" tartışıyorlar.

1 Kasım seçimleri için üç öneri geliyor. Seçimleri boykot, boş oy kullanma ya da bağımsız aday. 2 bin kişinin katıldığı toplantıda Eczacı **Hülya Yarbuz** bağımsız aday olarak belirleniyor. Eğer Güzelbahçe bu arada ilçe yapılırsa bağımsız aday çekilecek.

Demirel Temmuz ayında İzmir-Çeşme otoyolunun açılışına geldiğinde 5 bin Güzelbahçeli gidip ilçe olma dileklerini iletmışler. Başbakan tamam demiş, Ankara'ya çağırılmış. Güzelbahçeliler gitmişler ama görüşememişler. Seçimler sırasında **Ecevit**, **Mesut Yılmaz**, **İnönü** bağımsız adayın kesin gözüyle bakılan 8500 oyu için Gü-

HÜLYA YARBUZ. Güzelbahçe bağımsız belediye başkan adayı,

zelbahçeliler'e ilçe sözü vermişler. Ancak hiç inandırıcı olmamış. **Demirel** geldiği zaman "Kantarın topuzu bende. Bu işler 10 güde olmaz. Sizi bağımsız adayınız mı ilçe yapacak?" demiş. **Yarbuz**'ün deyimiyle "Aba altından sopa göstermiş". Ancak Güzelbahçeliler çok kararlı. Esnaf **Eyüp Miman** "Bağımsızlık bizim kanımıza işle-miş. Nefes alışımızda bile bağımsızlık çıkıyor" diyor. Güzelbahçeliler **Demirel**'den ilçe yapma kararının resmi gazetede yayımlanmasını istiyorlar. Aylardır toplanmayan Meclis İçişleri Komisyonu bir gün sonra toplanıyor. Karar alelacele geçiriliyor. Aynı gün fakslanıyor. Güzelbahçe, Meclis İçişleri Komisyonu kararını yeterli görmüyor. Adaylıktan çekilmek için Plan ve Bütçe Komisyonu'ndan da kararın geçmesini ve ödenek ayrılmasını bekliyorlar.

Güzelbahçe'den **Hüseyin Avcı** "Şimdiye kadar hiçbir devlet yetkilisi Güzelbahçe'ye gelmemişti. Bizze haksızlık yapıldı. Biz de buna birleşerek cevap verdik. Liderlere gücümüzü gösterdik" diyor. Ev kadını **Şükrüye Tatlı** "Bizim derdimiz koltuk değil, sorunlarımızı çözmek istiyoruz" diye öne atılıyor. **Hülya Yarbuz**. "İzmir Büyükşehir Belediyesi burayı çöplük ve mezarlık yaptı. Biz içecek su bula-mazken memba suyumuz İzmir'e aktarılıyor" diyerek sorunları sıralıyor ve neden ilçe olmak istediklerini açıklıyor.

"Biz de ABD seçimlerinde oy kullanalım"

ABD'de seçimler yapılacak. Dışişleri Bakanı **Hikmet Çetin**'le yaptığımız görüşmede "Clinton'un seçilmesi Türkiye'nin dış politikasını nasıl etkiler" diye sormuştuk. Yanıtı şöyle olmuştu: "ABD ve Türkiye arasındaki ilişkiler ülkeler arasında ilişkilerdir. Karşılıklı çıkarlara dayanır. Kişilere göre değişmez. Seçim kampanyaları sırasında birçok şey söylenir. **Reagan** da **Bush** da söylemişti. Kim seçilirse

seçilsin iki ülke arasındaki ilişkilere bir etkisi olacağını sanmıyorum."

Ancak **Clinton** ve **Bush** arasındaki çekişmeyi bizim basın ve televizyonlar o kadar heyecanla yaşıyorlar ki geçen gün telefon eden bir okurumuz ilginç bir öneri getirdi. Belki ilgili makamlar anlamlı bulurlar diye aktarıyoruz: "Neden ABD seçimleri yalnızca ABD'de yapılıyor? Bizim Türkiye'de de bir sandık açsınlar. Daha demokratik olur!"

MIT'in çaycıları sivilleşecek mi?

Uzun tartışmalardan sonra MIT'e bir sivil başkan atandı. Bu işe en çok sivil MIT'çiler sevinecek herhalde. Ama maçı kazandık, askerleri yendik diye değilmiş. Demli bir çaya hasretlermiş meğer uzun süredir. Efendim, herkesin derdi başka. MIT'in çaycıları askerliğini yapan erlermiş. Bu nedenle sivilleri adam yerine koyup çay getürmezlermiş. Nasıl olsa sicilimizi subaylar hazırlıyor diye düşünüp hizmette önceliği asker kökenli MIT'çilere tanırlarmış. Şimdi sivil başkanın işe çaycıların sivilleştirilmesinden başlamasını bekliyorlarmış.

AZ-ÖZ

UFUKTA BAŞKANLIK MI?

Habire köşeyi dönen Ahmet Özal, baklayı ağızından çıkartmış: "Şimdiye kadar yaptıklarım, gelecek yıl yapacaklarımın yanında küçük kalacak."

Babasının başbakanlığı ve cumhurbaşkanlığı döneminde döndüğü köşeleri küçük gördüğüne göre, ne o gelecek yıl başkanlık sistemine geçilip babası da başkan mı olacak yoksa?

DILENMEKTENSE...

Gazetelerdeki haberlere göre, işçi ve memur direnişleri yaygınlaşacakmış.

Ne yapsınlar... Ya direnecekler ya dilenecekler!

OFLAZ

163 inek sahibi olduk

2000'e Doğru'nun İstanbul bürosunu Cumartesi günü Halkalı gümrüğünden olduğunu söyleyen bir kişi aramış. Adını sanını da vermiş. Ferit İlsever adına Hollanda'dan 163 adet damızlık inek geldiğini, hayvanların telef olmaması için bir an önce teslim alınması gerektiğini söylemiş. Mesajı alan arkadaşımız aceleyle Genel Yayın Yönetmeni'miz İlsever'e iletmış. "Sizin bilginiz var mı?" diye. O da her zamanki sakin ve olgun haliyle çenesini sıvazlayıp "Alması kolay da nereye koya-cağız" demiş.

Tüm hafta tartışması sürdü. Kimimiz "ya gerçekse" diye bir ineğin fiyatını araştırdı. Kimi, "Selim Uslu Hollanda'da, mutlaka o göndermiştir" dedi. "Belki de matbaa makinesidir, gümrüksüz girsin diye inek denmiştir" yorumunu yapan bile oldu. Ara-

Yakılıp, yakılıp yanmayan fişler

Hükümetimiz bütün "fişli" vatandaşlarımızın fişlerini cehennemde cayır cayır yakacak ve ülkemizde bir "demokratik atılımı" daha gerçekleştirecekmiz!

Elimizde iki kişiye ait adli sicil kaydı var. 23.9.1992 tarihli. Biri Doğu Perinçek'in. İşçi Partisi Genel Başkanı. Yıllardır kendisine silah ruhsatı verilmiyor. Öldürülmesi "mübah" olan kişilerden. "Fişinde" 71 yılından bu yana sabıkaları yazılı. Güya bütün sonuçlarıyla çoktan yok olmuş 141. madde anıyla şanıyla yer alıyor. Üstelik 74 affıyla da bu "sabıkalar"ın bir bölümünün zaten dosyaları ve sonuçlarıyla birlikte yakılmış olması gerekiyor. Çifte ateşten geçmişler yani. Tanrı üçüncüsünden de korur mutlaka. Öteki de Genel Yayın Yönetmenimiz Ferit İlsever'e ait. Onun da silah ruhsatı için başvurusu kabul edilmedi hâlâ ve 71'den bu yana 141. maddeler "fişinde" yazılı.

Bu kargaların işi zor! Hangisi-ne güleceklerini şaşırıp duruyorlar.

mızdaki çok siyasiler 163. maddeyle bir ilgisini kurmaya çalıştı. Biri, daha acımasız bir saptamada

bulundu: "Gazetenin sermayesiyle kadrosunu birlikte göndermişler, daha ne istiyorsunuz!"

Ya son üç gol olmasaydı...

Bu yıl 29 Ekim kutlamaları milliyetçi ve şoven duyguların iyice şahlandırılmasına alet edildi. Ülkenin bağımsızlığını, onurunu üç dolara satıp savanlar ellerine hiç yakışmayan bayrağı alıp ortalığa döküldüler. İnsanlara öğürtü getirdiler.

Hele bu arada bir de milli futbol maçı denk düşünce zirveye çıktılar. San Marino maçında tribünlerde Bozkurt pankartı açıldı. Devre arasında Müşerref Tezcan'ın ünlü 12

Eylül Marşı "Türkiyem, Türkiyem" döne döne dinletildi. Harbiye öğrencileri de maçta hazır tutuldu. "Ölmeye ölmeye geldik, PKK'yi Şımak'a gömmeye geldik!" En sonunda da, doğal olarak, bir genç seyirci elinde Türk bayrağı ile hakemi dövmek üzere sahaya fırladı. Eğer son üç dakikada gol atılmasaydı neler olabilirdi? Maç dağılırken sağduyulu sporseverler aralarında bunu tartışıyorlardı. Maçı kazanmaktan çok bu açıdan seviniyorlardı.

Hollanda'da çalışan Türkiyeli tarım işçileri.

Türk işçi olunca

Zaman darlığından belli programların dışında çok az televizyon seyretme olanağımız oluyor. Ancak bir rastlantı sonucu, kısa süreli de olsa gözümüz kaysa mutlaka bizi irkiltecek bir görüntüyle karşılaşyoruz. Bir çocuk programında 8-9 yaşlarında küçük bir kız çocuğu fıkra anlatıyor. Bir Alman, İngiliz ve Türk uçakta gidiyormuş. İngiliz piposunu aşağı atmış. Diğerleri sormuş: "Aman ne yaptın!" İngiliz yanıtlamış ga-

yet sakin: "Bizde bunlardan çok var." Türk de sigarasını aşağı atmış. Bu kez diğerleri sormuş, o da aynı yanıtı vermiş. Sıra Alman'a gelince Türk'ü kaldırıp aşağı atmış. "Bizde bunlardan çok var" demiş.

Herkes "kah kah" gülüyor. İnsan kendi kendinin aşağılanmasına güler mi? Bu bir hoşgörü mü? Yoksa aşağı atılan Almanya'da çalışan Türk işçisi olduğu için mi bu kadar "gülünç"?

"Hz. Peygamber'in aile hayatı"

Diyani Aylık Dergi'nin Eylül sayısında Prof. Dr. Yaşar Kandemir'in bir yazısı yayımlandı: "Hz. Peygamber'in Aile Hayatı." Yazıdan bazı bölümleri aktarıyoruz.

"25 yıl Hz. Hatice'yle, onun vefatından sonra da üç yıl Hz. Sevede'yle evli kalan Resûl-i Ekrem Efendimiz, hayatının son on yılında, muhtelif zamanlarda ve pek çeşitli sebeplerle Hz. Aişe dışında hepsi de dul olan dokuz hanımla evlenmek durumunda kalmıştır. (...) Peygamber Efendimiz'in pek sade ve gösterişten uzak bir aile hayatı vardı. Sabahları veya akşam üzeri hanımlarına birer birer uğrayıp hatırlarını sorar, gönüllerini alır, ihtiyaçlarını öğrenip temin ederdi. O akşam

hangisinin odasında kalacaksa, diğer hanımları oraya gelir, birlikte sohbet ederlerdi. Birlikte şakalaşıp eğlenirler, sonra herkes odasına çekilirdi. (...)

"Peygamber Efendimiz hanımlarıyla senli benli olurdu. Aralarındaki sevgi bağlarını pekiştirecek ve yakınlığı artıracak hiçbir davranışı onlardan esirgemezdi. Hz. Aişe'nin anlattığına göre, dokuz yıldan biraz fazla süren evliliklerinin muhtelif dönemlerinde, Hz. Peygamber'le birkaç defa konuşu yaptılar. (...)

"Peygamber aleyhisselâm Hz. Aişe'yle birlikte yemek yerken, sofradaki meşrubatı önce onun içmesini ister, sonra da özellikle onun ağzının değdiği yerden içerdi. Et ve benzeri bir şeyler

yorlarsa, Hz. Aişe'nin elindeki parçayı alır, onun ağzının değdiği yerden ısırdı. Bu nevi şakalaşmalar, eşleri birbirlerine daha çok yaklaştıran, sevginin gelişip boy atmasını sağlayan davranışlardır. Bu sebeple Resûlullah Efendimiz eşleriyle her fırsatta şakalaşırdı. Hanımları, incitmeden taşınması gereken billur şişeye benzetirdi. (...)

"Peygamber Efendimiz Cenabı Hak tarafından eğitilmiş, özel surette yetiştirilmiş bir insandı. Fakat hanımlarının böyle bir özelliği yoktu. Her biri farklı huy ve mizaca, farklı kültür ve anlayışa sahipti. Bu durumdaki sekiz, dokuz hanımının her birini memnun etmek ve onlarla mutlu bir hayat sürmek, bizim anlayışımıza göre olacak şey değildi. Onların birbirlerini ve birbirlerinden Hz. Peygamber'i kıskanmaları, bunu bazen ileri dereceye götürmeleri ve muhtelif zamanlardaki çeşitli istekleri buna eklenince, problemin büyüklüğü iyice anlaşılır. (...)

"Mü'minlerin anneleri olan Peygamber hanımları da, bilhassa kıskançlık gibi ellerinde olmayan sebeplerle Peygamber Efendimiz'i gücendirdiklerini anlayınca, hemen O'ndan özür dilemişler ve kendileri için istiğfar etmesini, yani yaptıkları kusurdan dolayı Allah Teâlâ'dan kendilerini bağışlaması için aracı olmasını istemişlerdir. (...)"

Valilerin avcılığı

Arkadaşımız Melih Aşık'ın *Mil-liyet*'teki Açık Pencere'sinde okuduk. Aynen alıyoruz.

"Ankara'da yapılan 'Olağanüstü Hal Koordinasyon Kurulu' toplantısında İçişleri Bakanı İsmet Sezgin valilerden terörün önlenmesi için yaptıkları çalışmalarını anlatmalarını istedi.

"Bunun üzerine valiler bölgelelerinde yakalanan, yaralanan, öldürülen teröristlerin sayılarını verdiler.

"Toplantıya katılan bürokratlardan biri, valileri dinledikten sonra yanında oturan arkadaşının kulağına eğilerek sordu: Yahu biz avcılar kulübü toplantısına mı geldik?"

GÖZLEMİN AMİ

Mesleğimizin sefaletinin beyanındandır...

Dede açık ve de saçık bir oturum seyreylemiştir ki, baba mesleğinin sefil perişan edilip ayağa düşürüldüğünü görüp aklı başından sıçramıştır.

Hedefte Hariciye Nazırı vardır ve herkesin okları ona çevrilmiştir. Bir kenarda *Le Monde* refikimizin sarı saçlı gözlü muhabiri vardır ve de ona ileri üçlüde gol atma fırsatı verilmiştir. Okurlarımız fasulyanın nasıl yorulduğu hikayesini bilirler. Bizim sözüm ona Türkiyeli meslektaşlarımız fasulya sandıkları Hariciye Nazırını yoracaklardır ve de bu Hatun kişi ona çatalını batırıp yiyecektir. Bizim meslekte böyle bir yere dosya ile gidilir ve de mevzu neyse ona göre soru tercih edilir, amma etkari umumiyeyi irşad etmek olmayıp sinkaf etmek olunca oraya dosyasız gitmek şart olmuştur. Bir refikimiz sağ kanattan, öteki sol kanattan hücum edip bir kapı komşumuz ile harp tahrik etmektedirler ki *Le Monde* muhabiri refikemize fasulyayı yemekten başka bir şey kalmasın.

Amma nafiyledir, böyle işlerde çok ötelerden beri şerbetli olan Hariciye Nazırı onlara o fasulyayı yedirtmemiştir. Sonuçta hepsi eşekten düşmüş karpuz gibi olmuşlardır, sarı saçlı Hatun dahil.

Mesleğimizde milyarları cukkalayıp, ekranda zırvalamak moda olmuştur ve hakirin buna canı sıkılmaktadır.

Boğulursanız hiç nefes almamanızın tavsiyesidir...

Dede geçen gün *Le Grand Bleu* filmini beşinci kerre seyreylemiştir de, aklına bazı küçük tenkitler takılmıştır.

Filmin mevzuu bir derine dalma müsabakasıdır, ana fikri ise maviye olan aşk. Amma velakin bu ikisi birbirine öylesine karıştırılmıştır ki, bu yanlışlık daha en başta isminin değiştirilmesinde ortaya çıkmıştır. "Büyük Mavi" olmuştur size "Derinlik Sarhoşluğu"! Kıymetli sinema tenkitçisi otoritelerimiz bile kafalarını derine dalma yarışına takmışlardır ve işin aslını, yani mavi sevgisini unutmışlardır. Oysa Enzo vurgun yediğinde, Jacques'in onun son arzusunu, denize gömülmek isteğini nasıl coşkuyla yerine getirdiğine dikkat etseler, işin bir yarış değil, kıymetli bir aşk olduğunu anlayabilirlerdi. Rejissör Besson, beyaz perdeyi maviye boyamıştır, bunun en kuvvetli sahnesi yunus balıklarının dans ettiği sahnedir.

Johana, zannedildiği gibi Jacques'in sevgilisi değil, onun maviye olan tutkusunun yanında, topağa bağlı bir fani oluşunun sembolüdür. "Netekim" onun ilk dalışını gördüğünde doktora "ama orada nasıl nefes alacak" diye sormuştur.

Dede'nin gördüğünü anlamayanlara bir tavsiyesi vardır: boğulursanız hiç nefes almayın...

DEDE ÇELEBİ

İSTANBUL ANADOLU YAKASI BÖLGE KURULTAYI (SEÇENEK)

İSTANBUL ANADOLU YAKASI
BURSA-KOCAELİ BÖLGELERİNDEN
TÜM SENDİKACI VE İŞÇİ ARKADAŞLARIMIZI
DAVET EDİYORUZ

**Sendikalarda İşçi Seçeneği
Koordinasyon Komitesi**

İrtibat Tel : 244 12 94 - 249 74 86
Yazışma Adresi : P.K. 128 Beyoğlu - İstanbul
Yer : Pendik Kültür Merkezi, İstanbul
Saat : 13.00
Tarih : 7 Kasım 1992

İSTANBUL RUMELİ YAKASI BÖLGE KURULTAYI (SEÇENEK)

İSTANBUL RUMELİ YAKASI
TEKİRDAĞ - KIRKLARELİ - EDİRNE - ÇANAKKALE
BÖLGELERİNDEN
TÜM SENDİKACI VE İŞÇİ ARKADAŞLARIMIZI
DAVET EDİYORUZ

**Sendikalarda İşçi Seçeneği
Koordinasyon Komitesi**

İrtibat Tel : 244 12 94 - 249 74 86
Yazışma Adresi : P.K. 128 Beyoğlu - İstanbul
Toplantı Yeri : Sepetçi Kasrı Uluslararası Basın Merkezi, Sirkeci - İst.
Saat : 10.00
Tarih : 8 Kasım 1992

TACİKİSTAN

Mücadele devam ediyor

Nebiyev taraftarları Duşanbe'de. Darbeci devlet başkanı Ekberşah İskenderov sıkıyönetim ilan etti. Grevler yasaklandı. Darbeci yönetim silah ihtiyacını Afganistan'dan karşılıyor. Batı basını ülkedeki gelişmeler hakkında ayrıntılı bilgi vermiyor.

Tacikistan Devlet Başkanı Ekberşah İskenderov, Rahman Nebiyev taraftarlarının geçen cumartesi günü kente girmesinin ardından başkent Duşanbe'de sıkıyönetim ilan etti. Kentte sokağa çıkma yasası konurken, siyasi partiler feshedildi, grevler yasaklandı. Kararın hemen ardından şiddetli çarpışmalara sahne olan Duşanbe'de Nebiyev taraftarları pazar günü parlamento, cumhurbaşkanlığı ve diğer bazı önemli binaların denetimini ele geçirdiler. Bütün gün devam eden çarpışmalarda, Nebiyev'i destekleyen birliğin ikinci komutanı vuruldu. Taraflar

arasında yapılan anlaşma sonucu, Nebiyev taraftarlarının aynı gün geri çekildikleri bildiriliyor. Anlaşmada Nebiyev taraftarlarını eski parlamento başkanlarından Seferali Kencayev temsil etti. Seferali Kencayev, Nebiyev taraftarı birliklerin komutanı durumunda. Öte yandan kent merkezini Nebiyev taraftarlarının kontrol ettiği gelen haberler arasında. Hükümet birlikleri ise kentin kuzeyinde yoğunlaşmış durumda.

ARALIK'TA SEÇİM YAPILACAKTI

Nebiyev ülkenin kuzeyinde Leninabad ve güneyde Kuryab

bölgesinde güçlü. Duşanbe'yi kuşatan Nebiyev taraftarı birliklerin Kuryab bölgesinden geldikleri bildiriliyor. Bu birlikler Duşanbe'ye girmeden önce, Duşanbe'nin yaklaşık 20 kilometre güneydoğusunda bulunan Nurek kentini şiddetli çarpışmalar sonucu ele geçirdiler. Rüstem Abdurrahimov, Tacik televizyonunda yaptığı bir konuşmada Kencayev'i "Parlamento Başkanı ve Tacikistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı" olarak tanıttı.

Sosyalist kazanımları korumakta ısrarlı olduğunu söyleyen Rahman Nebiyev başkanlığındaki yönetim, Eylül ayında yapılan

**NEBİYEV
TARAFTARLARI.**
Başkentin
bir bölümüne
hâkimler.

bir darbeyle görevden uzaklaştırılmıştı. Nebiyev yönetimi, darbeci muhalefet tarafından ülkeyi kapitalizme döndürmekte bir engel olarak görülüyordu. Nebiyev geçen yılki seçimleri Komünist Parti adayı olarak kazanmıştı. O zaman muhalefet olan şimdiki darbecilerle Mayıs ayında yapılan bir anlaşma uyarınca Aralık ayında parlamento seçimleri yapılması gerekiyordu.

Hafta içinde Fransız Haber Ajansı (AFP), Nebiyev'in eski görevine dönmesi için görüşmelerin devam ettiğini söylediğine dair bir haber yayınladı. İskenderov ile Kencayev arasındaki görüşmeler devam ederken antikomünist güçlerin, Duşanbe'nin yaklaşık 30 kilometre doğusunda bulunan Kofarnikon kentinde toparlanma çabası içinde oldukları bildiriliyor. Kofarnikon bölgesinde antikomünistler güçlü.

RUSYA TEYAKKUZ DURUMUNDA

Antikomünist darbeden sonra bir ara ülkenin diğer bölgelerine oranla sakin olan Duşanbe'de çatışmaların yeniden alevlendiği bildiriliyor. Rusya, Tacikistan'daki gelişmelerden rahatsız. İslamcı grupların Orta Asya'da söz sahibi olmasını istemeyen Rusya, komünistlerin bölgede yönetimde bulunmalarını ise hiç istemiyor. Özellikle Özbekistan'ın Tacikistan'daki gelişmelerden etkilenebileceği ihtimali Rus yetkililerin uykusunu kaçırıyor. Semerkant ve Buhara kentlerinde halkın çoğunluğu Tacik. Tacikistan'da ise 1.2 milyon Özbek bulunuyor. Tacikistan'daki gelişmelerin Rusya'yı rahatsız eden bir başka yanı ise; eski Sovyetler Birliği'nin "yumuşak karnı" olarak nitelenen Tacikistan'ın sosyalist kazanımları korumakta kararlı olması halinde, Rusya'nın yayılmacı politikasında güneydeki kontrol hattını kaybedeceğinin farkında olması.

Rus yetkililer, Tacikistan'dakine benzer olayların bölgeye yayılmasından duydukları endişeyi dile getirerek, BDT ve BM'den olaylara müdahale etmesini istediler. Afganistan savaşı sırasında ülkeye yerleştirilen Sov-

RAHMAN NEBİYEV. Sosyalist kazanımlarda ısrarlı.

yet birliklerinin büyük çoğunluğu hâlâ Tacikistan'da bulunuyor. Ülkedeki Rus askerlerinin sayısı yaklaşık 10 bin dolayında. Şu ana kadar Rus askerlerinin olaylara müdahale etmedikleri, ancak bu birliklerin her an için Tacikistan'daki olaylara müdahale etme emri alabilecekleri belirtiliyor. Yönetimde bulunan yetkililer BDT birliklerinin olaya müdahale etmeleri doğrultusundaki isteklerini tekrarlarlarken, halkın ezici çoğunluğu ülkede yabancı birlikler istemiyor. Perşembe günü çıkan bir haberde, Başbakan Vekili **Abdullahcanov**'un Özbek yetkililerle, ülkedeki çatışmaların durdurulması amacıyla asker göndermeleri için temasa geçtiklerini açıkladığı belirtiliyor. Aynı haberde Rusya ile de aynı yönde görüşmelerin planlandığına yer veriliyor. *Inter-TASS* haber ajansının bildirdiğine göre başkentteki televizyon binası, havaalanı ve Nurek yakınlarındaki stratejik öneme sahip bir barajın denetimi Rus askerlerinin kontrolü altında.

MÜDAHALE GEREKÇESİ: RUSLAR'IN GÜVENLİĞİ

Eski Sovyet cumhuriyetlerinden en yoksulu olarak bilinen. 5.1 milyon nüfuslu Tacikistan'ın

yüzde 59'u Tacik. Nüfusun yüzde 23'ünü Özbekler oluşturuyor. Yüzde 10 kadar da Rus var. Başta ABD ve Rusya olmak üzere Kuzey'in desteklediği yönetim çeşitli gruplardan oluşuyor. Yönetimi oluşturan grupların bazıları laik, diğerleri ise İslamcı. Laik gruplar arasında ekonomik politikası belirsiz grupların yanı sıra piyasa ekonomisini savunan gruplar var. İslamcı gruplar arasında, Batı taraftarı ve Batı karşıtı gruplar bulunuyor. Bütün bu grupları bir arada tutan yegane etken, antikomünist olmaları. Rusya'nın Tacikistan'daki gelişmelere müdahale etmesi halinde, gerekçe olarak, ülkedeki yaklaşık yarım milyon dolayındaki Rus'un güvenliğini gösterecek.

Nebiyev'e karşı gerçekleştirilen darbede aktif rol alan İslamcılar kendilerini 1979 yılında İran devriminde ölen "İslam şehitleri"ne benzetiyorlar. İran daha darbeden önce gereken yardımı yapmaya hazır olduğunu açıklamıştı. Darbeciler silah ihtiyacının büyük bir kısmını Afganistan'dan temin ediyor. Afganistan sınırındaki silah kaçakçılığının büyük boyutlara ulaştığı belirtiliyor. Diğer Orta Asya Cumhuriyetleri darbecilerin İran'la olan yoğun ilişkilerinden rahatsız oluyorlar. İran'la olan bu ilişkilere rağmen Tacikler'in çok azı Şii mezhebinden. Tacikler'in dili ise Farsça'nın bir lehçesi.

MÜDAHALE OLMAZSA NEBİYEV KAZANIR

Batı basınının Tacikistan'daki gelişmeler hakkında ayrıntılı bilgi vermekten çekindiği gözleniyor. Hatta bazı büyük tirajlı gazeteler ülkedeki mücadeleyi aileler, klanlar ve bölgeler arasındaki çarpışmalar olarak verdiler. Aynı gazetelerin darbe sırasında darbecilere tam destek vermiş olmaları dikkat çekici.

Tacikistan'daki mücadele uzun sürecek benziyor. Bazı siyasi gözlemcilere göre müdahale edilmemesi halinde halkın çoğunluğunun desteklediği **Rahman Nebiyev**'in başkanlığındaki yönetim yeniden göreve gelebilecek. ■

ZAFER GÖZET

HALK KONGRESİNE BİR AY KALDI

Moskova kaynıyor

Hafta içinde Yeltsin iki yasak kararnamesi imzaladı. Birincisi, geçen hafta sonu kurulan Ulusal Selamet Cephesi'nin; ikincisi de parlamento muhafız gücünün yasaklanmasına ilişkin... Parlamento Başkanı Hasbulatov, Yeltsin'e karşı kampanya yürütüyor. Yeltsin ikili oynuyor. Anayasal darbe ihtimali...

Halk Kongresi'nin toplanmasına bir ay kala Moskova yoğun çekişmelere sahne oluyor. Mücadele şimdilik Devlet Başkanı Boris Yeltsin ile Parlamento Başkanı Ruslan Hasbulatov arasındaki güç denemesi olarak yansıyor.

Hafta içinde Yeltsin iki yasak kararnamesi imzaladı. Kararnamelerden birincisi, geçen hafta sonu kurulan Ulusal Selamet Cephesi, ikincisi de parlamento muhafız gücünün yasaklanmasına ilişkin.

Ulusal Selamet Cephesi, hemen tüm Yeltsin aleyhtarlarını bünyesinde birleştiriyor. Batı basınına göre cephede komünistler, milliyetçiler ve subaylar bir araya geliyor. Cephe başlıca amacını, her türlü imkânı kullanarak Yeltsin yönetimini işbaşından uzaklaştırmak olarak benimsedi. Yasaklama kararnamesinde gerekçe olarak "cephede ülkedeki hükümeti devirecek istikrarsızlık ve sürtüşme yaratmayı amaçlamaktadır" dendi.

Yasaklamanın karşı tepki doğuracağını hesap eden Yeltsin elçiliklere dış kamuoyunu hazırlama görevi verdi. Yeltsin'e göre Batı, Rusya'nın içinde bulunduğu durumu tam olarak kavrayamadığı için yasaklama kararını da anlayamıyor.

GÜVENSİZLİK OYU GARANTİ

Parlamento muhafız gücünün yasaklanması ise Yeltsin'in rakibi Ruslan Hasbulatov'a karşı bir hareket olarak nitelendirildi. Muhafızlar parlamento başkanının emrindeki 5 bin kişilik bir polis gücünden oluşuyor. Batılı kaynaklar muhafız gücünün bir süredir Hasbulatov'un özel milis gücü haline geldiğini söylüyorlar. Geçen hafta

PARLAMENTO BAŞKANI RUSLAN HASBULATOV. Yeltsin'i devirip yetkileri elinde toplamaya çalışıyor.

Hasbulatov'un emriyle parlamento muhafızları *Izvestiya* gazetesini işgal ederek gazeteyi parlamento'nun yayın organı haline getirme girişiminde bulunmuş, ancak İçişleri Bakanlığı'na bağlı polis kuvvetleri binanın çevresinde mevzilenmişti.

Parlamento muhafızlarını yasaklayan kararname Hasbulatov'un hastaneden taburcu edildiği gün imzalandı. Hasbulatov resmi açıklamaya göre aniden rahatsızlanarak hastaneye kaldırılmıştı. Ancak Moskova'daki söylentilere göre hastaneye kaldırılma nedeni yüksek dozda uyuşturucu.

Askerlerin ve işletme yöneticilerinin desteğine sahip olan Ruslan Hasbulatov aslen Çeçen-İnguşya'dan. Bir süredir özel jetiyle çeşitli şehirleri dolaşarak Yeltsin'e karşı kampanya yürütüyor. Ağustos Darbesi sırasında Yeltsin ile ittifak yapan Hasbulatov'un

Aralık ayındaki Halk Kongresi oturumuna hazırlandığı biliniyor. Yeltsin bu oturumu Mart ayına ertelemeye çalışmış, ancak başarılı olamamıştı. 1 Aralık'ta başlayacak oturumlarda Başbakan Yegor Gaidar'a karşı güvensizlik oylamasında çoğunluk sağlanacağına kesin gözüyle bakılıyor. Bu nedenle Yeltsin'in de son günlerde Gaidar'dan desteğini çektiği ve işletme yöneticileri ve askerlerle uzlaşma aradığı gözleniyor. Ancak Hasbulatov ekibi, Yeltsin'in olağanüstü yetkilerini geri almayı ve mümkün olursa düşürüp ülkeyi parlamento başkanlığının çıkaracağı kararnamelerle yönetmeyi planlıyor. Hasbulatov ekibi Gaidar'ın düşürülmesinden sonra yeni başbakanın parlamento başkanınca atanmasını sağlamaya çalışacak.

YELTSİN MAKAMININ TELAŞINDA.

Makamını koruma telaşına düşen Yeltsin'in Milli Güvenlik Konseyi ile uzlaşma yolları ararken, bunu Konsey Başkanı Yuri Skokov'u başbakanlığa getirerek sağlamaya çalıştığı öne sürüldü. Yeltsin aynı zamanda reformlara da devam etmek istiyor. Kimi gözlemciler bunu "Yeltsin ikili oynuyor" şeklinde değerlendiriyor.

Yeltsin'in geleceği büyük ölçüde generallerin ağırlığının hissedildiği Konsey'in elinde. Bazı gözlemciler bir "anayasal darbe" hazırlandığı yolunda spekülasyonda bulunuyorlar. Buna göre, "anayasal darbe" ile Yeltsin'in görünürde devlet başkanı olarak kalacağı, ancak gerçekte Milli Güvenlik Konseyi'nin yönettiği bir rejim kurulacak.

ÖZCAN BUZE

"Dünya devriminin yeni dalgası"

Peru Komünist Partisi Başkanı Gonzalo, Peru antiterör polis şubesinde basına açık bir konuşma yaptı. Gonzalo'nun konuşmasını tam metin yayımlıyoruz.

Aydınlık Yol, diğer adıyla Peru Komünist Partisi Başkanı **Gonzalo**, Peru polis merkezinde basına açık bir konuşma yaptı. Lima'da yayımlanan çeşitli gazetelerde de yer alan bu açıklama *El Diario* adındaki uluslararası gazetenin özel bülteni olarak tüm dünyaya dağıtıldı. **2000'e Doğru**, **Gonzalo**'nun Peru antiterör polis şubesinde yaptığı konuşmanın tam metnini yayımlıyor.

Peru Komünist Partisi'nden yoldaşlar, halk gerilla ordusu savaşçıları, Peru halkı; tarihsel olaylar yaşıyoruz, her birimiz bunun ne denli önemli olduğunu biliyoruz. Bu özel durumda tüm güçlerimizle görevlerimizi yerine getirmek üzere hazır olmalıyız. Son zafer de dahil olmak üzere yeni zaferler kazanacağız. Zor durumlarda savaşıyoruz. Çünkü biz komünistiz. Dövüşeceğiz de. Çünkü halkın çıkarlarını, Parti'nin ilkelerini ve halk savaşı ülküsünü savunacağız. Yaptığımız, yapacağımız ve yapmaya devam edeceğimiz bundan ibarettir. Bazıları bizim büyük bir yenilgi durumunda olduğumuz düşüncesindedirler. Onlar bunu rüyalarında görüyorlar. Onlara bunun yolumuzda sadece bir kıvrım olduğunu söylüyoruz. Uzun bir yoldayız ve bu yolu tümüyle açacağız.

Muhteşem bir olay olarak Parti-

miz üçüncü plenumunda önümüze koyulan bu görevi yerine getirmeye devam edeceğiz. İktidarı ele geçirmek için gerekli halk savaşı planlarını sürdürmeye devam edeceğiz. Altıncı askeri planın uygulamaya konulmasına devam edeceğiz. Proletarya ve halkla bu planın uygulanması- na devam edeceğiz.

Bugün demokratik yol, kurtuluş yolu, halkın kurtuluşunun yolu olarak açılmaya başladı. Hareketlerimizle işte bu yolu geliştiriyoruz. Şimdi bu yolun stratejik bir denge aşamasındayız.

"BUGÜN ABD EMPERYALİZMİ"

Bu gerçeği yadsımanın bir yararı yok. Peru tarihine bakalım. Özellikle 18. 19. ve 20. yüzyıllara bakalım ve buradan dersler çıkaralım. Bunu anlamazsanız kör kalırsınız. Bir zamanlar İspanyol egemenliği vardı. Bizi nereye götürdü? Son derece derin bir bunalıma. Sonuç olarak Peru ikiye bölündü. İşte bugünkü Peru devletinin politikalarının kaynaklarını buradan belirleyebiliriz.

Sonra İngiliz egemenliği. Bu bizi nereye götürdü? Başka büyük bir bunalıma ve sonuç Şili'yle savaş. Bunları unutmayalım. Sonucu ne oldu? Peru topraklarını kaybetti.

20. yüzyılda ise bize egemen olan emperyalizm, ABD emperyalizmidir. Herkes bu gerçeği biliyor. Bu bizi nereye götürdü? Bütün tarihimizin en büyük bunalımına geldik ki halkımızın hiçbir zaman çekmediği bir bunalım.

Geçtiğimiz 12 yıllık mücadele, halka Peru devleti ve ordusunun baştan sona çürüme içinde kâğıttan kaplan olduklarını gösterdi.

Ne yapmamız gerekir? Halk kurtuluş hareketine güç vermeli ve halk savaşını geliştirmeliyiz. Ulusal kurtuluş cephesi kurmanın zamanı geldi. Çekirdek olarak Halk Gerilla Ordusu'yla birlikte halk kurtuluş cephesi oluşturmak ve geliştirmek zamanıdır bugün. Yaptığımız, yapmaktaki olduğumuz ve yapacağımız budur.

"3. DÜNYA SAVAŞINI HAZIRLIYORLAR"

Maoizm dünya proleter devriminin yeni dalgasının görevlerini duraksamaksızın ileriye götürüyor. Bu iyi anlaşılmalı ve herkes bundan haberdar olmalıdır. Kulakları olan herkes bunları iyi kullanmalı ve anlayışı olan herkes anlamalıdır. Hepimiz de bunları iyi bir şekilde kullanacağız. Birinci ve ikinci dünya savaşlarının ardında olan aynı güçler üçüncü dünya savaşını hazırlıyor. Bunu görmeliyiz, ama bunun gerçekleşmesine izin veremeyiz. Artık sabrımız kalmadı.

Gelecek yıl Başkan Mao'nun 100. doğum yıldönümü olacak. Bunu kutlamalıyız. Unutulmaz bir kutlama yapmak istiyoruz. Kutlamaya bu yıldan başlıyoruz ve gelecek yıl sonuçlandıracağız.

Dünya işçi sınıfını, büyük ezilen çoğunlukları selamlamak istiyorum. Peru komünistleri, halk savaşı kaçınılmaz olarak zafere ulaşacak.

Peru Halk Cumhuriyeti'nin gelecekte doğacağı inancına sahip olmalıyız. Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung düşüncesine selam. Selanı onurlu Peru halkına. ■

ABIMAEEL GUZMAN (GONZALO). Hala dünya medyalarının gündeminde.

KÜBA KADIN FEDERASYONU TEMSİLCİSİ TÜRKİYE'DEYDİ

Rebaca, Tuzlalı kadınların konuğuydu

Rebaca Cuti'e Cancino İstanbul'un Tuzla'ya bağlı Esenyalı semtinde İşçi Partili kadınların davetlisi oldu. Söyleşide Kübalı kadınların elde ettiği çeşitli hakları öğrenen kadınlar "İmrenmemek elde değil" dediler.

Küba Kadın Federasyonu'ndan Türkiye'ye ilk kez bir kadın ziyaretçi geldi: **Rebaca Cuti'e Cancino**. Ülkesinde İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirmiş olan **Rebaca**, Küba'ya gelen çeşitli kadın örgütlerinden gruplara çevirmenlik yaparken Küba Kadın Federasyonu'nda da çalışmaya başlamış. Sekiz yıldır federasyonda görev alan **Rebaca**, çeşitli ülkeleri de dolaşmış: İngiltere, İrlanda, Yunanistan, Kıbrıs ve eski Doğu bloku ülkeleri. Federasyon'dan diğer kadınlar da farklı ülkelerle iletişim durumunda.

3.5 MİLYON ÜYELİ FEDERASYON

Küba Kadın Federasyonu'nun, 10 milyon nüfuslu Küba'da 3.5

milyon kadın üyesi ve 40 yıllık geçmişi var. Güncel amaçları, Küba'nın günümüzde ABD ambargosuyla oluşan ekonomik ve siyasal baskıya karşın verdiği mücadeleyi tüm dünya ülkelerindeki kadınlara duyurup dayanışma sağlamak.

Devrimden sonra ilk hedefleri; Küba'da okuma yazma bilmeyen kadınlara eğitim vermek olmuş. Okullarda okuma yazma yanında gıda, hijyenik bakım, biçki-dikiş gibi ana dersler de verilmiş. Aile planlaması da önemli bir yer tutuyor. Küba'daki 3 milyon işçinin 1.5 milyonu kadın. Kırsal kesimdeki kadınlar Havana'ya gelip biçki-dikişten taksi şöförlüğüne kadar çeşitli işlerde çalışıp eğitim görüyorlar. Geldikleri yerlere dönen kadınlar burarlarda da eğitimin yükselmesine

yardımcı oluyorlar.

YOĞURT, ANCAK ÇOCUKLAR İÇİN

İşçi Partisi İstanbul il örgütü, **Rebaca**'yı gecekondu semtindeki kadınlarla bir toplantıya davet etti. Esenyalı'da bir eve konuk oluyoruz. Önce öğle yemeğine oturuyoruz. Yoğurtlu çorba, salata ve iki çeşit börekten olan yemek sohbet arasında yeniyor.

Rebaca sohbet arasında Türkiye'de en çok yoğurtu sevdiğini söylüyor. Kadınlar Küba'da yoğurtun olup olmadığını merak ediyorlar. **Rebaca**, Amerikan ambargosu yüzünden yoğurt malzemelerini alamadıklarını, az üretebildiklerini ve ancak çocuklara verdiklerini anlatıyor.

Rebaca, Türkiye'yi ve Türkiye-

REBECCA KADINLARLA SOHBET EDİYOR. "Kübalı bir erkek 'Kanımı çalıştırmam, okutmam' demeye utanır."

KÜBA KADIN FEDERASYONU TEMSİLCİSİ REBACA CUTİ'E CANCINO. "Eğitimdeki kadın erkek eşitsizliğini yansıtan tüm kitapları değiştirdik."

li kadını fazla tanımıyor. Gelen kadınların ev hanımı olduğunu öğrenince "Çalışmak istemiyor musunuz?" diyor. Kadınlar gülererek "Koca parası yemek varken.." diyorlar ve dertlerini sıralamaya başlıyorlar: "Kreş mi var?" "İş mi var?" "Zaten vasıfsızız, çok az para veriyorlar."

AİLE PLANLAMASI ÖN PLANDA

Rebaca, "Ortalama kaç çocuğunuz var" sorusuna, "Şehirde genelde az; ortalama üç çocuk. Ama, sekiz çocuğu olan komşum da var" yanıtını alıyor. Küba'da da devrimin ilk yıllarında bu sorunla karşılaştıklarını, ama nüfus planlamasına önem verdiklerini anlatıyor. "Devlet doğurmaya izin mi vermiyor?" denilince, belli bir sınırlamanın ya da yasağın olmadığını, ama eğitimle bunun sağlandığını ekliyor.

"Küba'da ev işlerini eşler

paylaşıyor mu" sorusu ortaya atılıyor. Erkekler çamaşır yıkıyor-muş; ama kimse görmesin diye camı, perdeyi kapayıp. "Peki, evde çocuğa kim bakıyor" sorusuna **Rebaca**, "Erkeklerin en sevdiği ev işi, çocuklara bakmak, onlarla oynamak" deyince, "Tabii, kadın çamaşır yıkasın" tepkisi geliyor. **Rebaca**, yeni yetişen gençlikte bu sorunların daha rahat aşıldığını belirtiyor.

Sohbet yemekten sonra, evin önünde mahalledeki kadınlarla devam ediyor. Kadınların evde ve sokakta fotoğrafını çekmek istiyoruz. "Aman; kocam, kayınvalidem görürse ne olur?" deyip çektiirmek istemiyorlar. **Rebaca**, olayı anladığını, kendilerinin de bu sorunlarla geçmişte uğraştıklarını, ama şimdi derde giderdiklerini belirtiyor. **Rebaca** kendi ülkesine götürmek için bir fotoğraf almaya çalışıyor, sonunda kadınlar ikna oluyor.

"BİZ DAHA MI GERİYİZ?"

Rebaca, etrafında kadınların partili olup olmadığını öğrenmek

TÜRKİYELİ KADINLAR SORDU REBACA YANITLADI

"30 yıl mücadele verdik"

Rebaca Cuti'e Cancino, İşçi Partisi Gülsuyu seçim bürosunda bir sohbet toplantısına da katıldı. Toplantıda 10 erkek ve 20 kadın, Küba ile ilgili çeşitli sorularını **Rebaca**'ya yönelttiler.

-Türkiye'deki kadınlarla Kübalı kadınlar arasındaki farklar neler?

-Biz 30 yıl mücadele verdik. Bu süreç içinde kadınlar aktif hale gelebildiler. Annemizle aramızda dağlar kadar fark var. Eskiden annem, teknik okula gitmek istemiş. Göndermemişler. O yüzden benim okumam için annem beni çok teşvik etmiştir. Ayrıca Küba'da televizyonda da bu konuda eğitici programlar yapılıyor.

-Kadınların devrime katkıları nasıl oldu?

-İnsanlar yavaş yavaş örgütlü, birlikte mücadele verir. İnsanların karar vermesi çok önemli. Devrimde binlerce şehit verdik. Kadınlar da bu sürece aktif bir şekilde katıldı.

-Kadınlara aile baskısı var mı? Nasıl bir çözüm getiriyorsunuz?

-Çeşitli televizyon programları ve eğitimle bu sorunu çözmeye çalışıyo-

ruz. Bu programlarda ailede işlerin paylaşım konusu işleniyor. Baskılar azalıyor.

-Dayak var mı?

-Hayır! Eskiden vardı.

-Devrim öncesinde kadın örgütlenmesi nasıldı?

-Devrimden önce Küba'da kadınlar Türkiye'deki kadınların durumundaydılar. Sağlık sorunu çözülmediği için ölüm oranı yüksekti. Bir şehirde bir hastane, bir okul vardı. Aile planlamasını bilmiyorlardı. Küba devriminden önce zenginler ile yoksullar arasındaki fark çok fazla idi. Kadın örgütlenmesi Küba Devrimi'nden sonra gerçekleşti. Devrimden bir yıl sonra Kadın Federasyonu kuruldu. Örneğin kadın, devrimden önce bir işte çalışmak için kocasından izin almak zorundaydı.

-Çalışma saatleri nasıl?

-Günde sekiz saat. Cumartesi, pazar tatil. Kadınlarla erkekler eşit ücret alıyor. Yılda bir ay tatilimiz var. Kadınlar 55, erkekler 60 yaşında emekli oluyor.

-Kadınlar orduda yer alıyor mu?

-Evet. Bir yıl askerlik süresi var. Yetecek kadar da maaş veriliyor.

-Milis kuvvetleri orduya mı bağlı?

-Yerel yönetimlere bağlı. Milis kuv-

vetleri maaş almıyor. Kadınlar da çok sayıda.

-Politbüro'da kadın var mı? Parti Merkez Komitesi'nde kaç kadın var?

-Politbüro'nun 23 üyesinin üçü kadın. Merkez Komitesi'nin yüzde 20'si kadın. Parlamentonun yüzde 30'u kadın.

-Ülkeyi parlamento mu, yoksa Komünist Parti mi yönetiyor? Seçim oluyor mu? Cumhurbaşkanı var mı?

-Ülkemizi parlamento yönetiyor. Seçimler beş yılda bir oluyor. Seçme ve seçime yaşı 18. Castro hem parti sekreteri, hem cumhurbaşkanı.

-Castro evli mi? Karısı ne iş yapıyor? Kaç yaşında cumhurbaşkanı oldu?

-Evli, eşi öğretmen. Kendisi 1975 yılında, 35 yaşında iken cumhurbaşkanı oldu.

-Küba halkının geleceği ne olacak? Sürekli bir kişiye bağlanmak doğru mu?

-Castro hiçbir zaman tek başına karar çıkartmaz. Bütün örgütlerle, temsilcilerle ve diğer kuruluşlarla görüşüp fikir almak zorunda.

-Anayasayı halk mı yapıyor?

-Kanunlar oluşturulurken halkın düşünceleri alınıyor.

-Siz başbakan olsanız halka ne vaat ederdiniz?

-Aynı sistemi devam ettirirdim.

istediğinde, çoğunun örgütlü olma-
diklarını öğreniyor.

Evlenme yaşını çok erken bu-
luyor. Hele 13 yaşında evlenenle-
ri duyunca şaşkınlıkla bakıyor.
Kadınlar, genellikle ilkökul mez-
zunu olduklarını söyleyip Kü-
ba'da kadınların okuyup okuma-
dığını soruyorlar. Her kadının
okuduğu ve eğitimin kırsal ke-
simlere de yaygınlaştırıldığı anla-
tıldığında "Küba bizden daha mı
gelişmiş?" diye şaşkınlıklarını
gizleyemeyip "Küba'da herkes
kendi imkânlarıyla mı okuyor?"
diyorlar. Eğitimin parasız oldu-
ğunu ve Küba'daki üniversiteler-
de kadınların daha çok olduğunu
öğrendiklerinde "Yaa, Küba'da
erkekler ne yapıyor?" sorusu ka-
falarına takılıyor.

Rebaca söz arasında "Kadın-
lar daha zeki" deyince, "Feminist
mi?" sorusu yükseliyor. **Rebaca**
feminist olmadığını açıklıyor.
"Peki Kübalı erkekler böyle söy-
lemesine kızmıyor mu?" "Yoo,
çok az bir kısmından tepki alırız.
Zaten Kübalı bir erkek 'karını
çalıştırmam, okutmam' demeye

utanır."

BOŞANILSA DA ORTAKLIK SÜRÜYOR

Küba'da boşanmadan sonra da
ortaklık devam ediyor. Evlenme-
den önce evi olan bir erkek, boşan-
dıktan sonra evinin yarısını kadın-
la paylaşmak durumda.

Eğitimde kadın erkek eşitliği
temel alınıyor. 1975'te tüm kitaplar
gözden geçirilmiş. Çocuklara oku-
tulan kitaplarda kadın ev işi yapar-
ken erkeğin gazete okuyor göste-
rilmesine kadınlar tepki göstermiş
ve değiştirilmiş.

Başka bir kadın Küba'da ırk ay-
rıcılığı olup olmadığını merak
ediyor ve Türkiye'deki Kürt-Türk
ayrımı olduğunu belirtiyor. **Reba-
ca**, Küba'da herkesin Kübalı oldu-
ğunu, siyahın, beyazın ortak yaşa-
dığını ve çoğunluğun melez oldu-
ğunu ekliyor.

KADIN MECLİSLERİ

Sohbet geliştikçe kadınların
tepkileri de yükseliyor: "Biz kadın-
lar mahkûmuz", "Biz daha mı geri-
yiz?" "Gece 10.00'dan sonra soka-

ğa çıkamıyoruz", "Acaba orada da
'erkek çocuk isterim' diyorlar mı?"
"Orası Türkiye'den daha iyi imiş.
Oraya mı gidelim?" "Yaa, ben de
gelirim", "Beyim televizyona, bası-
na çıkmama bir şey derse, 'bay bay'
derim "...

Rebaca sohbeti tamamlarken
resim vermeyen kadınlar biraz da-
ha güvenli fotoğraf çekmiyorlar.
Rebaca, bu tip toplantıların Kü-
ba'da da olduğunu, ama kadınların
her mahallede meclisi bulunduğunu
ve çeşitli şekillerde daha üst
mercilere doğrudan ulaşabildiğini
vurguluyor.

Toplantıdan ayrılan bir kadın
arkadaşlarına kırılgan bir ses tonuy-
la "Böyle toplantılara bugüne ka-
dar katılmadım. Pek de anlamam,
şimdi eve git bulaşık çamaşır der-
ken, iki günde unuttur gideriz" di-
yordu.

Rebaca, mahalleden ayrılır-
ken sıcak el sallamalar ve alkış-
larla uğurlanıyor. Kendisi de Tür-
kiyeli kadınları ülkesiyle day-
nışmaya ve ülkesini gezmeye da-
vet ediyordu. ■

EMSÂL ŞAHİN

TEORİ
İŞÇİ PARTİSİ YAYIN ORGANI

KASIM 1992 35. SAYI ÇIKTI
BAYİLERDE

EKSİK SAYILARI;

Tunel İlk belediye cad. Küçük tunel Apt. No 5 kat 1 Beyoğlu / İstanbul Tel. 244 12 94

ADRESİMİZDEN TEMİN EDEBİLİRSİNİZ.

Abone Bedeli: 1 Yıllık 100.000 TL 6 Ayık 55.000 TL Yırcı Yıllık 70 DM

Doğu Perinçek

Özgür Gündem, Milliyetçilik ve Kürt-Kürt Savaşı

Ender Helvacıoğlu

KURTULUŞ ve DEVRİMCİ YOL'DA TROÇKİZM VİRÜSÜ

Kurtuluş Dergisi'nin Teori'nin Sorularına Yanıtları

Devrimci Yol Tartışmasının Belgeleri: Sunuş Metni ve 1. Turun Sonuçları

Dr. Şükrü Günbulut **Turizm ve Kültür** • Ali Rıza Ergüven **Doğu Perinçek'in "Parti ve Sanat" Kitabı Üzerine** • Habip H. Erdem **Türkiye'nin Dış Ticaret Bilançosu 1970-1990** • A. Hakan Ganimil **ABD Emperyalizminin Aktarımları** • İsmail Durna **Toprağın Kaymağını Bir Avuç Sömürücü Yiyor** • Mehmet Evcimen **Kavimler Kapanında Bir Ardeşenlik Cihan Savaş Balta** • Sadık Usta **"Okotopya" Kitabının Tanıtımı**

Gündemdeki Yazı

Doğu Perinçek

ULUSAL SORUNUN BUGÜNKÜ ANLAMI

Teori Eylül 1992 33. Sayısında

"Halkın emeğini seferber etmek önemli"

Nural Güran, TÖB-DER'in ilk kurucularından ve ilk genel başkan yardımcılarında. "Belediye yönetimlerinin site ve mahalle temsilcileri ile birlikte ortaklaşa karar almalarını istiyorum" diyen Güran, bu isteğini yaşadığı pratikte gerçekleştirmiş: Anlıkent Sitesi'nin başkanı. Tüm kararlar sakinlerle birlikte alınıyor ve uygulanıyor.

Nural Güran, 1 Kasım'da yapılacak seçimlerde, İşçi Partisi'nin İzmir Çiğli belediye Meclis adayı. Güran, İşçi Partisi'ne katılmasının nedenini şöyle açıklıyor: "Sorunların bir bölümünün belki parayla, ama bir bölümünün de var olan insan potansiyeli ile çözülebileceğine inanıyorum. Burada da imece usulü çok önemli. Halkın emeğini seferber edebilmesi ve imece usulünü benimsemesi nedeniyle İşçi Partisi'ne kendimi yakın buldum."

1944 yılında Ankara-Güdül'e bağlı Yeşilöz köyünde doğan Nural Güran, köyünde halıcılık kur-

su açılmasına ve elektrik gelmesine öncülük etmiş. 1963 yılında köye gelen Ankara Valisi Enver Kuray ile kahve toplantısına katılan tek kadın. Güran aynı zamanda TÖB-DER'in ilk kurucularından ve ilk genel başkan yardımcılarında.

Emekli edebiyat öğretmeni olan Nural Güran, "Belediye yönetimlerinin site ve mahalle temsilcileri ile birlikte ortaklaşa karar almalarını istiyorum" diyor. Güran, bu isteğini yaşadığı pratikte gerçekleştirmiş.

11 ÖĞRENCİ ÜNİVERSİTEYİ KAZANDI

Nural Güran, iki yıldır Ege-Koop'a bağlı, Semeykop-1 kooperatifi alanı içinde kurulu Anlıkent Sitesi yöneticiliği yapıyor. Ama 220 dairelik siteyle ilgili kararlar, site sakinleri ve 16 blok başkanı ile birlikte alınıyor. Örnek mi...

Sitenin yeşertilmesine karar ve-

İŞÇİ PARTİSİ ÇİĞLİ BELEDİYE MECLİS ÜYESİ ADAYI
NURAL GÜRAN.

rildi, tüm site sakinlerinin katılımı ile para toplandı, 9 bin bodur bitki fidanı dikildi. Güran, "imece usulü ile yapılan işlerin insanlar arasındaki iletişimin sağlanmasında, dostluk kurulmasında ve yabancılaşmayı önlemede önemli bir etken olduğu" görüşünde. Daha sonra, fidanları korumak için sitenin etrafını duvarla çevirirler.

Site'de ayrıca parasız olarak kültür ve eğitim çalışmaları yapılıyor. Geçen dönem, öğrenciler için düzenlenen üniversiteye hazırlık etütleri ile 11 öğrenci üniversiteyi kazanmış. İl Halk Kütüphanesi'nden demirbaştan düşülmüş altı masa ve 30 sandalye alınmış. Masa ve sandalyeler kullanılmaz haldeyken çocuklar bir yandan zımpara çektiler, bir yandan da vernik atırlar. Anlıkent Sitesi böylelikle masa ve sandalyeye sahip oldu. Ayrıca Resim Heykel Müzesi Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak,

6-12 grubundaki çocuklara resim kursu veriliyor. Bu yıl da İngilizce kursu verilmesi planlanıyor.

UÇURTMA YARIŞMASI BİRİNCİSİNE FİDAN ÖDÜLÜ

Bir tiyatro ve folklor grubuna da sahip olan Anlıkent Sitesi sakinleri 91 Mayıs'ında Birinci Çocuk Şenliğini de gerçekleştirdiler. Şenliğe çevre mahallelerden de katılımlar oldu. Uçurtma yarışması yapıp dereceye girenlere fidan armağan edildi. Şenlikte site halkı ikramları kendileri hazırladılar. Dışardan ikram olarak hiçbir şey alınmadı. Nural Güran, şenli-

ğin en büyük özelliğinin "site sakinlerinin her şeyi kendilerinin üretmeleri" olduğunu söylüyor. "Çocuklara ödül olarak, pahalı oyuncak yerine fidan verdik ve diktiğimiz fidanlara çocukların adını koyduk. Böylece çocuklar fidanları koruyacak ve çevre bilinci aşılanmış olacak." Anlıkent Sitesi, kendisinden sonra dört yerleşim biriminin daha site olmasına öncülük etti. Şimdi siteler konseyi kurulmasına çalışılıyor.

1991'de İzmir'de yapılan 3. Şehircilik Kongresi'ne de katılan Nural Güran, "Kentleşmede Toplu Konut Olayı ve Kent Kooperatifleri Deneyimi" konulu bir de bildiri sundu. Bildiri daha sonra kabul edilerek yayınlandı. Güran'ın folklor derlemelerinin yanı sıra, 1848'den 1980'e Öğretmen Örgütü ve Örgütlü Mücadele konulu kitap çalışmaları da bitmek üzere. ■

NAMIK ALKAN

MÜJDAT GEZEN'DEN KONSERVATUVAR EĞİTİMİNE ELEŞTİRİ

"Bari aktör olayım" mantığı

Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ndeki özgür ve özgün eğitim.

Ortama uyan değil müdahale eden bir sanatçı tavrı.

Halk içinden gelmenin avantajları, yüksek ve dar çevrelerin daraltıcı ortamı.

Geçtiğimiz günlerde, Müjdat Gezen'in İstanbul Üniversitesi'ne bağlı Konservatuvar'da 1983 yılından beri sürdürdüğü hocalık görevine, Güngör Dilmən'le birlikte son verildi. Bölüm Başkanı Yıldız Kenter, Gezen'in eğitim durumunun üniversitede ders vermeye yeterli olmamasını kararın gerekçesi olarak gazetelere açıkladı. Bu olay, Konservatuvar çevresinde dönen bir dizi tartışmanın tekrar gündeme gelmesine de neden oldu. Bunların başında, bugünkü yapısı ve işlerliğiyle, konservatuvarın bir sanat eğitimi kurumu kimliğinden uzaklaşması geliyor. Müjdat Gezen'le bu konu başta olmak üzere, güncel konuları da kapsayan bir söyleşiye Halil Beytaş gerçekleştirdi.

-Özel televizyon kanallarının çoğalmasıyla birlikte filmcilerimiz için yeni olanaklar ortaya çıktı. Bugüne kadar yapılan işlere bakıldığında, bu olanakların neler getirebileceğini düşünüyorsunuz?

-Çok şey getireceği söylenemez. İki biçimde incelemek gerek bunu. Birincisi, bu rekabet kalite getirir mi; ikincisi, böyleli konfeksiyon tipi üretim kaliteyi düşürür mü? Türkiye'de teknik henüz yeterince gelişmiş değil. Ekiplerin bazen çekim için kamera bulamadıkları oluyor. Teknik bir yana, bu kadar rafine eleman var mı diye de bakmak lazım. Tabii ticari baktığınızda, alaturka baktığınızda bu bir eklemek kapısıdır. İşin aslına baktığınızda ise yapılan işlere kalite getirmediği görülmekte.

-Televizyon dizileri, kendini kanıtlamış sanatçıların etrafında örülüyor. Ama bu diziler, sanatçıyı o noktaya getiren kalitenin bir hayli uzağında.

-Çünkü bizim böyle bir

geleneğimiz yok. Bir dizi nasıl çekilir, bunu bilmiyoruz. Batı televizyonları bunu uzun yıllardır yapıyor. Biz 1.5 saatlik sinemacılıktan diziciliğe geçişi oynuyoruz. Bu süreçte yanlışlar olacaktır şüphesiz. Bunun sancısını çekiyoruz.

-Bu gelişmeler karşısında sizin tavrınız nedir? Önümüzdeki dönem yeni projeleriniz var mı?

-Ben ortalığın biraz durulmasını bekliyorum. Projeleşmeden olmaz. Ben Türkiye'ye geldiği günden beri televizyonla çalışan bir insanım. Geçimimi bundan, yani oyunculuktan elde etmek zorundayım. Bunu sürdüreceğim, ama daha seçici olmak lazım.

MSM'DE ALTERNATİF SANAT EĞİTİMİ

-Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ni oluşturan temel düşüncüyü öğrenmek istiyoruz. Sanat eğitimi veren resmi kurumların dolduramadığı bir boşluğa müdahale olarak nitelendirilebilir mi bu çaba?

-Burayı açtığımızda basın, biz hiçbir açıklama yapmadığımız halde, "alternatif eğitim" biçiminde bir yorum yaptı. Ve bu giderek doğrulandı. Çünkü bizde özgür ve özgün bir eğitim söz konusu. Yani yaşam boyu öğrenilen, sürekli öğrencilere soru sorduran, 2000'li yıllara koşmayı ya da yürümeyi değil, sıçra-

mayı amaçlayan, açık, demokrat ve bunun yanı sıra doğal bir eğitim. Bu YÖK'ün var olduğu hiçbir yerde yok. Konservatuvarın birinde kızım öğrenci, diğerinde de yıllardır ben öğretmenlik yaptım. İkisinde de bu yok. Ankara'da da İzmir'de de olduğunu sanmıyorum. Sanının ötesinde biliyorum. Örneğin, İstanbul Üniversitesi'nin bir tane sahnesi var. Bizim küçücük MSM'de öğrencilerin çalışabilmeleri için üç sahne var. Diğer okullarda olmayan, oyun yazma, mim, iletişim gibi derslerimiz var. Hocalarla öğrenciler arasında ilişki kuran öğretmenlerimiz var. Psikologumuz, özel doktorlarımız var. Bir de diğer okullarda olmayan Geleneksel Türk Tiyatrosu dersimiz var ki, Haldun Taner'in dediği gibi, kalıbını bundan alıp, yeni bir öze yoğurup, yeni bir tipte var etmeyi amaçlayan bir ders.

-Konservatuvarda verilen sanat eğitimi, çok sık eleştiri alıyor. Dahası, bu kurumlarda sa-

MÜJDAT GEZEN.
"MSM kurulduktan sonra 'tesadüfen' konservatuvardaki işime son verildi."

nat eğitimi verilemeyeceği iddia ediliyor. Buralar özgür sanat kurumları haline nasıl dönüştürülebilir?

VİZELERLE SANAT EĞİTİMİ OLMAZ

-Bir kere, konservatuvarların tabiatı YÖK'e aykırı. Vizeler, sınavlar, yasaklar... Konservatuvar en özgür eğitimi gerektirir. Burası ziraat ya da tıp fakültesi değil ki! Ama puan tutturmak söz konusu olduğundan, ziraat ya da veterinerlik fakültesini kazanamayıp, harp okulunu kazanamayıp bize gelen öğrenci var. Ben şahit oldum, eminim bölüm başkanı Yıldız Hanım da şahit olmuştur. Ne alakası var! Ziraat olmadı, tamam ne yapalım, bari aktörlük olsun! YÖK ile konservatuvarın tabiatı tamamen birbirine aykırı. Gelgelelim YÖK'e bağlı kurumlar.

-Konservatuvarın öğretim kadrosu içinden bu duruma bir tepki yok mu?

-Konservatuvarda YÖK'ten, yönetimden kaynaklanan korkunç bir baskı var. Örneğin, Tiyatro Bölümü'nü ele alalım. Tiyatro, bir usta çırak ilişkisidir. Bakalım İstanbul Üniversitesi'ne, sahne tabikati veren hocaların ustalıkları nereden geliyor? İkincisi, ben 60'lı yıllarda bu okulun öğrencisiydim. Hâlâ aynı şeyler yaptırılıyor. En ufak bir değişim, kabuğu çatlatma diye bir şey yok. Tersine, negatifler var.

-Konservatuvardan ayrılmanızla sonuçlanan olayı özetler misiniz?

-Ben bu düşüncelerimi, sık sık ve her yerde söyledim. YÖK'e karşı olduğum konservatuvar camiasında bilinmektedir. Ben MSM'yi açana kadar bir reaksiyon olmadı. MSM'yi açtım ve "bir rastlantı olarak" işime son verildi. Ben Geleneksel Türk Tiyatrosu dersleri veriyorum. Bu dersler bir kalıptır. Yani, Türk tiyatrosunun oluşmasına yönelik bir kalıptır. Bunlar onu da sevmiyorlar öyle sanıyorum. Şu anda idari mahkemeye başvuruyorum.

-MSM bugüne kadarki gelişimi içinde hedefini tutturabildi mi?

-Geçen yıl altı aylık çalışmanın

"Fatih gibi alatura bir semtte doğdum büyüdüm. Dikkat edin iyi sanatçılar aslında halk sınıflarından çıkar. Tiyatronun temeli gözlemdir. Yüksek ve dar muhitlerde bunu yapamazsınız."

sonunda bir gösteri yaptık. Bu gösteriyi izleyenler, bunlarda bir farklılık var tabirini kullandılar. Bu değişik tanımının altında yatan, bizim onlara yüklediklerimizden kaynaklanıyor. Bu tanımı olumlu biçimde kullandılar.

-Müjdat Gezen'i birbirinden çok farklı ortamlarda görmek mümkün. Ama bütün bunlarda, bulunduğu ortama göre değişikliğe uğramayan bir de tavrı var Müjdat Gezen'in. Bu tavır nereye yaslanıyor?

-Bulduğum ortam ne olursa olsun benim tavrımdan, karakterimden pek ödün olmuyor. Şunu söyleyebilirim, ben tipik, halkın içinden gelme bir insanım. Eğitimimle, olgularıyla, varmaya çalıştığım yerlerle ve davranışlarımla... Diyelim ki, İsviçre'de Almanya'da 1 Mayıs gecesine ya da 12 Eylül'ü telin gecesine katıldım. Geldim, burada da kabare programı yaptım diyelim. Bunun arkasındaki Müjdat Gezen hiç değişmiyor. Söylemek istediğimi, ama şu, ama bu ortamda söylüyorum. Ben o ortamları kendime uydurmaya çalışıyorum. Ortamların kalıbına girmek istemiyorum.

TUTUKLANIRSIN ÇIKARSIN

-Tavrınızla bulunduğunuz orta-

ma müdahale de ediyorsunuz...

-O mizahçılıktan kaynaklanıyor. Mizahçı, yönetimlerin ya da birtakım kişilerin yanında değil, karşısında olan kişidir. Eleştirel bir kişidir. Bu eleştiri yaparken kuşkusuz yalnız kaldığınız zamanlar olur. Öyle devirler yaşarki ülkeler, tutuklanırsınız, çıkarsınız... Ama bunlar sizi, "vazgeç ya bu işten"e götürmez, sizi kamçılar. Ben kendimi öyle görüyorum. Üstelik de içinde bulunduğum muhitler, ödün vermeyi çağırıştıran ve ödün vermeye elverişli olmasına rağmen.

-Eleştirel bir tavırda, az eleştiri-çok eleştiri olmuyor galiba...

-Tabii. Yıllardır Türk toplumu böyle şartlandırdılar. İnsanlarda otosansür mekanizması kurdular. Televizyona bir şey yapacaksınız, daha yazarken, "bu geçmez" diye düşünüyorsunuz. Böyle devreler geçirdik. O dönemlerde de çok ödün veren bir kişiliğim yok.

-"Halkın içinden gelme bir kişiyim" dediniz. Biraz açar mısınız?

-Babam memurdu. Annem de ev kadını. Fatih gibi, alaturka bir semtte doğdum, büyüdüm. Sosyetenin ya da varlıklı bir ortamın içinden gelmedim.

-Bunun size kazandırdığı şeyler oldu mu?

-Bir kere mesleğim, gözlemlerim açısından yararlı oluyor. Dikkat edin, iyi tiyatrocular aslında hep halk sınıfından gelme insanlardır. Tiyatronun temelinde gözlem yatar. O gözlemleri yüksek ve dar muhitlerde yapamazsınız.

-Bugün bir 'sanatçı prototipi oluşmuş' gibi. Bu sanatçı tipi televizyonda, basında, yani insanların önünde son derece güncel. Ama taşıdığı kaygılar ve üretilenler itibarıyla insanların uzağında. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

-Ben sanatçı olduğum için burada yapacağım yargılama, onları yargılıyormuşum gibi algılanır. Bu nedenle ancak kendi fikrimi söyleyebilirim. Ben öyle olması gerektiğini düşünmüyorum. Öyle olmaması için çalışıyorum. ■

Leonardo her şeydir!

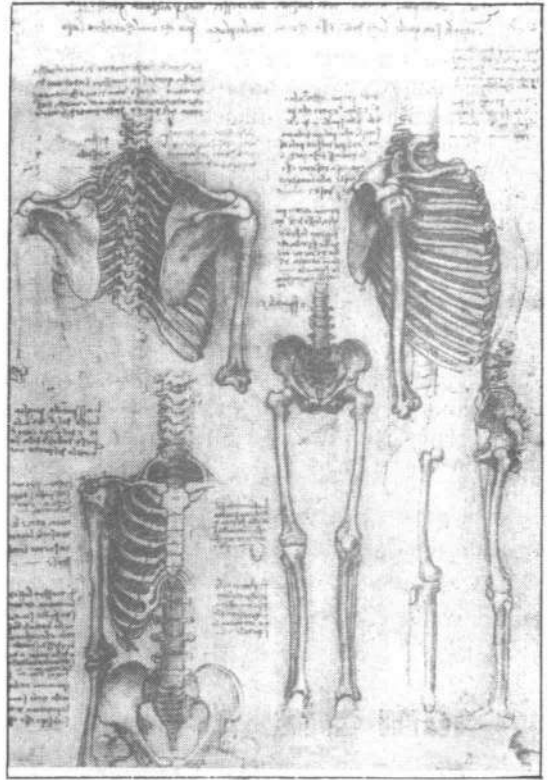
Tüm zamanlar içinde, "yerinde durmak bilmeyenler" listesi- nin ilk sıralarında sayılması gereken **Leonardo Da Vinci**'nin, başından inanılmayacak nitelikte binbir serüven geçmiş ve

Defterler. (Leonardo Da Vinci, Hil Yay., Çev: Turhan Ilgaz-Hakan Yılmaz, 114 s.)

günüme ancak 31 bölümü ulaşabilmiş *Defterler*'i özenli bir baskıyla okura sunuldu. Az ama öz çalışmasıyla tanıdığımız Hil Yayınları, "10. Yıl Kitabı"yla çağı kadar -belki de daha çok- geleceğin insanı olagelmış

Leonardo'ya yönelik, kutlanması ve herkesin katılması gereken bir saygı duruşunda bulunuyor. **Leonardo Da Vinci**'nin yalnızca Mona Lisa'nın yaratıcısı olmadığını, ilgi alanının neredeyse sınırsız olduğunu, bilenler biliyor kuşkusuz. Ama *Defterler*, bu "ansiklopedik bilgi"yi daha da somutlaştırıyor, sıcaklaştırıyor, gerçek bir dehayı doğrudan, aracı

Leonardo Da Vinci'nin anatomi çalışmalarından bir örnek.

kullanmadan tanıtıyor.

Heykel, müzik, mimari, mühendislik, tıp, havacılık... Görsel algılamayı duyuların en önemlisi olarak kabul eden bir beyin, çevresinde gözlenebilecek ne varsa gözlemiş, gözlemlerini de en ince ayrıntılarına kadar yazmış. Her biri tek tek yapıtlar üstüne yazılı

binlerce sayfa not tutmuş adamımız. Kumaş kıvrımlarının yapısını, tarihi resimlerde şekilleri resmetmenin yolunu, gece sahnesinin ya da beyaz şekillerin nasıl resmedileceğini, fırtınanın nasıl betimleneceğini, kuşbakışı perspektifi, bir grup insan arasında konuşan birinin

ÇANAK ANTEN

Aylık edebiyat-sanat-düşün dergisi *Karşı*'nın 66. sayısı, bir süre önce intihar eden **Kaan Ince**'nin dört şiiriyle açılıyor. "... kaç kuytuda paslanıyor yalnızlık? üşüyorum. gideceğim. / ve ben güzün ağlayacağım / sulara çekileceğim dönerken balıkçılar / yakamoz göreceğim dümensiz simsiyah gözleri / öleceğim / ve ben..." demiş genç şair. İpuçları...

Prof. Dr. Osman Nuri Türkay'ın hazırladığı ve yakında yayımlanacak olan *Batı Filozofisi* adlı kitabın önsözünü kapsayan "Filo-

zofi Üzerine"; **Muhsin Şener**'in konuyla ilgili kavramları sorguladığı "Yazar ve Ötesi"; **Mehmet Yaşar Bilen**'in "Dil Nedir"; **Necdet Ökmen**'in, *Vüs'at O. Bener*'in kitabı *Bay Muannit Sahtegün*'in *Notları*'ni eleştiren "Azdeyişler" başlıklı yazıları da *Karşı*'da yer alıyor.

Hüseyin Yurttaş, Arife Kalender Önel, Tamer Dursun, Ş. Avni Ölez, Yalçın Aydın Ayçiçek, Kırkor Yeteroğlu, Nevzad Odyakmaz, Sevil Aşar ise bu sayının şairleri.

* * *

Ekim 1992 tarihli *Damar*

dergisinde **Alaattin Topçu** "Kişilik (Kimlik) Sorunu" başlıklı yazısıyla, bir süre önce Ankara'da kurulan Edebiyatçılar Derneği'yle ilgili düşüncelerini yazmış. **Diñçer Sezgin**, bir süre önce ölen sanatçı **Yavuzer Çetinkaya**'nın *Savaş ve Doğum* adlı kitabıyla Haldun Taner Öykü Ödülü'nü kazanmasını, kimi soru ve ünlüm işaretleriyle birlikte yorumluyor. **Halim Şafak** ise "Dağları Dansa Kaldıran İşçi" başlıklı yazısıyla **Ahmet Ada** şiirini ve şairin son çıkan kitabı *Vakit Yok Hüzünlenmeye*'yi değerlendiriyor. **Şafak**,

"Kömür ve leylak kokusu- nu birlikte duyanlar için, bir halkın önüne durulmaz uğultusuna çağırıyor bizi. Tabii gelişkin bir estetik bilinçle" diyor kitap için.

* * *

Ankara'da İngilizce olarak yayımlanan *Turkish Daily News* gazetesinin Genel Yayın Yönetmen Yardımcısı **İsmet İmset** tarafından altı yıllık bir çalışma sonucunda hazırlanan "PKK-Türkiye'de Ayrılıkçı Şiddetin Tarihi (1972-1992)" adlı rapor geçtiğimiz hafta içinde satışa çıkarıldı.

nasıl çizileceğini, çeşitli buluşlar için aklı uyarına ve uyandırmanın yollarını, "en güvenilir kaynak"tan okuma fırsatı... Bitmedi! Uyandıktan sonra ya da yatmadan önce alacakaranlıkta çalışmanın gerekliliği, bir yüzün biçiminin akılda nasıl tutulacağı, insan bedeninin iç yapısını tanımanın önemi konusundaki merakınızı da gidereceksiniz.

Bizim Haliç için de bir köprü öneren ve öneri mektubunu "Leonardo nam kafir" diye imzalayan, şu anda belli bir mezan olmayan ünlü İtalyan için Giorgio Vasari adında tanışmadığımız

biri, 1550'de şöyle yazmış: "Araştırmaları ve yapıtlarının sonucunda dinden sapan öyle bir öğretiye bağlanmıştı ki hiç bir inancı benimsememiş ve Hristiyan olmaktan çok filozof olmaya yönelmişti."

Bundan yüzlerce yıl önce düşülen bu notların önemini, neden okunması gerektiğini söylemeye bile gerek duymuyoruz.

Solak olan **Leonardo**, "zamanında", tersten yazmış yazacaklarını. Yani metinlere bir ayna tutmadan okumak bir hayli zormuş. Şimdi böyle bir sorunuz olmadığının da belirtelim! ■

Sam Shepard'ın yaşam günlüğü

ABD'li oyun yazarı ve aktör **Sam Shepard**, ülkemizde *Vahşi Batı* ve *Aç Sınıfın Laneti* adlı oyunlarıyla tanınıyor daha çok. *Motel Günlükleri*, tiyatro ve sinema dünyasındaki bir "yaşayan efsane"nin arkasındaki kişilikle buluşturuyor bizi.

Shepard, bir yaşam günlüğü tutmuş: *Illino-*

Motel Günlükleri, (Sam Shepard, Can Yay., Çev: Ülker Ince, 170 s.)

isteki doğumunu, Guam, Pasadena ve Güney Kaliforniya'nın kırsal bölgelerinde geçen çocukluğunu; tarım işçisi, garson, rock müzikişi, tiyatrocu, film oyuncusu olarak yaşamın derinliklerine yaptığı yolculukları anlatıyor. Parçalı bir öyküleme ya da hızlandırılmış bir film tekniğiyle yazılmış olan bu öykü, aynı zamanda, *Körinancılar* adlı oyunu ile yönetmenliğini **Wim Wenders**'in yaptığı *Paris-Texas* filminin ana eksenini oluşturuyor. Yazar, kısa notlar, öykücükler, anılar, şiirler ve fotoğraflarla yaşamından görüntüler sunarken, Amerikan yaşamının etkileyici bir profilini de çiziyor.

"Doğal kadına doğrultulmuş" bir rota ve başka insanlara karşı duyulan umutsuz yabancılaşmanın saklanmadığı bir kitap. ■

YENİ ÇIKANLAR

Kendini Kanatan Düşler. (Halim Şafak, Yazıt Yay., 64 s.)

"Hep uçurumlara adadım / ben ömrümü / terli bir merhabayla / patlardım ürkek / ah uçurtmalar / ah çocuklar / çocuklara anlatın suçumu" diyen **Halim Şafak**'ın ilk şiir kitabı. **Ahmet Ada, Şafak**'ın şiirindeki "Bireyin odağında yansıyan bir toplumsallıktan söz ediyor arka kapak yazısında ve şöyle devam ediyor: "Halkın yaşamından devingen görüntüler yakalayıp simgesel bir dile dönüştürüyor. Bir de müthiş bir doğa tutkusu gözleniyor ki, o da durağan değil, sürekli hareket halinde. Öyle ki şehrin kenar mahalleleri bile dağlara yürüyor onda." Küf kokusu ve ölüm yerine, umut, sevgi, irade ve coşku öneriyor **Halim Şafak**... "Yalım yalım yanan öpüşü üzümlerin / ben ağaçların yeşeren çıvgını / cümle yangınlara raziyim / uyumak bilmeyen bir dağım / dinmek bilmeyen bir yağmur / umarsız gerdeklerin sağdıcı / sonsuz yangınların kavyim..."

Muhteşem Gatsby. (Scott Fitzgerald, Papirüs Yay., Çev: Can Yücel, 176 s.)

F. Scott Fitzgerald (1896-1940) Amerikan edebiyatının **Faulkner**, **Hemingway**, **John Dos Passos**, **Ezra Pound** gibi dev yazarlar yetiştirdiği bir dönemde, büyük umutlarla izlenen genç bir deha olarak başladığı yazarlık yaşamını içkiye boğarak sona erdirmiş, 44 yaşında unutulmuş olarak ölmüştür. **Fitzgerald**'ın başyapıtı olarak değerlendirilen **Muhteşem Gatsby**, Birleşik Amerika'nın kendine özgü "yükselme" temasını ve "Amerikan Düşü"nü temel alır. Caz çağı üzerine gerçek bir belge diye tanımlanan bu yapıtında yazar, paranın her şeyden fazla önem taşıdığı bir toplumdaki yapay değerleri açık seçik ortaya koyar.

Meclisler ve Partiler. (Erol Toy, Çoğul Yay., 235 s.)

İlk basımı 1989'da yapılan bu kitabında **Erol Toy**, "Özellikle tarihin keşişme süreci hızlandığında tartışmalar, Türkler üzerine yoğunlaşır. Pek çoklarına göre Türkler; göçebe olduklarından yerleşme bilincinden yoksun... Endüstri toplumuna dönüşemediklerinden sınıf olgusundan habersiz... Bu nedenle de demokrasiden nasipsiz, ilkel ve barbar bir toplumdur... Acaba öyle mi? Ya yerleşme alışkanlıkları çok köklü olduğundan, girdikleri hiçbir yerden çıkmamışlarsa! ... Ya toplumsal düzenleri 'kamu mülkiyeti'ne dayandığından, sınıflaşma bir türlü gerçekleşmiyorsa! ... Ve demokrasileri çok sağlam bir seçim bilincine dayandığı için, kendi yöneten ve yönlendirenlerini bile şaşırtabiliyor-sa! ..." diyor. Güncel tartışmaların çalkantisına yelken açmak amacını taşıyan bir kitap.

Beşikçi'nin Savunduğu Görüşler Üzerine. (Meral Güneş, Umut Yay., 95 s.)

Aktışlığı "Milliyetçilik Yeni Çıkmazlara, Sınıfsal Bakış Açısı Kurtuluşa Götürür" olan elimizdeki kitapta, **Beşikçi**, Kürt ve Kürdistan gerçeğini bilimin bir gerçeği olarak savundu. Ama o bu gerçeği savunurken tek yönünlüğe düşmekten, olay ve olgulara Kürt ve Kürdistan merkezli bakma hatasından kendisini arındıramadı... **Beşikçi**, çoğu yerde tek yanlılığa düşerek ML bilimini yadsıyan ya da ona ters düşen şeyleri savunma durumuna düşmüştür. Ve bu nedenle de birbirinin tekrarı olan kitaplarında çeşitli konular özgölünde tek yanlılık, antibilimsellik ve özellikle ezen ulusun aydını olmanın psikolojik ezikliğiyle inkarcılığa varan yerler vardır" deniyor.

Dertsiz başa...

Genç Bekâr Bayan Aranıyor. (Single White Female) / **Yönetmen:** Barbet Schroder / **Senaryo:** Don Ross / **Görüntü Yönetmeni:** Luciano Tovoli / **Müzik:** Howard Shore / **Oyuncular:** Bridget Fonda, Jennifer Jason Leigh, Stefan Weber.

Iki genç kadın arasındakî "akıllara seza" türden bir mücadeleyi anlatan *Genç Bekâr Bayan Aranıyor*, psikolojik gerilimi ince ince işleyen ve tırmandıran bir yapım. Filmin iki kahramanından Allie, sevgilisinden ayrıldıktan sonra evini, yaşamını ve yalnızlığını paylaşacak, ona dost ve arkadaş olacak bir kiracı aramaya başlar. Gazeteye verdiği bir ilana çok geçmeden Hedy Carlson adında genç bir kadın müracaat eder. Uyumlu ve anlayışlı bir insan portresi çizen Hedy'i evine pansiyoner olarak alan Allie, başına sardığı müthiş belanın farkına varmamıştır. Başlangıçta iki kadının bir evi ve günlük hayatın küçük zorluklarını paylaş-

JENNIFER JASON LEIGH. "Tuhaf, genç, bekâr bir bayan" rolünde.

mak üzere kurdukları hoş dayanışma, giderek yerini Hedy'nin önlenemez sahiplenme isteğine

birakır. Durum gittikçe bir felaket halini alır. Allie, yaşamına kasteden bu beladan kurtulmak için mantığının onayladığı her yolu denemek zorunda olduğunu fark ettiğinde, kurallarını Hedy'nin koyduğu bu oyunun bir tek sonu olabileceğini de anlar.

Başrollerini **Mickey Rourke** ile **Faye Dunaway**'ın paylaştığı *Bar Kelebeği* (*Bar Fly*) ve **Jeremy Irons** ile **Glenn Close**'un bir araya geldiği *Talihin Dönüşü*nden (*Reversal of Fortune*) tanıdığımız **Barbet Schroeder**'in imzaladığı, ilginç ve kuşkusuz feministleri çileden çıkaracak bir film. ■

Uçakta sıkıntı!

Uçak. (Airplane) / **Yönetim:** ZAZ / **Görüntü Yönetmeni:** Joseph Biroc / **Müzik:** Elmer Bernstein / **Oyuncular:** Robert Stack, Llyod Bridges, Peter Graves, Leslie Nielsen.

Ülkemizde daha çok "Çıplak Silah" filmleri ve *Şeytan Çıkaran*'la tanınan **Leslie Nielsen**'li *Uçak* (*Airplane*) adlı güldürü, sinemalarımızda *Uçak*; *Çıplak Silah*, *Çıplak Silah 2.5*, *Hayalet*, *Top Secret* ve *Hot Shots* adlı "hasılat rekortmeni" filmlerin yaratıcıları **Jim Abrahams**, **David ve Jerry Zucker** üçlüsünün ortaklaşa olarak hem senaryosunu yazdıkları hem de yönettikleri bir film. Kısaca ZAZ olarak anılan ekibin yakında ülkemiz sinemalarında da gösterilecek olan filmiye *Çıplak Silah 33 Tam 1/3* adını taşıyor.

Fırtına bulutlarının ortasında beşik gibi sallanan dört motorlu bir

uçağın mürettebatı ve yolcuları... Kısa bir süre sonra, yolcularının çoğunun ve pilotların -pilot rollerinden birinde LA Lakers basketbol takımından tanıdığımız **Kerim Abdülcabbar** da vardır- tümünün uçakta yedikleri balıktan zehirlendiği ortaya çıkar. Uçağı kullanan kimse kalmaz. Balık yememiş yolcuların arasındaysa, uçaktakilerin tek umudu olarak, uzun yıllar önce tek motorlu bir savaş uçağı kullanmış emekli bir pilot bulunmaktadır.

Kimi eleştirmenlere göre ZAZ'ın kedi olalı tuttuğu en iri fare olan *Uçak*, çok şey beklenmeden, yalnızca zaman doldurmak için izlenebilecek bir film. Uçakta sıkıntı... ■

KEDİ GÖZÜ

Yunanistan'ın hem tarih, hem konum açısından en büyük ikinci kenti sayılan Selanik'te 33 yıdır sürdürülen Ulusal Sinema Festivali, bu yıl ilk kez uluslararası nitelik kazanıyor. 6-15 Kasım tarihleri arasında yapılacak olan festivalin en önemli ilkesi, yeni kuşak sinemacıları tanıtmak, ilk ve ikinci filmlerini yapmış yönetmenleri desteklemek olarak açıklandı.

Uluslararası yarışma, ulusal yarışma ve "Yeni Ufuklar" bölümlerinden oluşan festivalde İranlı yönetmen **Abbas Kiarostami**, ABD'li yönetmen **John Huston** ve Kanadalı yönetmen **Atom Egoyan** toplu gösterileri yer alıyor. Bunların yanında "Yeni Rus Sinemasına Bir Bakış", uluslararası ödüllere sahip filmler gösterisi, Fransız ve Yunan film arşivlerinden seçilenler ve **Orson Welles**'in *Don Kişot*'u da programda yer alıyor.

Festivalde birinci seçilen filme "Altın İskender" ödülü verilecek.

Züğürt tesellisi ırkçılık

Yazan: İsrail Horovitz / **Türkçesi:** Fatoş Dilber / **Yönetmen:** Dilek Türker / **Dekor-Kostüm:** Naz Erayda / **Oyuncular:** Mürsel Yaylalı, Yaşar Kurt, Aydoğan Temel / **Salon:** Karaca Tiyatrosu.

Bir ırkın diğerine üstünlüğü üzerine kurulu politikalar ve "her şeyini" yitiren insanlar... İrkçilik, bu "yitmiş ve yitirmiş" insanların taşıdığı potansiyel şiddeti, "yitme ve yitirme" nedenlerine yöneltmelerini engelleyen bir yol olageldi tarihte. Çünkü bir ırka aidiyet doğuştan geliyordu. Toplumsal hiyerarşinin en altında yer alanlar için bile o ırktan olmayanlar karşısında, başlı başına bir değer oluşturunuyordu.

"İnsan hakları", "insanlık ideali" gibi soyut, her durumda yeniden biçimlendirilebilen kavramların "mal sahibi" Batı uygarlığının "ileri ve demokratik" toplumlarında ırkçılık resmen yasak. Bu bir gerçek... Ama bir ideoloji olarak ırkçılığın "masum" araç ve biçimlerle sürekli üretmekte olduğu da bir başka gerçek. Tiyatro Ayna'da sahnelenen, ABD'li Musevi yazar **İsrail Horovitz**'in *Amerika Nerde misin* adlı oyunu, özellikle Los Angeles ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerindeki son gelişmelerle tekrar güncellik kazanan ırkçılık sorununa el atıyor.

Oyunun kahramanları bizler için pek yabancı değil. ABD'nin "İyi olan kazanır; ama diğer iyi olanı safdışı bırakarak!" ilkesinin "demokratik" ortamında, kaybetmiş ve gidecek de gözden çıkarılmış iki öfkeli genç ve bu öfkeye maruz kalan, yabancı elde bir Hintli. Gençler daha önce ıslahevine girmiştir ve halen "şebek surat" bir sosyal hizmet uzmanının denetimindedirler. Şebek surat, gençlerin topluma duydukları öfkeyi denetleyecek -yok etmek değil denetlemek; eğer yok etmek amaçlanmış olsaydı, bir sosyal danışmandan daha fazlası gerekirdi- bir sübaptır. Tıpkı kenar mahalle dekorunun ayrılmaz parçaları tel örgüler, eski lastikler, demir parmaklıklar ve çöp kutuları gibi... Bütün bunlar, gençler öfkeli olduklarında tekmelesinler diye hazır beklemektedir.

AYDOĞAN TEMEL, MÜRSEL YAYLALI, YAŞAR KURT, *Amerika Nerde misin*'in başarılı oyuncular.

Tüm bunlara bir de Hintli eklenecektir: Otobüsün uğramadığı bir durakta beklemekte olan, tek kelime İngilizce bilmeyen bir Hintli. Omuzlarında çok sayıda ayak izi taşıyan iki genç için aşağılayabilecekleri, tüm itilmişliklerinin acısını çıkartabilecekleri bir nesne. Dil bilmemektedir. Esmer tenlidir ve başında bir sarık taşımaktadır.

Amerika Nerde misin, belli bir sorunu anlatmayı hedefleyen, hedefine kilitlenmiş bir metin. Geniş ve derin bir toplumsal analiz getirmek yerine, hedef konudan diğerlerine atıflar yapıyor. Dolayısıyla karakterleri, öğeleri ve kurgusuyla, hiçbir noktada "potluk" yapmayan bir oyun. Sahne dili de bu özelliklerine uygun, bir slayt gösterisi doğrudanlığında ve sert. Sonuç olarak Broadway dışı eleştirel Amerikan oyunlarının tipik bir örneği.

Metnin özellikleri yönetmen **Dilek Türker** tarafından son derece iyi algılanıyor ve kimi yerinde eklemelerle yansıtılıyor. Şiddet gösterilerinin yer aldığı sahneler, klasik salon düzeninin elverişsizliğine karşın, **Naz Erayda**'nın sahne tasarımından

destek olarak oldukça iyi kotarılıyor. Ancak Hintli'nin kolunun bıçakla yaranılması ve bir iki dayak sahnesinin diğerleri düzeyinde "rahatsız edici" olmadığını, amacına ulaşmadığını, dolayısıyla belli bir soğumaya yol açtığını belirtelim.

Aydoğan Temel, saldırgan Murph rolüyle, ritim olarak oyunun taşıyıcılığını yapıyor. Ortaya koyduğu enerji, oyunun sürükleyiciliğinin temelini oluşturuyor. Klinik düzeyde saldırganlığı sergileyebilmek için çok sayıda ayrıntı çıkartıyor ortaya. Ama bu güzel ayrıntılar, zaman zaman birbirini boğuyor, disipline edilmeleri gereği kendini hissettiriyor. **Mürsel Yaylalı** Hintli Gupta rolüyle, Murph'ün saldırganlığı karşısında, oyunun diğer ucunda bir denge kuruyor. Gözleri ve bedeniyle, sesizliği kullanarak konuşuyor. Başarılı. **Yaşar Kurt**, rolüne en rahat giren oyuncu. Oynadığını hissettirmeyecek kadar rahat.

Amerika Nerde misin, 1.5 saat boyunca seyirciyi oyuna bağlayabilecek, genç oyuncuların enerjileriyle dikkati çekecek bir oyun. ■

HALİL BEYTAŞ

Yarışmada ilk üç sırayı Rozita Agllero, Gisele de Siqueida ve Elke de Guirada paylaştılar.

Japon İkebana'sı Ankara'daydı

Ankara'da Japon Haftası etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen İkebana yarışması AÜ Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde yapıldı.

Japonya'nın en eski gele-

neklerinden biri olan İkebana, "çiçek düzenleme sanatı" anlamına geliyor. Çeşitli çiçeklerin ve ağaç dallarının belirli bir sembole bağlı kalınarak düzenlenmesinden oluşuyor.

Ankara'da düzenlenen yarışma sonucunda ilk üç sırayı **Rozita Agllero, Gisele de Siqueida ve Elke de Guirada** paylaştılar.

Kadıköy Belediyesi'nde söyleşiler

Kadıköy Belediyesi Kültür ve Sanat Merkezi kültür etkinliklerini Kasım ayında da sürdürüyor. 4 Kasım saat 18.30'da **Aydın Boy-san**'ın "Mimarlık Çevre ve İlişkileri", 7 Kasım saat 15.00'te Prof. **Kerim Silivrilî** "Atatürk'e Ait Anılar" ve 11 Kasım saat 18.30'da **Şaziment Arolat**'ın katıldığı söyleşiler var.

Diğer yandan, Kültür ve Sanat Merkezi ile MSÜ Dağcılık Kulübü ve Karıncalar Yürüyüş Grubu'nun organizasyonu olan "doğa yürüyüşleri"nde 8 Kasım'da Güney Köy'e ve 15 Kasım'da Kemerburgaz'a geziler var.

Uluslararası

10. İstanbul Gitar Festivali

Uluslararası 10. İstanbul Gitar Festivali bu yıl 9 Kasım-3 Aralık tarihleri arasında yapılıyor. Atatürk Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecek festivalin programı şöyle:

9 Kasım saat 19.00'da İspanya'dan Paco Pena Flamenco Topluluğu, **Paco Pena, Belen Fernandez, Angel Gabarre, Jesus Losada** ve **Jesus Heredia**; 10 Kasım'da

Paco Pena Flamenco Topluluğu, 12 Kasım'da Almanya'dan **Michael Troster**, 17 ve 19 Kasım'da Rusya'dan Balayka Topluluğu, 24 Kasım'da Yunanistan'dan **Kosta Koçiolis**, 26 Kasım'da Rusya'dan **Aleksandr Frauçi** ve son olarak 3 Aralık'ta Almanya'dan Helmut Gert-hardt-Werner Nowak Gitar ikilisi'ni izleyebilirsiniz.

"Geleneksel Türkiye" fotoğraf yarışması sonuçlandı

Ankara'daki Yeni Yüksek-tepe Kültür Derneği tarafından düzenlenen ve bu yılki konusu "Geleneksel Türkiye" olarak belirlenen İkinci Ulusal Fotoğraf Yarışması sonuçlandı. Yarışmanın Siyah-Beyaz Baskı dalında birincilik ve ikinciliği "Faytoncu" ve "İsmail Usta" adlı fotoğraflarıyla **Cem**

Turgay, üçüncülüğü "Demirciler" ile **Cüneyt Erol** kazandı. Renkli Baskı dalında ise "Renk ve İlmik" ve "Güneydoğu'da Ağa Çadırı" fotoğraflarıyla **A. Vahap Aksan** birincilik ve ikinciliğe değer görülürken, üçüncülük ödülü "Yaşantımızdan Bir Kesit" adlı fotoğrafıyla **Doğan Yaşar**'a verildi.

Yarışma sonunda sergilenmeye değer görülen 100 yapıt, derneğin sergi salonunda 7 Kasım'a kadar izlenebilir.

Babîlî Cumhuriyet Futbol Turnuvası

Eminönü Belediye Başkanlığı'nın düzenlediği Babîlî Cumhuriyet Futbol Turnuvası'nın dördüncüsü 2 Kasım-21 Aralık tarihleri arasında yapılıyor. "Gündüz Kılıç Grubu", "Samim Var Grubu", "Namık Sevik Grubu" ve "Altan Erbulak Grubu" adı altında dört grupta gerçekleştirilecek olan turnuvaya **Cumhuriyet, TRT, Türkiye, Tempo, Nokta, Milliyet (EP), Hıbr, Gündem, Meydan, Spor Dergisi, Hürriyet, AA, Yeni Asya, Milliyet, Tercüman, Bugün, 2000'e Doğru, Dünya, Ant-rakt** ve **Sabah** katılıyor.

Başkaldırı ve disiplin

Tem Sanat Galerisi, 3 Kasım 2 Aralık tarihleri arasında, **Ertuğ**'un ABD'de gerçekleştirdiği, ağırlıklı olarak soyut ve dışavurumcu öğelerin yer aldığı resimlerden oluşan bir sergiye yer veriyor. Resmi, "sınırsız bir başkaldırı ile müthiş bir disiplin" olarak niteleyen **Ertuğ**, akıcı ve parlak bir renk çöküşüyle insan ve yaşam ilişkilerinin dinamik ve değişken görüntülerine yer verdiği resimlerinde, görsel ve anlamsal açıdan sorgulayıcı bir tutum sergiliyor.

Kent ve Yaşam Söyleşileri

Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi'nin düzenlediği "Kent ve Yaşam Söyleşileri"nin Kasım ayındaki ilk konuğu, Mimar Sinan Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. **Ataman Demir**. Saat 18.30'daki söyleşide **Demir** "Anadolu Kervansarayları" konusunu işleyecek.

GENÇLER!

Üç hafta kadar önce İstanbul Ferit İnal Lisesi öğrencileri bir arkadaşlarının doğum gününü kutlamak için gittikleri Yeşil Köşk Restoranı'nda, Okul Müdürü **Bülent Tunali**'nin ihbarı üzerine polis tarafından basılarak, Paşabahçe Emniyet Amirliği'ne götürülmüşler. Gerekçe olarak, okuldan kaçtıkları ve içkili bir lokantaya okul formasıyla gittikleri söylenmiş. Başkomiser "Bir daha karşına çıkmayın, yoksa okul hayatınız biter" diye öğrencilerin tek tek adını almış. Olaydan bir hafta sonra okul idaresi de "İçkili yere okul formasıyla gidemezsiniz" demiş. Öğrenciler hakkında, Emniyet Amirliği'nden gelecek rapora göre disiplin cezası uygulanacak.

Ankara'dan kısa kısa...

● Edebiyatçılar Derneği tarafından İmar Müdürlüğü konferans salonunda düzenlenen Edebiyat Akşamları, 'Neyin Peşinde Bu Şiir' adlı konferans ile sürüyor. **Behçet Aysan**'ın yöneteceği, **Ahmet Erhan**, **Metin Altıok** ile **Ali Cengizkan**'ın katılacağı ve 1970'li yılların şiir açılımının anlatılacağı programı 3 Kasım saat 18.00'de izleyebilirsiniz.

● Çankaya Belediyesi tarafından düzenlenen sanat söyleşileri her çarşamba saat 18.00'de Mithatpaşa konferans salonunda. Söyleşilerin bu haftaki konusu **İsmail Altıok** "Resimde kimlik arayışı" konusunu tartışıyor.

Sincan Belediyesi'nden karikatür yarışması

Ankara Sincan Belediyesi, karikatür sanatını desteklemek ve sanatçıları teşvik etmek amacıyla bir karikatür yarışması düzenledi. Daha önce yayımlanmamış en fazla dört karikatürle katılınabilecek "Birinci Karikatür Yarışması"nda ödülleri, birin-

ciye 20 milyon, ikinciyeye 15 milyon ve üçüncüye 10 milyon lira olarak belirlendi. Ayrıca mansiyon alan yarışmacılara üçer milyon lira verilecek. Danışma jüri üyesi olarak Belediye Başkanı **Aziz Gürsoy**'un görev aldığı, **Turhan Selçuk**, **İsmail Gülgeç**, **Zafer Zorlu**, **Muhittin Koroğlu** ve **Metin Peker**'den oluşan seçici kurulun seçeceği yapıtlar Ankara ve İstanbul'da sergilendikten sonra albüm haline getirilecek.

Yarışmaya katılmak isteyenlerin yapıtlarını en geç 15 Aralık tarihine kadar Sincan Belediyesi Eğitim Kültür ve Sosyal İşler Danışmanlığı'na göndermeleri gerekiyor.

İstanbul'da sergiler

● **Blagoja Drnkov** ve **Risto Sapkar**'ın çalışmalarının yer aldığı 'Makedonya'nın Kültür Zenginliği' fotoğraf sergisi, Kadıköy Belediyesi Kültür ve Sanat Merkezi'nde 6-28 Kasım tarihleri arasında izlenebilir.

● **Lütfü Özsoy** ve **Yusuf Özel**'in resimlerinden oluşan karma sergi Erenköy Sanat Galerisi'nde 13 Kasım'a kadar sürüyor.

● Özbek ve Kazakistanlı sanatçılar Prof. Dr. **Ahmetof Rahim** ve **Zeynep Tusipova**'nın karma resim sergisi 4 Kasım'a kadar GESAM Kültür ve Sanat Merkezi'nde.

Ressam Memedoğlu'ndan resim dersleri

Ressam **Avni Memedoğlu**, Yenidil Sanat Galerisi'nde geçtiğimiz yıl başlattığı atölye çalışmalarını ve derslerini sürdürüyor. Bu dersler için şunları söylüyor **Memedoğlu**: "Kapalist emperyalizm ve işbirlikçi uydu ülkelerin, temiz halk yığınlarını yozlaştırmaya yönelik 'kültür ve sanat ideolojileri' paralelinde, çirkin 'sanat simsarlarıncı', çirkin bir meta durumuna düşürülen resim sanatının; beyzadele- rin ve hanımefendilerin lüks salonlarını süsleyen bir mo-

bilya aksesuarı olmayıp, yaratıcılığa dayalı, geniş bir kültür, sağlam teknik ve yoğun bir işçilik ürünü, ulusal, toplumsal ve evrensel sorumluluk taşıyan, kalıcılığı amaç edinen bir uğraş ve beceri olduğuna inananlar içindir."

Altıyol, Halitağa Cad. Şemsitap Sk. No. 2, Dikici İşhanı teras katındaki derslere katılmak isteyenler her gün saat 9-12 ve 20-24 arasında 347 76 65 ve saat 14-19 arasında da 337 84 83 numaralı telefonları arayabilirler.

Stüdyo İmge'nin Ekim sayısı çıktı

Aylık müzik dergisi **Stüdyo İmge**'nin Ekim sayısı çıktı. "Uç noktaların töredışı- lığında gezinen grup" başlığıyla **Extreme**'in, "pop'un radikal soluğu" **Suzanne Vega**'nın, "Garip bir çift" **Maximal Punch Effect** ve **Beckett**'in, "sıradışı jazz müzisyeni" **Andy Sheppard**'ın ve "Blues'da overdoze" **Janis Joplin**'in tanıtıldığı bu sayıda, Akbank'ın ekim ayında düzenlediği Uluslararası Caz Festivali'ne yer veriliyor. Ayrıca "müzik sisteminin yöneticisi ve güç üreticisi" amplifikatörler, "Müzik Dersleri" köşesinde efektler, "Enstrüman Dünyası"nda gitar amplifikatörleriyle ilgili bilgi veriliyor.

Stüdyo İmge'nin editörlüğünü yapan **Murat Beşer** bu sayıdan itibaren "özel bir durum" söz konusu olmadığı sürece sayfalarında Türk pop'una yer vermeyeceklerini söylüyor. Ancak bu karar yerli rock grupları için geçerli değil.

Ömer Uluç'un **Watteau'dan Çıkartma** adlı çalışması (98x72 cm.).

● **Alaattin Aksoy**, **Avni Arbaş**, **Ali Atmaca**, **Cevat Dörel**, **Neşe Erdok**, **Bedri R. Eyuboğlu**, **Eren Eyuboğlu**, **Leyla Gamsız**, **Hamit Görele**, **Neşet Günel**, **Nuri İyem**, **Zeki F. Izer**, **Bihret Mavitan**,

Zühtü Müridoğlu, **Kemal Önsöy**, **Hale Sontaş**, **Ömer Uluç**, **Adnan Varınca** ve **Şenol Yorozlu**'nun yapıtlarından oluşan **Çeşitlemeler-5** resim sergisi 14 Kasım'a kadar **Galeri Lebriz**'de.

11. TÜYAP İSTANBUL KİTAP FUARI

Milyonlarca sayfada devr-i alem

Tüm Fuarçılık Yapım A.Ş. (TÜYAP) tarafından düzenlenen 11. TÜYAP İstanbul Kitap Fuarı 6 Kasım'da açılıyor. Fuara giriş ücreti 10 bin lira olarak belirlendi. Öğrenciler, öğretmenler ve öğretim üyelerinden giriş ücreti alınmayacak.

YAŞAR KEMAL.
Fuarın bu yılki onur yazarı.

Katılımcı yayınevi sayısının 230'a ulaştığı, büyüyen, 7 bin metrekairelik alanı kapsayan bir fuar da 1988 yılında başlatılan, her kitap fuarının bir ana teması olması geleneği bu yıl da devam ediyor. 11. İstanbul Kitap Fuarı'nın ana teması "İstanbul" olarak seçildi. Bu çerçevede dört gün boyunca Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı'nın "İstanbul" üzerine düzenlediği söyleşiler yer alacak. "İstanbul'un Avam Edebiyatı", "İstanbul Kitapları", "Cumhuriyet ve İstanbul", "İstanbul'da Kütüphaneler" söyleşilerin konuları.

Kitap Fuarı'na her yıl bir onur sanatçısı saptama geleneği bu yıl da sürüyor. Bu yıl Kitap Fuarı'nın onur yazarı **Yaşar Kemal**. Önceki yıllarda

olduğu gibi **Yaşar Kemal** için de **Alpay Kabacalı**'ya özel bir kitap hazırlatıldı. Kitap, ünlü yazarın yaşamı ve sanatı ile ilgili bilgileri içeriyor.

Yaşar Kemal'in 11. İstanbul Kitap Fuarı'nın onur yazarı olması nedeniyle Türkiye Yazarlar Sendikası, Atatürk Kültür Merkezi büyük sahlonda bir gece düzenledi. "Onur yazarı" plakettinin sunulduğu gecede **Yaşar Kemal**'in yapıtlarından esinlenerek hazırlanan bazı oyunlar sahnelendi.

Bu yıl fuarda çocuk ve gençlik edebiyatına da geniş yer veriliyor. Alman Kültür Merkezi ve Türkiye Yazarlar Sendikası'nın da katılımıyla üç gün boyunca "Türkiye'deki ve Almanya'daki Çocuk ve Gençlik Edebiyatının Durumu" üzerine söyleşiler ve "Türkiye'de Çocuk ve Gençlik Edebiyatının Özendirilmesi ve Bir Gençlik Kitabı Ödülünün Oluşturulması" konulu bir panel yapılacaktır.

Marmara Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümü, Türkiye Yayıncılar Birliği, Fransız Kültür Merkezi, France Edition'un katkılarıyla "Yayıncılığın Türkiye ve Fransa'daki Genel Sorunları" ve "Sosyal Bilimler Alanında Ortak Kitap Üretiminin Yolları" başlıklı iki panel yapılacaktır.

Dünya Kitap dergisi ve Türkiye Yayıncılar Birliği'nin katkılarıyla hazırlanan "Yayıncılıkta Pazarlama Sorunları" konulu panel de diğer bir etkinlik.

Fuar süresince yurtdışından gelen ve ziyaretçilerle birlikte olacak konuklar ise Federal Almanya PEN Kulübün Başkanı **Gent Heidenreich** ile Fransa'dan gelen, okurlarımızın özellikle *Sorgu* adlı kitabıyla tanıdıkları, yapıtları Türkçe dahil 30 dilde çevrilen Cezayir asıllı yazar **Henri Alleg**.

Fuar, 15 Kasım Pazar akşamına kadar sürecek ve her gün saat 11.00-20.00 arasında ziyaretçilere açık olacak.

HENRI ALLEG

Kurban, sömürgecileri sorgulamıştı

Henri Alleg 1921 yılında doğdu. 1949'dan 1965 yılına kadar Cezayir'in antisömürgeci tek dergisi olan *Alger Republicain*'in müdürlüğünü yaptı. Bu dergi, 1955-62 yılları arasında Fransız sömürgecileri tarafından yasaklandı. **Alleg** yeraltına inmek zorunda kaldı. 1957'de Cezayir'in bağımsızlığı için mücadele edenleri bastırmakla görevli General **Massu**'nun komandoları tarafından yakalandı ve işkence gördü. Hapiste geçen sürede kendisi gibi ordunun ve polisin eline düşen binlerce insanın ortak kaderi olan işkenceleri, gizli gizli kaleme aldı. Hapisten sayfa sayfa gizlice dışarı çıkarılan bu yazılar Fransa'ya yollandı ve orada *La Question (Sorgu)* adı altında yayımlandı. Yayına el kondu. Yasaklanmasına rağmen Fransa'da ve dünyanın diğer yerlerinde yayımlanan yapıt büyük yankı uyandırdı. *Sorgu*, Türkçe dahil yaklaşık 30 yabancı dile çevrilmiştir.

Cezayir askeri mahkemesi tarafından 10 yıl hapse çarptırılan **Alleg**, Fransa'nın Bretagne bölgesindeki Rennes kentinin hapishanesine yol-

landı, oradan da kaçtı. 1962'de yeniden *Alger Republicain*'in başına geçen **Alleg**, 1965'te yapılan ve **Ahmet Ben Bella**'nın devrildiği darbe üzerine yeniden yayın hayatından geri çekilmek zorunda kaldı. Bunun üzerine Fransa'ya geldi ve *Le Humanite*'de muhabir olarak çalışmaya başladı. Portekiz, İtalya, Rusya, Ukrayna, Litvanya, Bulgaristan, Polonya, Çekoslovakya, ABD, Kanada, Küba, Karaip-ler, Suriye, Lübnan, İsrail, İran, Afganistan, Filipinler, Endonezya, Zimbabve, Mısır, Tunus, Cezayir, Avustralya gibi yerlerde sayısız röportajlar yaptı.

Messidor Yayınevi tarafından yayımlanan ve bir kısmı kendisi tarafından kaleme alınan üç ciltlik *Cezayir Savaşı* adlı yapıtın redaksiyonunu da yürüttü.

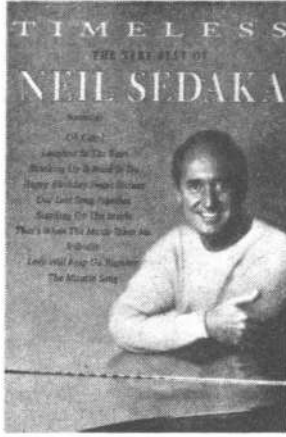
Yazarın *Sorgu*'dan başka, diğer yayınevlerinden çıkan yapıtları şöyle: Sömürge hapishaneleri üzerine *Savaş Esirleri*, Küba devrimi üzerine *Muzaffer Küba*, İkinci Dünya Savaşı sırasında nazi kamplarında faşistlere karşı direnenlerin mücadelesine değinen *Umut Yolları*.

Popta eskiye dönüş

Dünya pop müzik ortamı, yoğun bir "eskiye dönüş" rüzgârıyla çalkalanıyor. 1950 ve 60'lı yılların birbirinden önemli şarkıcı ve toplulukları tekrar dinlenip tüketime giriyor.

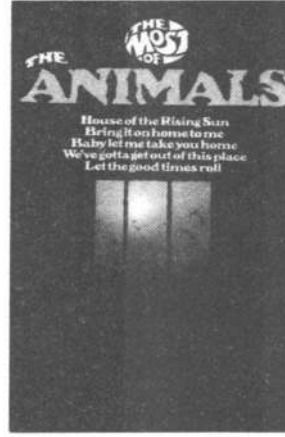
Popüler müzik endüstrisi özellikle son 10 yıl içinde öyle önemli teknolojik gelişme gösterdi ki ürünler artık ölümsüzleşiyor. Plak ve kasetlerin belli bir zaman diliminden sonraki kaçınılmaz yıpranışı ve kayıtların uzun vadede yok olması önlenildi. Stüdyoda kaydı yapılan albüm öyle bir teknolojiyle tüketime sunuluyor ki yapının yıpranma payı neredeyse sıfıra iniyor. Tabii ki, bir sanat ürününün kalıcı olması için bu olanaklar tek başına ölçü değil. Ancak kaybolup gidenleri su yüzüne çıkarıp yeni kuşaklara taşıma olanağı açısından önemli.

Nitekim, değindiğimiz dönemlerin birçok önemli ürünü bu yolla son yıllarda tekrar gündeme geldi. Hem de eldeki kayıtları daha gelişkin hale sokarak. Bu teknoloji kısa süre içinde tüm dünyayı kucakladı, müzik sektörünün kopmaz bir parçası oldu. Öte yandan Türkiye gibi "gelişme", "kalkınma" vb. kavramlarla oyalanmakta olan ülkelere biraz geç ulaştı. Ülkemizde henüz ithal edilen bu ürünler her gün genişleyen bir müziksever çevrenin ilgi odağı durumunda. Ancak

kaset tüketimi, CD'nin henüz kat kat üstünde. Bazı eskiyeni önemli albümlerin CD'lerinden yapılan kayıtlar, kasetleri biraz daha düzeyli ve dinlenilir hale sokuyor. Bu arada birtakım eski ve önemli sanatçı-toplulukların "collection"ları kaset olarak yayınlanmaya başlıyor. Bu yazıda, ülkemizde kısa süre içinde kaset olarak yayınlanan birkaç önemli derlemeye yer vermek istiyoruz.

İlki, 1960 ortalarına pop müzikteki önemli topluluğu The Animals'ın *The Most Of The Animals* adlı kaseti. The Animals, Britanya beat hareketinin o dönemdeki en ünlü temsilcilerinden. Grubun kuruluşu 1962 yılına uzanıyor. Beyin, şarkıcı **Eric Burdon**. Bu adın yanında akla gelen ikinci önemli üye, grubun orgcusu **Alan Price**. Grup bu dö-

nem bir rhythm and blues topluluğu olarak beliriyor. 1964'teyse Londra kulüplerinin en gözde grupları arasında. İlk plağı, 1964'te yayınlanan *Baby Let Me Take You Home*'dur. Ardından dünya çapında üne kavuşmalarını sağlayan parça çıkar ortaya: "House Of The Rising Sun". **Burdon**'un tutku dolu şarkı söyleyişi, **Price**'in org stilineki güçlü renkleri grubu apayrı bir kişilikle sunacaktır. Bu parça bir pop müzik antika olarak hâlâ dillerden düşmez. 1965'te birlikte birçok önemli The Animals hiti ortaklığı kasıp kavurur. Örneğin, bir **Nina Simone** bestesi olan "Please Don't Let Me Be Misunderstood", ayrıca "Bring It On Home To Me" ya da "I'm Crying" bu dönemin en önemli parçaları arasındadır. O yıl **Price** gruptan ayrılır ve yerine **Dave Rowberry** katılır.

Bu dönemden sonra The Animals'da R&B'dan underground müziğe doğru bir kayış yakalanır. 1966 sonunda grubun adı **Eric Burdon & The Animals** olur ve kadro bir kişi dışında tamamen değişir. California'ya geçerler ve Hippy kültürünün bir parçası haline gelirler. Parçaları listelerde görülmeye devam eder.

Elimizdeki seçmeler bütün grubun 1964 ve 65'teki birbirinden önemli 16 parça-

sını içeriyor. **Burdon**'un 1966 sonrası serüvenini kapsamıyor. "The Animals" olgusunun müzikal bir özeti. Beat müziğin bu ünlü grubunun 30 yıl sonra tekrar gündeme gelmesi, günümüz pop ortamıyla 30 yıl öncesini karşılaştırma olanağı sağlıyor. Yorumu dinleyenlere bırakıyoruz.

Son haftalarda hoş bir tatla dinlediğimiz albümlerden biri de **Neil Sedaka**'nın *Timeless*'i. Bu kasette şarkıcının hüznü ve incelikli sesi 1960 başlarının pop müzik ortamından da anlamlı bir özet taşıyor. **Sedaka**'nın müziği The Animals'dan farklı bir müzikal kanal taşıyor. Sanatçı, pop baladlarıyla ünlü bir besteci-şarkıcı. Çok genç yaşta piyano eğitimi görmüş. Bestelerinin liriklerini **Howard Greenfield** yazmış. Bu ad, **Sedaka**'nın müziğinin oluşmasında en önemli kişiliktir. Ortak çalışmaları 1950 sonlarında başlar. 1960'ların ilk yarısında, **Sedaka** pop müzik dünyasının en ünlü şarkıcılarından biridir. İşin ilginç, **Sedaka**'nın büyük üne kavuşmasını sağlayan parça, King için yazdığı ünlü beste "Oh Carol"dir. Sonra sırayı "I Go Ape", "Starway To Heaven", "Calendar Girl" gibi parçalar alır. 1963 yılında yaşı henüz 24'tür ve gençliğin bir idoli olarak anılmaktadır. Sanatçının müzik serüveni hiç durmaz aslında. Ancak 1960 başlarındaki doruğuna bir daha hiç çıkamaz.

Bugün yaşı 50 sularında olan müzikseverler için es geçilemeyecek bir derleme var artık elimizde. Bu arada yeni kuşak pop dinleyicileri için arşivde mutlaka bulunması gereken bir kaset durumunda *Timeless*.

Sedaka 1987'de *Laughter In The Rain* adlı bir otobiyografik yapıt yayımlar. Bu ürün, küçük bir çevre tarafından ilgiyle karşılanır. Elimizdeki collection'a tam anlamıyla bir tarihsel özet. Toplam 22 hit bulunuyor *Timeless*'de.

...Kısa kısa... Kısa kısa...

● **The Smiths Best...** 1. 1980 kuşağı müzikal hareketliliğin İngiltere'deki en ünlü gruplarından biri olan The Smiths'in nihayet bir yapıtı yayınlandı. Bu yapıtta, grubun ilk dönemlerindeki sayısız bestesi bir araya getirilmiş. Post-punk hareketinin en önemli grubu olarak kabul edilen grubun bu seçmeler bütünü **Morrissey** tutkunları zaten kırmayacaklardır.

● **Marillion-A Singles Collection.** Genesis ya da Yes gibi 1970'lerde sıçrayan progressive rock hareketinin 1980'li yıllardaki en önemli gruplarından biri Marillion. *Misplaced Childhood* adlı 1985 albümleriyle dünyaca üne kavuşan topluluğun en önemli 14 parçası bu derlemeye bir araya getirilmiş. Rock tutkunlarına müjde!

İki

DEUX. Oyuncular: Gerard Depardieu, Maruschka Detmers... **Yönetmen:** Claude Zidi, 1989 Fransa yapımı.

Gerard Depardieu ile Maruschka Detmers'in ilginç bir ikili oluşturduğu bu Claude Zidi filmi, gerekli dinamizmi içermemesine karşın oyuncularının çabalarıyla izlenebilir. Özellikle Fransız filmi tutkunlarını memnun edebilecek bir çalışma olan *İki*, daha önce de televizyon ekranlarına gelmişti. Sinemada Fransız duyarlılığını duyumsamak isteyenler için bire bir özellikler içeren bu yapıtı izlemeye çalışın.

6 Kasım Cuma, Show TV, 13.15

İki.
Gerard
Depardieu
ve
Maruschka
Detmers.

Radyonun egemenliği

KAÇIRMAYIN!

RADYO GÜNLERİ (RADIO DAYS) / Yönetmen: Woody Allen / **Senaryo:** Woody Allen / **Görüntü Yönetmeni:** Carlo di Palma / **Müzik:** Dick Hyman / **Oyuncular:** Mia Farrow, Tony Roberts, Wallace Shawn, Diane Keaton, Dianne Wiest, Seth Green, Julie Kavner, Jeff Daniels, Josh Mostel, Michael Tucker, Tito Puente, Danny Aiello, Kitty Carlisle Hart, Kenneth Mars / 1987 ABD yapımı / 85 dakika.

Dünya sinemasının tartışmasız en önemli yaratıcılarından biri olan Woody "Woodpacker" Allen'in sınırsız imgeleminde fırlayıp gelen, biraz da özyaşamsal öğelerle kotardığı filmi *Radyo Günleri (Radio Days)*, televizyon ekranlarında haftanın filmi olmaya aday yapıtlar arasından sıyrılıp başa yerleşiyor.

Radyo Günleri, 1940'lı yıllarda, Amerika'da "radyo"nun egemenliğinin sürdüğü sıralarda bir aile içinde gelişen olayları ve bu arada radyoyla ilgili anıları perdeye getiren, "müthiş" nitelemesini hak eden bir "küçük" başyapıt. Joe adlı bir Musevi çocuğunun (olasılıkla bu Allen'in kendisidir) New York'un banliyölerinden biri olan Rockaway'de yaşayan ailesi çevresinde gelişen olayları çocuk gözüyle izleyiciye aktarması diye görülebilecek olan filmde anlatıcı olarak sinema perdesinde Woody Allen'ı dinlemek de oldukça keyif vericiydi. Ancak bu keyfi te-

levizyon ekranında yaşayamayacak olmamız da oldukça üzücü.

Her neyse..! Biz yine Joe'ya dönelim... Annesi, babası, babaannesi, büyükbabası, teyzesi, eniştesi, yeğeni ve halasıyla aynı evi paylaşan Joe, 1940'lı yılların olaylarını ev halkına yansıdığı biçimiyle algılar. Bu olayların çoğu da radyonun öyle ya da böyle içine girdiği, bazen belirleyici olduğu, bazen de yalnızca aktarıcı olduğu olaylardır. İkinci Dünya Savaşı'nın cephe gerisindeki insanların düşünceleri ve nelerle ilgilendikleri hakkında belli bir fikir vermeye yönelik bu anılar, savaş sonrasında da daha değişik sorunlarla devam etmektedir.

Gösterime girdiği yıl "en iyi senaryo" ve "en iyi sanat yönetmeni" dallarında Oscar adayı olan *Radyo Günleri*, Woody Allen filmografisinde önemli yer tutuyor. Henüz televizyonun egemenliğini ilan etmediği yılların insanların radyoyla belirlenmiş yaşamlarını bir çocuk

gözüyle, naif bir anlatımla aktaran yapıtı, bazı bölümleriyle dönemin radyoyla ilgili önemli olaylarını da bizlere anımsatma görevini üstleniyor. Orson Welles'in bir radyo oyununda dünyayı Marslılar'ın istila ettiğini söylemesiyle yaşanan panik bunun en güzel örneğini oluşturuyor. Bu olay, radyonun dönemin atmosferini yaratmaktaki gücünü de ortaya koyan özellikte aynı zamanda.

Woody Allen'in *Radyo Günleri*'nde bir araya getirdiği kadro ise sanırım bir kez daha birlikte göremeyeceğimiz, görkemli bir kadro. Şu sıralar "hırslattığı" karısı Mia Farrow başta olmak üzere, eski karısı Diane Keaton, "fetiş" oyuncusu Dianne Wiest, Danny Aiello, Kenneth Mars gibi son derece başarılı oyunculuklar sunan sanatçıların çabalarıyla Allen tematiğine uyan bir çalışma ortaya konmuş. Carlo di Palma'nın dönemi olası en iyi biçimde yansıtan görüntü çalışması da filmin olumlu notları arasındaki yerini alıyor.

Sonuç olarak *Radyo Günleri*, radyoyla büyümüş bir insanın o günlere nostaljik bir bakış fırlattığı, radyoya bir saygı duruşu niteliğinde etkileyici bir sanat yapıtı. Sonsöz olarak Woody Allen'in bu film hakkında söylediklerini aktarmak istiyoruz: "Gerçeklik değil, belleğimden süzülün gerçektir *Radyo Günleri*." Kaçırmayın!

2 Kasım Pazartesi,
Show TV, 23.30

Uyuşturmadan

BEZ ZWIECZULENIA. Oyuncular: Zbigniew Zapasiewicz, Ewa Dalkowska, Andrzej Seweryn... **Yönetmen:** Andrzej Wajda, 1978 Polonya yapımı, 114 dakika.

Uluslararası konularda uzman, başarılı ve popüler bir TV muhabiri, bir gün televizyonda bir söyleşide düzeni eleştiren birkaç söz sarfeder. Bunun sonucu ise beklediğinden kötü olacak ve muhabirin tüm yolları "düzen" tarafından tıkanacaktır. Karısıyla da sorunları olan adamın yaşamı artık bir karabasana dönüşmüştür. 1970'lerin sonlarında Po-

lonya'da "çizgiyi aşanları" hizaya getirmek için kullanan "aşağılamak ve ayrıcalıkların geri alınması" gibi yöntemlerden yola çıkarak hazırladığı yapıtında Wajda, yine düzenle bir çekişme içine giriyor. Oldukça "kara" bir bakış açısının belirlediği bir çizgisi var *Uyuşturmadan*'ın. Açmazların içinde koşuşturup duran bireyin "yazgısını" değiştirme çabasının son kertede inandırıcı biçimde yansıtıldığı film, Wajda filmografisinin de önemli yapıtlarından biri. Geçtiğimiz hafta sinemalarda izleyememiş olanlar için.

1 Kasım Pazar, Kanal 6, 22.00

BROOKE SHIELDS. Haftanın en zayıf yapımı *Sahara*'da izliyoruz.

Sahara

Oyuncular: Brooke Shields, Lambert Wilson, Horst Buchholz, John-Rhys Davies... **Yönetmen:** Andrew V. McLaglen, 1984 ABD yapımı, 104 dakika.

1920'lerde Kuzey Afrika'daki bir oto kros yarışına katılan güzel bir kız, yakışıklı bir Arap şeyhi tarafından kaçırılır. Rudolph Valentino'nun oynadığı *Şeyhin Oğlu* ad-

lı sessiz dönem yapıtının bir tür uyarlaması olan *Sahara*, kötü film tanım-lamasının en iyi biçimde yapılabileceği bir örnek. Kötü oyunculuktan tutun da kötü öyküye, oradan kötü yönetime kadar her türlü kötü unsurun bir arada görülebileceği yapım, haftanın en zayıf filmi olarak görülebilir.

6 Kasım Cuma, Show TV, 20.45

DİKİZ AYNASI

Ümit'i ve umudu boğazlamak

28 Ekim Çarşamba gecesi Interstar ekranından "Teleobjektif" adlı haber programı izliyoruz. Kadir Çelik'in hazırlayıp sunduğu programın konuları arasında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin durumu, Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'in oğlu Serdar Güreş'le görüşme, Turgut Özal yeniden aktif siyasete dönsün mü dönmesin mi tartışması vb. var. Geçtiğimiz günlerde günlük basının ilgilendiği bir diğer konu olan, Artvin'deki evinden kaçarak pasaportsuz olarak Moskova'ya giden 13 yaşındaki Ümit Demirci'nin öyküsü de ekranda.

Önce Ümit'le, annesi ve babasıyla görüşüyoruz. Serüveni ve küçük Ümit'in nasıl bir çocuk olduğunu, birinci kaynaklardan öğreniyoruz. Sevimli, zeki, içi içine sığmayan bir çocuk. Tipik bir Karadeniz uşağı! Kafaya koyduğunu yapıyor. Engel tanımıyor. Daha önce de çeşitli kereler "alıp başını" gitmiş. Gördüğümüz, dinlediğimiz kadarıyla "huzursuz bir ruha" sahip bir çocuk. Yani, filmlerde, romanlarda gördüğümüz gibi. Örneğin okul yaşamı, dört duvar arasında saatlerce oturmak zorunda olmaktan çok sıkılmış. Haklı değil mi?

Program yapımcısının röportajlarından sonra, stüdyo konluğu olarak fikirlerini beyan etmek üzere bir doçent geliyor karşımıza. Ümit'in annesiyle bir iki dakika süren, sorulu-yanıtlı bir telefon konuşmasından sonra başlıyor anlatmaya... Ümit hasta bir çocukmuş, mutlaka tedavi görmesi gerekirmiş, bugün Moskova'ya giden bir çocuğun yarın cinayet işlememesi için hiçbir neden yokmuş... Doçentimiz utanmasa "bu çocuğu zincire vuralım!" da diyecek. Aslında diyor da. Ekranın, serüven tutkunu, atılgan, becerikli bir çocuğa yönelik "boğazlayalım" çağrılarını izliyoruz. Kendisini, insan psikolojisinden anlayan uzman sanan bir zat, "eğitim'den tek kelime bile etmeden, "tedavi'den, giderek cezalandırmadan söz ediyor.

Teleobjektif kuşkusuz ilginç bir habercilik yapmış oldu. Ama en azından işin "yorum" bölümü çeşitlendirilebilir, farklı görüşler tartışılabilir. Ümit'i yok etmeye çalışanlar kadar, onu alayanların, savunuların görüşlerine de yer vermek o kadar zor bir iş olmasa gerek. Küçük Ümit, cebinde 25 bin lirayla kaçak olarak Moskova'ya gidebildiğine göre...

Teleobjektif'in uzmanın savunduğu "güneş yüzü görmemiş", medreselikler değil, tam tersine Ümit gibi gençler "yarınlarımızın umudu". Kuşkusuz gazetelerimiz, televizyonlarımız, uzmanlarımız, doçentlerimiz izin verirse!

TUNCA ARSLAN

Zor Dünya

HARD COUNTRY. Oyuncular: Jan-Michael Vincent, Kim Basinger, Michael Parks... **Yönetmen:** David Greene, 1981 ABD yapımı, 104 dakika.

Gündüzleri çalışıp, gecelerini partilerde geçiren bir genç ve onunla evlenip Texas'a gitmek isteyen kız arkadaşının öyküsünün anlatıldığı

Zor Dünya, başroldeki iki oyuncu, Jan-Michael Vincent ve Kim Basinger'in inanmış oyunculuklarıyla izlenebilen bir yapım. James Bridges'ın *Urban Cowboy*'unu anımsatan, olasılıkla ona öykünen bir film. Yine de başarılı bir yapıt olduğunu söyleyebiliriz.

5 Kasım Perşembe, TeleOn, 20.10

BENİM SİNEMACILARIM

Andrey Tarkovski (1932-1986)

"Karamsar" sinemanın en önemli yönetmeni... Dünyaya küskün sinemacı... Metafizik düşünceye yakınlık... Felsefi sorulara "gebe" yapıtlar, başyapıtlar... Yapıtları izleyiciden belli bir çaba ister, zorlu, alışılmamış filmlerdir... Simgesel anlatımın belirle-

yicisi... Filmlerinde mistik ve estetik özellikler öne çıkar... Kolay tanımlanamaz yapıtlar ortaya koymuştur... Varoluş sorunsalıyla içli dışlıdır... Yaratma çabası içindeki bireyin "kısıtılmışlığını" yansıtmaya çalışır... Kendi yaşamı da yapıtlarındaki kadar "hüzünlü" ve karmaşıktır... "Bilinçli romantik"...

Çağın en büyük sinemacılarından biri, belki de başlıcası olan Andrey Tarkovski, karamsarlığın doruklarında gezinen, istencin sınırlarını zorlayan "kara" sinemasını bizlere yaşamı boyunca yalnızca yedi film çekerek sevdirdi. Yönetmen, 1962'den 1986'ya değin süren yönetmenlik serüveninde yedi başyapıtla perdeye gelir. İlk filmini 1962'de *Ivan'ın Çocukluğu*yla gerçekleştiren Tarkovski, savaş karşıtı küçük bir başyapıtla da adını koymuş olur böylece. İçeriğin ötesinde biçim denemeleriyle göze batan sinemasıyla bir anda önemli sinemacıların arasında adı anılmaya başlayan sanat-

çı, daha ilk filmiyle "başarmış" bir sinemacı olmanın gururunu da yaşamış olur. Sinemaya felsefi boyuttan yaklaşan, simgesel görüntülerle desteklenmiş, anlam zenginliği içeren, kesinlikle yalın olmayan, izleyiciyle iletişimi her an kopabilecek izlenimi veren, ancak iletişim kurduğunda sonuna değin koruyan sinemasını sonraki başyapıtlarında da duyumsatır. Bu arada özyaşamsal öğeler taşıyan, bize göre en önemli yapıtı olan *Ayna*'da zaman-mekân kavramlarını hiçe sayarak alabildiğine özgür düşsel, düşünsel bir gezinti sunar bizlere. Babası Aleksey Tarkovski'nin dizelerini de kullanarak yoğun duyarlıklarla yaşanmış bir yapıt koyar ortaya. Vasiyet filmi *Kurban* ise karamsarlığın sınırlarını zorla-

dığı, artık umutsuzluğun sarmalında yitip gittiği, dünyaya küskünlüğünün iyice belirginleştiği bir dönemi yansıtır ve bu filmi çektiikten kısa bir süre sonra yaşamını yitirir.

Andrey Tarkovski, dünyaya görüşünü kısaca şöyle dile getiriyor: "Sinemayı çok seviyorum. Henüz çok az şey biliyorum. Örneğin, kafamdaki tasarıya dayandırıdığım çalışmam bugün beni yönlendiren çalışma var sayımları sistemine uyacak mı, bilmiyorum. Çevremiz baştan çıkarıcı şeylerle dolu; basmakalıplıklar, önyargılar, genellemeler, bana yabancı, yapay düşünceler. Ne de olsa bir sahnayı izleyicilerin alkışlarını alacak güzellikte ve etkileycilikte çekmek çok daha kolay... O yolu bir seçmeye gör, anında yok olursun."

ANDREY TARKOVSKI FİLMOGRAFİSİ

Ivanova Dietsvo / *Ivan'ın Çocukluğu* (1962), *Andrei Rubliov* / *Andrey Rublev* (66), *Solaris* (72), *Zerkalo* / *Ayna* (74), *Stalker* (79), *Nostalgia* (83), *Offret* / *Kurban* (86).

Nefes Nefese

BREATHLESS.

Oyuncular: Richard Gere, Valerie Kaprisky. **Art Metrano...** **Yönetmen:** Jim McBride. 1983 ABD yapımı, 100 dakika.

Basıboş bir genç ve resim öğrencisi sevgilisi arasındaki "uçarı" ilişkinin öykülediği *Nefes Nefese*, gencin bir polisi öldürmesiyle iyice çıkmaza sürüklenmesini de perdeye getiriyor. Jean-Luc Godard'ın *Serseri Aşıklar* adlı 1959 yapımı "yeni dalga" başyapıtının Amerikan uyarlaması olan film, Godard'ın yapıtının öyküsünü korusa da ritmini ve var oluş sorunsalına bakış açısını yakalayamıyor. Yine de Gere ve Kaprisky'nin "savruk" oyunla-

ıyla izlenebilir özellikler içeren bu filmi izlemeye çalışın. En azından bir başyapıtın nasıl uyarlanamayacağını görmek için.

1 Kasım Pazar, Show TV, 21.25

Dilencinin Operası

THE BEGGAR'S OPERA. **Oyuncular:** Laurence Olivier, Stanley Holloway, Dorothy Tutin... **Yönetmen:** Peter Brook, 1953 İngiltere yapımı, 94 dakika.

Hapishanedeki bir dilenci, ünlü haydut MacHeath'in öyküsünü anlatan bir opera yazdığını söyler. Ancak haydut da aynı hapishanededir ve operayı okumaya başlar. Ünlü tiyatro yönetmeni Peter

Brook'un sinemadaki ilk yönetmenlik deneyimi olan *Dilencinin Operası*, John Gay'in aynı adlı operasının oldukça enerjik sinema uyarlaması olarak göze batıyor. Aynı zamanda filmin ortak yapımcısı olan Laurence Olivier'in katkılarıyla da başarılı bir yapıt oluyor sonuç olarak.

2 Kasım Pazartesi, TRT3, 20.35

Çapkınlar

HEARTBREAKER

S. Oyuncular: Peter Coyote, Nick Mancuso, Carole Laure... **Yönetmen:** Bobby Roth, 1984 ABD yapımı, 98 dakika.

Çocukluk arkadaşı ol-

malarına karşın benzer yanları yok denecek kadar az olan Arthur Blue ve Eli Kahn arasındaki ilişkinin yansıtıldığı *Çapkınlar*, bu ikilinin aralarına bir kadının girmesiyle ilişkilerin gözden geçirilmesi sonucunu doğuran bir yöne doğru ivme kazanır. Biri şessam, diğeri işadamı olan ikilinin Los Angeles'ta geçen kişilik araştırması tarzındaki öyküde insanın temel sorunları üzerine gözlemler de perdeye geliyor. Başroldeki iki oyuncunun performansları da yabana atılır gibi değil.

4 Kasım Çarşamba, Show TV, 21.35

Av Zamanı

Oyuncular: Aytaç Arman, Şerif Sezer, Nüvit Özdoğru... **Yönetmen:** Erden Kural. 1987 yapımı.

Bir yazarın iç hesaplaşması ve kendi kültürüne yabancı bir kadınla yaşadığı duygusal-cinsel ilişki. Yazarımız, terörizmin ortalığı kasıp kavurduğu bir dönemin Türkiye'sinde, artık yazmak, kalemini kullanmak istemez. Yoğun bir bunalım, yılgınlık içindedir. Daha doğrusu, ülkenin yaşadığı olaylar karşısında yazma eyleminin anlamsızlığını savunmaktadır. İşte bu duygular içinde çırpınıp dururken İstanbul'u terk edip, doğum yeri olan Cunda adasına gider. Orada yalnızlığı, sakinliği bulmayı ummaktadır. An-

cak adada, öldürülen bir profesör arkadaşıyla ilgili anıları canlanır. Bu arada kendisine hizmet eden, ada halkından bir kadınla beraber olur. Bir süre sonra tekrar yazmaya başlar. Yurtiçi ve yurtdışında çeşitli ödüller alan, eleştirmenlerce zaman zaman göklere çıkarılan *Av Zamanı*, bize göre Erden Kural'ın en kötü filmi. Başu sonu belli olmayan bir öyküye dayanan, içerik yoksunu, anlamsız diyaloglarla ve kötü oyunculukla bezeli, bunalımcı bir çalışma. Geniş perdede izlediğimizde gördüklerimize inanamamıştık! Küçük ekranda ne gibi bir değişiklik olabilir ki?

7 Kasım Cumartesi, TRT1, 17.45

KURBAN.Tarkovski filmografisinin son durağı.

Kurban

OFFRET. **Oyuncular:** Erland Josephson, Susan Fleetwood, Valerie Mairesse... **Yönetmen:** Andrey Tarkovski. 1986 İsveç-Fransa ortak yapımı, 145 dakika.

Televizyonda bir konuşmada "atom savaşı"nın duyurulmasıyla başlar film. Ancak bu savaşın gerçek mi, yoksa yapıtın baş kişisi profesörün kafasının içinde mi yaratıldığı kuşkuludur. Profesör, bu savaş karşısında dünyanın ve sevdiklerinin kurtulması için kendisinin "kurban" edilmesi gerektiğine ina-

nır. Karamsar sinemanın en önemli sinemacısı Andrey Tarkovski'nin son yapıtı olan *Kurban*, usta'nın karamsarlığın sınırlarına dayandığı vasiyet yapıtı. Sven Nykvist'in görüntüleriyle de donuklara çıkan, çağdaş toplum yaşamının nerelere geldiğini ya da gelebileceğini gösteren bu yapıtı mutlaka izleyin. Tarkovski'nin ülkesi dışında çektiği *Kurban*'da Erland Josephson'un "umutsuz profesör" kompozisyonuna dikkat!

5 Kasım Perşembe, TRT1, 22.05

PROGRAM ÖZETİ

1 KASIM PAZAR

TRT1

12.20: Tüketicinin Sesi
14.00: Pazar Konseri
20.34: Spor Stüdyosu
21.28: Yağmur Beklerken
23.15: Suçlu Kim? (Dizi)

TRT2

15.50: İmkansız Başarılar
18.35: Sineflash
22.40: İtalyan Ligi

TRT3

22.10: Festivallerden

INTERSTAR

12.10: Kırmızı Koltuk
15.05: Muhteşem İkili (Dizi)
22.35: Orhan Boran'lı Dakikalar

TELEON

21.40: Pazarlık

SHOW TV

12.00: Aranıyor (Dizi)
16.30: Süperpop
00.30: Cinayet Saati (Dizi)

KANAL 6

13.00: Bizim Koltuk
15.30: Panorama
18.30: Club Magazin
21.00: Kamera 6
01.10: Pop Caz Konseri

2 KASIM PAZARTESİ

TRT1

20.45: Çizgi Ötesi
22.05: Eğnisiyle Doğrusuyla
23.10: Alacakaranlık Kuşağı (Dizi)

TRT2

20.20: 25. Kare

TRT3

20.05: Caz
23.05: AIDS Now (Belgesel)

INTERSTAR

23.35: Cinayet Dosyası (Dizi)

TELEON

22.45: Gecenin Konukları

SHOW TV

22.20: 32. Gün

3 KASIM SALI

TRT1

21.45: 60 Dakika
23.25: Geçmiş Özlem

TRT2

19.20: Haftanın Sohbeti
23.25: İkinci Lig Dosyası

TRT3

22.25: Doğa Serüvenleri (Belgesel)
22.55: TV'de Tiyatro
(Antonius ve Cleopatra)

INTERSTAR

20.45: Taşların Sırrı (Yerli Dizi)
21.35: Salı Pazarı
23.25: Laf Lafı Açıyor

SHOW TV

18.55: Cosby Show (Dizi)
22.20: Zeki-Metin'ce
23.15: 3. Devre

KANAL 6

22.30: Tempo

4 KASIM ÇARŞAMBA

TRT1

18.10: Ahmet Tan'la 20 Dakika
22.35: Müzik Yelpazesi
00.25: Hisseli Harikalar
Kurnpanyası (Yerli Drama)

TRT2

19.50: Tele Müzik
20.20: 25. Kare

TRT3

22.50: Glasnost Film Festivali
INTERSTAR
16.35: Charles İş Başında (Dizi)
20.00: Atletico Madrid-Trabzonspor

TELEON

20.10: Çarşamba'nın Gelişi
21.40: Yüksek Okçeler

SHOW TV

13.00: Galatasaray-E. Frankfurt
23.30: Rüstem Batum Show

KANAL 6

21.00: Hadi Gel (Yerli Dizi)

5 KASIM PERŞEMBE

TRT1

18.10: Kamuoyu
20.45: 4 x 21-Doludizgin

TRT2

19.20: Çevre
23.10: Festivallerden
(Yunus'tan Nazım'a)

TRT3

20.05: Ünlü Kişilerin Yaşamları
INTERSTAR

18.30: Miami Vice (Dizi)

21.45: Anahtar

TELEON

23.10: Komiser Colombo (Dizi)

SHOW TV

18.55: Roseanne
22.20: Arena
00.30: Yeni Dünya Listelerinden

6 KASIM CUMA

TRT1

18.10: Genç Görüş
20.45: Bir Başka Gece
22.50: Sessiz Dünyada Gezintiler

TRT2

19.40: Genç Sinemacılar
20.05: Yeşil Enerji

22.40: Mozaik

TRT3

18.45: Müzik Dünyasından
21.25: Ekinoks (Belgesel)

22.20: Video Müzik Türkiye

TELEON

20.10: Cuma Postası

KANAL 6

20.30: Sadri Alishık Halk Şov
21.30: Karşı Şov

7 KASIM CUMARTESİ

TRT1

14.05: İlk Uçuşlar (Belgesel)
15.10: Hafta Sonu
19.25: Umut Taksi (Yerli Dizi)

TRT2

13.50: Bir İnsan Yetiştiriyor
16.45: Evrensel Bilim (Belgesel)

18.00: Dünya Listelerinden
18.30: Sanat 2000

19.15: İngiltere Lig Maçları

TRT3

20.05: Hayvanların Dünyası
24.00: Pop Saati

INTERSTAR

12.50: Trabzonspor-Beyliktaş
00.50: Otostopçu (Dizi)

TELEON

20.10: Elma
SHOW TV
11.15: Başlama Vuruşu
13.00: Galatasaray-Fenerbahçe

18.25: Top-10

KANAL 6

18.30: Küçük Şeyler (Yerli Dizi)

DOĞAN KOLOĞLU

"Şiddeti eğitmeliyiz"

"Futbolcularımız toplumun kendilerini yücelttiği oranda kültürlü değiller. Spordaki şiddet ile doğadaki şiddet çok farklı. Yenilgi bir ölüm provasıdır, ama asla ölüm değildir."

Spor yazar **Doğan Koloğlu**'na Türkiye-San Marino maçı sonrası Türk futbolcusunun geldiği aşamayı sorduk. **Koloğlu** ile **2000'e Doğru**'dan **Kamili Erdoğan** görüştü.

-Galatasaray'ın E. Frankfurt karşısında ortaya koyduğu futbolla Türkiye-San Marino maçı arasında bir çelişki yok mu?

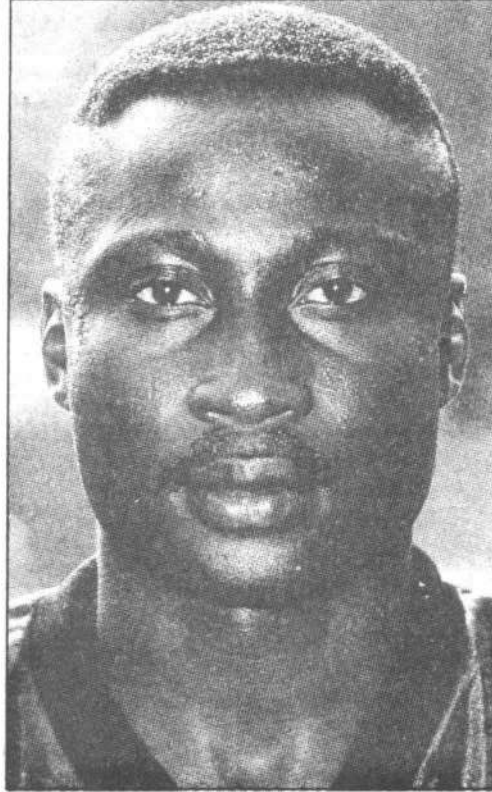
-Futbolun iki unsuru vardır, teknik ve tempo. Galatasaray, E. Frankfurt karşısında çağdaş düzeyde tempoyu yakaladı. Bugüne kadar Almanya karşısında oynadığımız maçların çoğunda beşinci dakikadan sonra rakibimizin temposuna pes ediyor-duk.

Biz toplumsal olarak çağdaşlığı tam anlamıyla yakalayamadık. Ancak Galatasaray Derwall'le başlayan, **Denizli** ile süren süreçte çağdaşlık düşüncesini oluşturdu. **Denizli**, Türk gencinin beceri oranını yükseltti. Bugün Galatasaray diğer takımlardan farklı bir futbol anlayışına sahip. Galatasaray, çağdaş futbol yorumu olan sınırsız enerji tüketme ilkesini uyguluyor.

Milli takımın orta sahası hücum pres yapmayan, yıldırıncı ikili mücadeleleri sevmeyen oyunculardan kurulu olduğu için son maçımız San Marino'nun istediği tempoda oynandı. Tempolu futbolun ana ilkesi tam saha prestir. Hücum pres uygulayarak, moralini dolayısıyla da oyununu bozup rakibini teslim alacaksın. Burada da psikolojik faktör devreye giriyor. Artık FIFA da, eğitilmiş şiddet dediğimiz centilmen oyuncu görüntüsünü destekliyor.

"ŞİDDETİN KURALLARI"

-Eğitilmiş şiddet kavramını biraz açar mısınız?

ANTONY YEBOAH. Turu, Stumpf ile mücadelesi bellileyecek.

-İlk bakışta eğitim ve şiddet kavramları birbirine zıt gibi gözüküyor. Ancak bu şiddet sinemalarda, doğada, sanatta gördüğümüz şiddetten çok farklı. Sporda şiddet kurallarla sınırlanır. Amaç öldürmek değil, rakibine üstünlük sağlamaktır. Dövüşen, birbirlerini kan içinde bırakan boksörler bile sarılarak ayrılırlar. Doğadaki şiddet ya karakolda ya da mezarda biter. Sportif yenilgi bir ölüm provasıdır, ama asla ölüm değildir. Eski Yunan'da yenilginin sembolü yere düşmektir. Çünkü toprak ana çok verimlidir. Ona düşen tekrar canlanır, güçlenir.

-Seyircilerin şiddetini nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Şiddet, insanın doğasındaki bir

unsur. Eğitimimiz şiddeti yok saydığı için kültürümüzde eğitilmiş şiddet yok. Okullarımızda spor centilmenliği öğretilmiyor. Bu nedenle de hayatımızda aktif spora yer olmuyor. Spor yapmayan insanların sosyal hayatında sportmen centilmenliğini göremezsiniz. İnsanlara şiddet filmleri, cinayet romanları ile eğitilmemiş şiddet enjekte ediliyor. Toplum, medyanın da pompalamasıyla sınırsız tüketime doğru yol alıyor.

FAST-FOOD TOPLUMU

-Yeni futbolcu neslinin kültürel temeli yeterli mi?

-Buna olumlu yanıt vermek zor. Avrupa şampiyonu olan Genç Milli Takımımızda kitap okuyan oyuncu yok. Futbolcular kolay para kazandıklarından kültür eksikliğinin farkında değiller. Onlara kültürlülüğün sıkıntısını hissettirecek ortamı hazırlamak gerek. Toplumu- muz şu anda onları şımartıyor. Çünkü toplum da fast-food yaşam tarzını seçmiş durumda, yaratmıyor, hazırda almış.

-Galatasaray-E. Frankfurt karşılaşmasında nasıl bir taktik mücadelesi olabilir?

-Şüphesiz Galatasaray'ın avantajı var. Avantajının yanı sıra sıkıntıları da var. İş gene kültüre dayanıyor. Almanlar yenilgiyi kabul edemeyen bir toplum. İşlerinin İstanbul'da daha zor olacağını biliyorlar. Ne yazık ki buna karşı tedbirleri de yapılarında mevcut. Tribüne kulak vermezler.

Rakibimizin dezavantajları bizim kadar değil. Eğer **Stumpf. Yeboah**'ı aynı başarıyla durdurursa Galatasaray bir avantaj kazanır. Ayrıca, Alman futbolu bir kriz içinde ve **Feldkamp** da rakibi çok iyi tanıyor. ■

AVRUPA KONFERANSLARI

Konuşmacı

HASAN YALÇIN (İşçi Partisi Genel Sekreteri)

Türkiye'nin Gerçekleri ve ÖNCÜ PARTİ SORUNU

STUTTGART, 1 Kasım saat 14.00

Jugendhaus Bad - Kannstadt, Gnesenerstr. 20, Tel: 0711 - 52 60 22

BERLİN, 6 Kasım saat 18.00

Linkstreff, Weddingstr. 6, 1000 Berlin 65

KÖLN, 7 Kasım saat: 15.00

Volkshochschule / Neumarkt

FRANKFURT, 8 Kasım saat 14.00

Kasselerstr. 1A (Westbahnhof - Bockenheim)

İlk Berfîn İlk Kardelen Çıktı!

Kürt Kızı
Zenge'de yer
alan öyküler,
Kürt ve Türk
emekçilerinin
dağılandıkları
acıları şiir
tadında
verirken;
olayları
kimi zaman
gerçekçi, kimi
zaman da
gerçeküstücü
bir doku
içersinde
sunuyor.

Cemşid Bender
**KÜRT KIZI
ZENGE**

BERFİN

15.000 TL

Bir solukta okuyacaksınız!

Not: Toplu isteklerde indirim yapılır.
Tek isteklerde ederi kadar posta pulu göndererek isteyebilirsiniz.

BERFİN YAYINLARI
Cağaloğlu Yokuşu, Evren Han
Kat: 3 No: 55
34410 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 527 03 22

İTER YAYINLARI

Ankara Cad. No: 31 / 51 Cağaloğlu-İST. Tel: 519 16 16

**J. V. STALİN
ESERLER**

CİLT: 12

Nisan 1929 — Haziran 1930

**J. V. STALİN
SBKP(B)'DEKİ
SAĞ SAPMA ÜZERİNE**

**J. V. STALİN
DİYALEKTİK VE
TARİHİ MATERİYALİZM**

ÇIKTI

**KAYNAK
YAYINLARI**

TÜYAP

KİTAP FUARI'nda

A-95 no.lu standda

Gâvur kızı Hatice'nin türküsü

Doktor Alaeddin Yavaşca, elleriyle tempo tutarak "ağır ve vakur" söylendi. *Gelse o şüh meclise nâzı tegâfûl eylese / ten nen ni ten nen ten nen ni ten nen...* Bir de yeni bestelediği şarkısı vardı: *Cümle-i yârân sana uşşak olduğum bilmez misin / Cümle'nin takatları tāk olduğum bilmez misin...* Sonra ehliyet ve vukufu bu lafları anlamını açıkladı. O zamanlar 22-23 yaşlarındaydı.

Besteci Hüseyin Mayadağ da bizim bölümde çalışırdı. Daha çok kendi bestelerini "icra ederdi". Bir zamanlar maziye bakı çok severdi. Türkiye güzelliği kraliçeliği yarışmasında derece almış biri de vardı Haseki Ortopedi'de. "Güzel", derdik ona. Üstatlar, odamdaki "Güzel" için gelirlerdi. "Güzel" de üstatlardan aşağı kalmazdı. Dramalı Hasan'dan söyle bir şarkı söylendi: *Bir Adalı bir Modalı bir Kadıköylü kız / Üçün görürce sandım kuyruklu yıldız...*

Yedi yaşlarındaydım. İki yıl bu üstatlarla geceli gündüzlü meşk ettim. Düm teka düm tek, düm teka düm tek... Sonunda ağır vakur bir hanende ve huffazı şarkı oldum. Neler öğrenmedim ki:

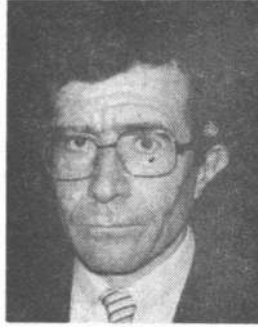
"Büyük İtri'den: *Tut-i mucize güyem ne desem laf değil, Nevruz erişti bağa şarab istemez misin, Dil-i pür ıstırahim mevce-i seylabdır sensiz, Câm lalimdir senin âyine rüy-i enverin...* Dede Efendi'den: *Görsem seni doyunca / Doyunca seni görsem / Sevdim seni ben cana / Cana seni ben sevdim, Görmedim kimde böyle bir dilruba, Ey gonca dehep hâr-i elem canıma geçti / Tîr-i sitemin her biri bir yanıma geçti, Ben kan ağlarım ağlarım / Ben kareler bağlarım bağlarım, Yine zeyrak-i derûnum kırılıp kenara düştü / Dayanır mı şişedir bu reh-i seng-sâre düştü... Ve diğerlerinden... Mustafa Nuri Bey: *Bak şu güzel köylüye işte bu kızdır perî, Arşak Efendi: Ey hasta çoban kız azıcık davran / Gel sana ilaçlar yapsın şu orman / Kırklar yeşillendi açtı erguvan / Hep seni bekliyor sevdiğin çoban, Kâzım Tav: Mastıkayı atalım / Lezzetine bakalım / Sarılalım yatalım / Anasını satalım, Sadettin Kaynak: Ayşe Kız Kiroğlan'a göbek atıyor, Nubar Efendi: *Vefâkâr olduğuna inandığım / Vefâsızmış vay canına yandığım, Marko Çolakoglu: Yüzü pembe beyazdı / Dudakları kirazdı / Bir öpücük vermedi / Ne çapkın yaramazdır, Bir de kimin olduğunu bilmediğim bir şarkıyı çok söyledim: *Turraî sevda penahım dillerin kul-labıdır / Çeşmi ruhani nigahın canların cezzabıdır...****

Şarkışla'ya zengin bir alaturka kültürü ile geldim. İlkokulda bu kültürle çok sükse yaptım. Dersin sonuna doğru öğretmen: "Hadi bir şarkı söyle" derdi. "Klasikler'den giderdim. Kaptan Zade'den: *Seyrit izhâr-ı yâri hat-tî müşkibâr ile / Hoştur cemende mevsim-i gül nevbahar ile, Öztoprak'tan: İhtiyâr elden gider baktıkça hûsn-i dilbere, Kamsoy'dan: Duramam eğlenemem hiç rahat olamam yatamam, Suphi Ezgi'den: *Turra-i şeb ren-i dilber hâbgâhımdır benim / Necvânım mümeyyânım gel acânım gel hâbgâhımdır benim vs. vs...**

Bir ara sınıfımız birkaç günlüğüne bir başka sınıfla birleşti. Yeni öğretmenimiz öbür sınıfa sordu: "Sizin de şarkı söyleyeniniz var mı?" "Var öğretmenim" dediler. "Hatice".

Hatice'ye "Gâvur kızı Hatice" derdik. Kırmızı yanaklı güzelce bir Ermeni kıızıydı. Arkalardan incecik bir ses doldurdu sınıfı. *Bûlbûl tuttum da güle bağladım / Bûlbûl tigan etti ben de ağladım / Yiğitler içinde bir av avladım / Onu da elimden aldırın felek... Atlar eğlenmiş istiyor terki / Yarım yine giymiş aynlık kürkü / Dön beri dön beri göreyim yüzün / Gidersen göremem ölürüm belki... Eğin yazmasını yapılar peçe / Çektiğim emekler hep gitti hâl... Varayım köprüye bekleyim yarı / Belki vefasızın kervanı geçse...*

Bu şarkı değil türküydü. Yüksekçe bir perdeden söyleniyordu. Benim şarkılarımdan daha usta, gelişik, soylu bir sanat olduğu

belliydi. Bunun yamacında benimkiler acemi ve yapaydı. Sesin, falso yapması olanaksız tınısı ve temiz dalgalanışı diplerde sağlam köklerin varlığını sezdiriyordu. Dışarda duyup da o güne kadar üstüme buluşturmadığım havalar işte şu resmi korunağımda, sınıfımda beni yakalamış gibiydi... Tariflere gelmez, insanüstü yetkinlikteki bir zenginlik ve incelik, güvenle akıp gidiyordu. Okul şarkılarımızdan ve 'İstanbul'lerden bunca değişik bir niteliğin bu yoğunlukta sınıfımıza girmesi bir tür saygısızlık gibiydi. Pencereden bakıyordum. Boz-kırın üstündeki temiz morluk ve orda burda yüperen ince bulutlar Hatice'nin türküsüyle daha bir uyuyuyordu. Bulutlara kızdım. Boz kuşlar, serçeler,

ler, mavi dağlar, tepesi kekilli kuşlar da bu türküdenildiler. Onca sevdiğim kekilli kuşu da küçümsedim. Hatice sürdürüyordu: *Der-ya kenarında balık olsaydım / Yüze dala ben yarımı bulaydım / Yarım ellerinen gezdiği zaman / Bir kuş ola kollarına konaydım... Verdiğin yazmayı ateşte yaktım / Kül ettim ömrümü yoluna baktım / Ya senin tecellin ya benim bahtım / Gel ağam gel ağam olma muhanet / Gurbet icadeden görmesin cennet...*

Bu haddini bilmezlik miydi? Neyin nesiydi? Küstahlık mıydı? Herkesin öve öve bitiremediği bizim o güzel İstanbul şarkılarımızdan bambaşka ve daha güzel olabilme küstahlığı... Bizi sarıp sarmalayan sıcak, azıcık da hoppa bir okul kültürümüz vardı. "Baba bana bal al" derdik. O da bize "Al Atay bu bal" derdi. Sınıfın özel bir dili, tavrı, bilgi türü, anlatım biçimi müziği ve şiiri olurdu. Bu türkü bunların hiçbirini bilmiyor, dışlıyordu. Başka bir iklimin "şarkısınıydı". Rafine ve "tenko" bilgiçliğini, bizim için oluşturulmuş "düzeyi" yoksayan bir ses ve söz düzeniydi. Bir meydan okumaydı. Türkünün sınıfta uluorta söylenmesinden utanmışım. Öğretmen de beğenmedi: "Böyle şeyler okulda söylenmez" dedi.

O gün sınıfta küçümsedik Hatice'yi. Ama bu kalkışmayı hiç unutmadım. Yıllar sonra "Ten nen ni ten nen" in bağlı olduğu dünyayı daha iyi tanıdım. Sarayı, Enderun ağalarını, bostancı-başlıları, veziriazamları, halifeleri, dilbilmez devşirmenlerin "Osmanlıca" denen yapma dillerini, edebiyatlarını, ruhlarını, kokularını... Ancak böylece "Ten nen ni ten nen" turhaya gelir oldu. Eğin yazmasının bağlı olduğu dünyayı da tanıtmaya çalıştım. Rençberlerini, önlüklü kadınlarını, müziklerini, ruhlarını, kokularını... Böylece Eğin yazması da tartıya gelir oldu.

Büyük İtri'yi, Dede Efendi'yi, Üçüncü Selim'i ve "Klasik Türk musikisi" ya da "alaturka" denen şeyin hepsini kocaman bir Osmanlı sandığına özenle yerleştirsek, üstüne bütün Divan edebiyatını istiflessek, üstüne Osmanlıca'yı ve bu dildeki tüm yaratıları dizsek, üstüne "altı buçuk asırlık" tüm Osmanlı kültürünün geri kalanlarını sıralasak. Boş kalan yerleri İslahat, Tanzimat, Meşrutiyet, Cumhuriyet dönemi İTÂ kültürlerimizle bezesek. Cumhuriyet rafine sınıfının edebiyatı, birinci/ikinci yenilerini, Batı etkisindeki çağdaş müziklerimizi, "Türk Beşleri" mizi, poplarımızı, folklorlarımızı, arabeskimizi, aranjmanımızı da eklessek. Bütün zamanlarda, Asya'da, Avrupa'da, Afrika'da egemenlerimiz kültür adına ne yaratmışlarsa hiçbirini unutmasak. Altın sandığı altın kilitte kilitleyip kültür tarihinin terazisini koysak. Öbür kefeye de Gâvur Kızı Hatice'nin Eğin yazması-na sarılı türküsünü... Hangisi ağır gelir dersiniz...

Kardeşlerim... Bizim yüksek sınıflarımızın kültürel ağırlığı ve tarihi 1992 Kasım'ına dek ne yazık ki bu kadardır. Umutsuzluk mu? Bu tarih ve bu kültür bizim halkımız için devede kulaktır. Halk, kendi kültür tarihini ayrı bir köşede zaten yazmış. Eğin Türküsünü, yaratıcı ve insan bir halk yakmıştır. Türküler aşkına bu topraklarda umut tükenmez. Belki de yalnızca türküler aşkına...

ALO ARKADAŞ

ŞİMDİYE KADAR
ÇOK ZORDU,
O ÖZEL
İNSANLARA
ULAŞMAK...
ŞİMDİ
ONLAR DA SİZİ
BULMAYA
ÇALIŞIYOR...
SICACIK VE
SAĞLAM
DOSTLUKLAR
KURMAK,
YALNIZLIKLARA
SON VERMEK
İÇİN ÖNCE...

900 901 911 İ ÇEVİRİN, SONRA...

♥ İlgilendiğiniz yaş ve cinsiyet grubunu belirtin. ♥ Bırakılan mesajları dinleyip istediklerinizi cevaplayın. ♥ Kendi mesajınızı bırakırken adınızı ve adresinizi ve telefon numaranızı kesinlikle açıklamayın. ♥ Size gelen mesajları dinleyebilmek için şifre numaranızı unutmayın. Size gelen cevapları sadece siz dinleyebilirsiniz. ♥ Amacına uygun tüm mesajlar 24 saat içinde yayınlanacaktır.

900
301
993

**ALO
EVLENMEK İSTİYORUM**

Hayalinizdeki eşin kim olduğunu biliyorsunuz.

Onu düşlerinizde yaşıyorsunuz.

Artık onu gerçekten bulup tanışmanızın zamanı gelmedi mi?

900 301 993'ü çevirin! O da orada sizi bekliyor!

Türkiye'nin her yerinden Alo Arkadaş servisinin 1 dakikası 5833 TL, Alo Evlenmek İstiyorum servisinin 1 dakikası 17.500 TL. dir. Ortalama servis süresi 2-5 dakikadır.

**ALO
BİLGİ**

YENİ

GÜNAYDIN

Okumamak Eksikliklidir

Okuyor musunuz ?